

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ :

กรณีศึกษา เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

THE INHERITANCE AND THE CHANGING

OF THE WAYS OF LIFE OF THE LUA TRIBER :

A CASE STUDY IN NONGKHAM DISTRICT BANGKOK

LIUPING QIN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษา เขตหนองแขม

กรุงเทพมหานคร

THE INHERITANCE AND THE CHANGING OF THE WAYS OF LIFE OF THE LUA
TRIBER : A CASE STUDY IN NONGKHAME DISTRICT BANGKOK

LIUPING QIN

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2566

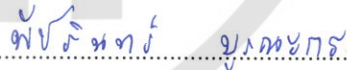
รองศาสตราจารย์ ดร.มณีนี ปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการสอบ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว
กรรมการสอบ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการสอบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ :

กรณีศึกษา เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

LIUPING QIN

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรโชติ เกิดแก้ว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสารและภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 25 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมตามที่บรรพบุรุษของตนปฏิบัติมาใน 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) ด้านการดำเนินชีวิต พบทั้งการแต่งกาย การใช้ภาษา อาหารการกิน การประกอบอาชีพ และการรักษาโรค (2) ด้านประเพณีพบทั้งประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิตและประเพณีทางสังคม (3) ด้านความเชื่อและศาสนา (4) ด้านศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้าน โดยพบปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ดำรงอยู่ได้ 4 ประการ ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สมาคมลัวะ และเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่คนกลุ่มนี้นำมาใช้ เผยแพร่วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของตนให้เป็นสื่อการเรียนรู้ของคนในกลุ่มเดียวกันและคนกลุ่มอื่นอย่างกว้างขวาง ส่วนการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะพบว่ามาจากปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน คือ การย้ายถิ่น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การศึกษา และการพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยีที่ส่งผลให้วิถีชีวิตบางอย่าง เช่น ที่อยู่อาศัย สูญหายไป ไม่พบในพื้นที่วิจัย วิถีชีวิตบางอย่างก็ผสมผสานหรือคล้อยตามวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เช่น ประเพณีงานศพ และวิถีชีวิตบางอย่าง เช่น ภาษา ความเชื่อ มีแนวโน้มที่จะสูญหายไป หากคนในกลุ่มนี้ไม่เห็นคุณค่า และไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: วิถีชีวิต, การสืบทอด, การเปลี่ยนแปลง, ชาติพันธุ์ลัวะ

THE INHERITANCE AND THE CHANGING OF THE WAYS OF LIFE OF THE LUA TRIBER :
A CASE STUDY IN NONGKHAME DISTRICT BANGKOK

LIUPING QIN

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TEERACHOOT KERDKAEW, Assoc.Prof., Ph.D.

ABSTRACT

This qualitative research aims to study ways of life of the lua triber, in Nong-kham district of Bangkok, and analyze the continuing and transforming of their ways. Research methodologies include documentary study and field-trip of in-depth interviewing of twenty-five informants from the lua triber in the studied area. Research findings are reported as a descriptive analysis.

The study finds four aspects of ways of life, still continuing, of the lua triber, as the following. 1) Daily routines, including codes of dressing; communicative language; food; professions; and sickness treatments. 2) Traditions, dealing with the circle of life and social practices. 3) Beliefs and religion, and 4) art and crafts. For the continuing of stated ways of life of the Lua, four factors are found, including families; communities; the Luo Association and application of modern communicative technology for spreading their cultural ways of life, as learning materials, among their group and the others. For the transforming of their ways of life, four factors are found as well, including displacing; marriage to other cultural groups; education; and social and technological changes. Moreover, the study also notices some threats of disappearing of the studied Luo ways of life, including decaying of residences; adopting of neighboring culture, such as funeral, language, and beliefs. Without cooperation of stake holders, this cultural ethnic group studied is at risk.

Keywords: ways of life, continuing, transforming, lua triber

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้สละเวลาให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจ ปรับ แก้ไขเนื้อหา ภาษา และสำนวนอย่างละเอียดตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว คณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อคิด และเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา อบรมสั่งสอน ให้กำลังใจ ความเอ็นดู และความห่วงใยต่อผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอบคุณมิตรภาพของเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำเสมอมา ตลอดจนเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ที่มอบความรัก ความห่วงใย กำลังใจ และสนับสนุนทุนการศึกษาตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จในที่สุด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มอื่น หรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในประเทศไทยแก่ผู้สนใจในอนาคต

LIUJING QIN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	9
2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต	9
2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	10
2.1.3 การสืบทอดวิถีชีวิต	11
2.1.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	11
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์	12
2.2.1 กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย	12
2.2.1 วิธีการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย	16
2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย	17
2.3.1 ความเป็นมาของของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ	17
2.3.2 ชื่อเรียกและลักษณะทางชาติพันธุ์ลัวะ	20
2.3.3 การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทย	22
2.3.4 กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย	25
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย	27
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต	30
บทที่ 3 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	
3.1 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม	34
3.1.1 การแต่งกาย	34
3.1.2 ภาษา	37
3.1.3 อาหารการกิน	39
3.1.4 การประกอบอาชีพ	41
3.1.5 ที่อยู่อาศัย	44
3.1.6 การรักษาโรค	47
3.1.7 การศึกษา	49
3.2 ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม	54
3.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต	54
3.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม	62
3.3 ศาสนาและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม	65
3.3.1 การนับถือผี	66
3.3.2 การนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ	68
3.3.3 การนับถือศาสนาพุทธ	70
3.4 ศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม	72
3.4.1 ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน	72
3.4.2 เครื่องดนตรีพื้นบ้าน	77
3.4.3 หัตถกรรมพื้นบ้าน	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม	
กรุงเทพมหานคร	
4.1 การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม	86
4.1.1 สมาชิกในครอบครัว	86
4.1.2 ชุมชน	90
4.1.3 ปราชญ์ชาวบ้าน	93
4.1.4 สมาคม	96
4.1.5 สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media)	99
4.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม	101
4.2.1 การย้ายถิ่น	102
4.2.2 การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม	108
4.2.3 การศึกษา	109
4.2.4 การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี	111
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	117
5.1.1 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	117
5.1.2 การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	124
5.2 อภิปรายผล	127
5.3 ข้อเสนอแนะ	129
บรรณานุกรม	130
ภาคผนวก	135
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	136
ภาคผนวก ข คำถามสัมภาษณ์	137
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	141
ภาคผนวก ง ประวัติผู้เขียน	142
หนังสือยินยอมเผยแพร่ผลงานวิจัย	143

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การแต่งกายแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ	35
2 ชุดการแต่งกายของผู้หญิงลัวะในเขตหนองแวมปัจจุบัน	36
3 หมูส้ม	39
4 ผักกุ่มตอง	40
5 ข้าวแรมพีน	40
6 สวนดอกจำปีของชาวลัวะ	42
7 ร้านรับซื้อขายพลาสติกกรีไซเคิล	43
8 ร้านค้าข้าวของชาวลัวะ	43
9 บ้านชาวลัวะในสวนกล้วย	45
10 บ้านสมัยใหม่ของชาวลัวะเขตหนองแวมบางส่วน	46
11 อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับประกอบพิธีเรียกขวัญ	48
12 ภาษาเงินที่ชาวลัวะใช้เขียนในยุคนาน	52
13 พิธีมัดขวัญและตั้งชื่อลูกของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวม	57
14 พิธีโกนหัวและควักลูกแก้ว	58
15 การแห่แหนลูกแก้วไปบวชที่วัด	58
16 ภาพการแต่งกายของบ่าว-สาวในพิธีแต่งงานของชาวลัวะเขตหนองแวม	60
17 งานศพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวม	62
18 ชาวบ้านลัวะเขตหนองแวมช่วยกันทำข้าวแอบ	64
19 การก่อกองทรายและเครื่องบูชา	64
20 ชั่งที่ใช้ในพิธีไล่ผี	67
21 อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีไล่ผี	67
22 การไหว้แม่ย่านางรถของชาวลัวะเขตหนองแวม	68
23 รูปบูชาบรรพบุรุษของชาวลัวะเขตหนองแวม	69
24 พิธีบวชลูกแก้วของชาวลัวะเขตหนองแวม	71
25 การรำเทียนในงานขึ้นบ้านใหม่	75
26 การแสดงรำดาบของชาวลัวะ	75
27 การแสดงในงานแต่งงาน	76
28 การรำวงของชาวลัวะ	76

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
29 ดึง : เครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะ	77
30 กลองยาวของชาวลัวะ	78
31 ฆ้องชุดของชาวลัวะ	78
32 เครื่องทอผ้าของชาวลัวะ	80
33 กระเป่าทอมือของชาวลัวะ	80
34 เครื่องประดับเงินของชาวลัวะ	81
35 กล่องหมากเงินของชาวลัวะ	81
36 เส้นด้ายที่ใช้ในการทอผ้าของชาวลัวะ	82
37 ใบเกิดของชาวลัวะที่บันทึกบนไม้ไผ่	84
38 การแต่งกายชุดลัวะในงานบวชของครอบครัวลัวะเขตหนองแวม	87
39 ครอบครัวลัวะในเขตหนองแวมกำลังไหว้ผีเจ้าที่	89
40 ผู้วิจัยกับอาจารย์หมอมือลัวะ	95
41 ชาวลัวะที่ไปร่วมงานชนเผ่าลัวะ ครั้งที่ 6 ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	97
42 การแพร่วีดิโอการร้องเพลงประกอบดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะ	100
43 บ้านบรรพบุรุษของชาวลัวะที่ประเทศจีน	105
44 บ้านเพิงพักของชาวลัวะที่เป็นลูกจ้างทำสวน	105
45 บ้านสมัยใหม่ของชาวลัวะที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี	106
46 ชาวบ้านลัวะใช้รถกระบะบรรทุกกล้วยไม้เพื่อนำไปขาย	112
47 การเปิดขายสินค้าลัวะในออนไลน์	114
48 เยาชนที่เข้าร่วมงานกีฬาสัมพันธ์ชาวลัวะและอาหารพื้นบ้านครั้งที่ 6 ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	115

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกล้วนประกอบด้วยกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม กลายเป็นสังคมที่เรียกว่า “พหุวัฒนธรรม” ดังที่จงจิต กล่อมสิงห์ (2546, น. 1) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมทั่วไปโดยเฉพาะสังคมระดับประเทศที่ประกอบด้วยกลุ่มคนหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ยิ่งสังคมใหญ่มากเพียงใด ความหลากหลายดังกล่าวก็จะมากขึ้นเพียงนั้น ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดก็คือ กลุ่มคนที่เรียกตนเองว่าคนไทย นอกจากนี้ประเทศไทยยังประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ย่อยที่อยู่กระจัดกระจายทั่วประเทศ เห็นได้จากผลการศึกษาเรื่องสถานการณ์ทางภาษาไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2549, น. 7) พบว่า ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่จำแนกตามภาษาทั้งสิ้นถึง 60 กลุ่ม กระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์เชิงเชื้อสายหรือตระกูลภาษาแบ่งเป็นตระกูลใหญ่ ๆ ได้ 5 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลไท ตระกูลออสโตรเอเชียติก ตระกูลออสโตรเนเซียน ตระกูลจีน-ทิเบต และตระกูลม้ง-เมียน โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาที่ใช้เชื่อมโยงกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และความสัมพันธ์เชิงสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาจะมีสถานภาพทางสังคมหรือมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไปในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่นภูมิภาค และระดับชุมชน

หนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา คือ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ที่จัดอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ภาษาตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ซึ่งตามหลักฐานพบว่า คนกลุ่มนี้มีชื่อเรียกตามชื่อกลุ่มย่อยต่าง ๆ หลายชื่อ โดยพบหลักฐานว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะบางกลุ่มเป็นกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานเป็นรัฐก่อนอาณาจักรล้านนา สมัยก่อนพญามังรายสร้างเมืองเชียงใหม่ เมื่อ 1300 ปีมาแล้ว ก่อนมุ้งและมอญจะนำความเจริญมาสู่ลุ่มน้ำปิง ถิ่นกำเนิดที่แท้จริงไม่แน่ชัดว่าอยู่ที่ใด แต่เชื่อกันว่า คนกลุ่มนี้อพยพมาจากตอนใต้ของไทย มลายา เขมร 2000 กว่าปีมาแล้ว คนกลุ่มนี้มีเชื้อสายเดียวกับว่าในพม่าและยูนนานของประเทศจีน ถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เวียงเจ็ดริน (เมืองเชษฐบุรี) ดอยสุเทพ เรียกว่า “เมืองขวงไมย” ภายหลังกลายมาเป็น “เชียงใหม่” ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สายมอญ-เขมร (Mon-Khmer) เป็นภาษาที่ไม่มีระบบเสียงวรรณยุกต์ และไม่มีภาษาเขียน (ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ออนไลน์, ม.ป.ป.) นอกจากนี้ยังพบความเห็นที่กล่าวถึงความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่แตกต่างไปจากข้างต้น เช่น ความเห็นของบุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2549, น. 303) ที่ได้ถึงกล่าวถึงชาติพันธุ์ลัวะไว้ว่า ลัวะหรือลอะว่า เป็นเจ้าของถิ่นเดิมภาคเหนือ ก่อนที่ไทยจะอพยพลงมาสู่สุวรรณภูมิ ตามตำนานของเข็ญรายได้บันทึกไว้ว่า

ชาวลัวะเคยมีอำนาจปกครองไทยสมัยหนึ่ง แต่ต่อมาได้เกิดการสู้รบกัน ไทยมีชัยชนะได้ขับไล่และทำลายล้างชาติลัวะ ชาวลัวะหรือลัวะเป็นจำนวนมากได้หนีกระจ่ายไปอยู่ในเขตเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง อาศัยอยู่ในบริเวณห่างไกลจากเขตเจริญ โดยตั้งบ้านเรือนรวมกันเป็นหมู่บ้านเฉพาะพวกของตน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ความเจริญในด้านต่าง ๆ มีถนนหนทางและการคมนาคมที่สะดวกสบายสามารถเดินทางติดต่อกันได้ง่าย ประกอบกับรัฐบาลไทยได้ขยายการศึกษาไปทั่วภูมิภาคของประเทศส่งผลให้ลูกหลานชาวลัวะ ซึ่งเดิมทีนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายคลึงคนไทยเผ่าอื่น ๆ ได้กลายมาเป็นชาวเหนือมากขึ้นทุกที และมีแนวโน้มว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ ชาวลัวะจะต้องสูญเสียอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนไปอย่างแน่นอน

จากข้อมูลที่กำลังข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความเห็นต่อความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่แตกต่างกันตามความคิดเห็นของนักวิชาการ เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม อีกทั้งมีภาษาพูด วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมย่อยที่ต่างกัน และกลุ่มย่อยของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่เรียกกลุ่มของตัวเองว่า “ปลัง” ที่อพยพมาจากสิบสองปันนาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยดังปรากฏหลักฐานจากงานวิจัยของ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เชิดชาติ ทิรัญโร และพวงผกา ธรรมธิ (2563, บทนำ) ที่กล่าวว่า เมืองสิบสองปันนา เขตเมืองฮาย เป็นพื้นที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมของกลุ่มปลัง เมื่อคนกลุ่มนี้ย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยได้ถูกทางราชการจัดให้อยู่ในกลุ่มลัวะ เนื่องจากเป็นกลุ่มภาษาเดียวกันกับกลุ่มลัวะในประเทศไทย แต่พวกเขายังคงเรียกตัวเองว่า “ปลัง” หรือ “ปรั้ง” นอกจากนี้ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจจากงานวิจัยเรื่องเดียวกันอีกว่า คำว่า “ปลัง” มาจากชื่อภูเขา “ปลัง” สถานที่ที่คนกลุ่มนี้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และใช้ชื่อภูเขาเรียกชื่อกลุ่มของตนใหม่ว่า “ชาวปลัง” ตามชื่อภูเขา และเรียกหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัยว่า “กอน” ซึ่งมีกอนต่าง ๆ เช่น กอนริ กอนต้อย กอนยุม กอนม้าง กอนसान กอนกว่า กอนกั้ง กอนซาง กอนเพล้ กอนมอย กอนมาง กอนอัน และกอนแขก นอกจากนี้ในตำนานการอพยพของชาสี่แสน หม่อมม้ายังได้กล่าวไว้อีกว่า การอพยพจากตอยม้งคานั้นได้กระจ่ายออกเป็น 32 กอน หรือ 32 บ้าน แบ่งออกเป็น 3 ตำบล (ท้าว) หรือ 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตำบลโหลง อพยพไปอยู่เมืองยองในเขตพม่า กลุ่มที่ 2 ตำบลกลาง อพยพไปอยู่ที่หลักคา ภูเขาปลัง เช่น บ้านริ และบ้านมาง (กอนต้อย) และกลุ่มที่ 3 อพยพกระจ่ายไปอยู่ในเมืองไทย (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เชิดชาติ ทิรัญโร และพวงผกา ธรรมธิ, 2563, น. 5)

จุดแรกที่กลุ่มลัวะปลังอพยพเข้ามาในประเทศไทย คือ จังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่า คนกลุ่มนี้กระจ่ายตัวอาศัยอยู่ทั่วไปของจังหวัดเชียงรายทั้งในอำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย บ้านห้วยน้ำซุ่น อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอเมือง หลังจากนั้น ชาวลัวะปลังได้ย้ายถิ่นไปยังอาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานคร ที่มีสวนกล้วยไม้ สวนผักและโรงงาน เพราะเป็นพื้นที่ที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก

ศาสนาดั้งเดิมของชาวลัวะปลั่งคือศาสนาผีและพุทธ ต่อมาราว 100 กว่าปีก่อน ชาวลัวะปลั่งบางส่วนได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นิกายแบพติสต์ ด้วยเหตุผลที่ศาสนาเดิมมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงผีจำนวนมาก จนทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจที่มีไม่สามารถรองรับกับระบบความเชื่อได้ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร องค์กรมหาชน, ออนไลน์. ม.ป.ป.)

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะปลั่งที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ได้แก่ ชาวลัวะปลั่งที่อาศัยอยู่ในเขตหนองแขม ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีการติดต่อไปมาหาสู่กัน ทั้งในระดับเครือญาติ และระดับเพื่อนที่เป็นชาวปลั่งด้วยกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการพบปะกันในการทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น ชาวปลั่งที่นับถือคริสต์ ก็มีโอกาสพบกับวันอาทิตย์ที่โบสถ์ ชาวปลั่งที่นับถือศาสนาพุทธก็มีโอกาสพบปะกันตามพิธีทางศาสนาที่วัด ปัจจุบันชาวปลั่งที่นับถือศาสนาพุทธ ยังคงมีความเคร่งครัดสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ประกอบพิธีทางศาสนา หรือในวันสำคัญต่าง ๆ พูดภาษาถิ่นยูนนานเป็นภาษาหลักโดยใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันกับคนกลุ่มเดียวกัน อาหารการกิน การแต่งกายในงานสำคัญ เช่น งานแต่งงาน ยังคงรูปแบบเดิมเหมือนที่คนจีนยูนนานสมัยก่อนปฏิบัติกัน ชาวลัวะปลั่งกลุ่มนี้ ไม่ใช่เพียงแค่สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ จากบรรพบุรุษของตนเองเท่านั้น แต่ยังมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยตามยุคสมัย เช่น การทำอาหารถวายพระสงฆ์ก็จะนิยมทำตามแบบคนไทย เด็กและเยาวชนชาวลัวะปลั่งไม่นิยมที่จะพูดภาษาลัวะ ทำให้ภาษาและวัฒนธรรมของชาวลัวะปลั่งมีแนวโน้มที่จะสูญหายได้ ถ้าไม่มีการศึกษาสืบทอดรักษาไว้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษาเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้รู้กระบวนการสืบทอดวิถีชีวิตและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการเพื่อการศึกษาวิจัยของผู้ที่สนใจ และใช้เป็นแนวทางในการสืบทอดวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลัวะให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษาเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ

เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มี 3 แนวคิดคือ แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย แนวคิดเกี่ยวกับการสืบทอดวิถีชีวิตและ แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ดังต่อไปนี้

1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต

วิถีชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคมอันเป็นพฤติกรรมทำในชีวิตประจำวันตามความคิด ค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีทางสังคมจนกลายเป็นแบบแผนที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้ วิถีชีวิตยังหมายถึงความรู้เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ภูมิปัญญา และการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอีกด้วย วิถีชีวิตของคนแต่ละสังคมมีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละสังคมมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ร่วมกัน และแต่ละกลุ่มจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และวัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนไปตามเวลาเสมอ

1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสืบทอดวิถีชีวิต

การสืบทอดวิถีชีวิต หมายถึง การธำรงรักษารากฐานทางวัฒนธรรมที่บรรพชนได้ส่งสมไว้ให้ลูกหลานได้เรียนรู้ เข้าใจที่คนรุ่นก่อน ๆ ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนแล้วส่งผ่านให้แก่คนรุ่นต่อ ๆ มา อันเป็นการรับช่วงปฏิบัติผ่านบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ พ่อ แม่ เครือญาติ หรือกลุ่มคนในสังคมอันเป็นการสืบทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรมให้คงอยู่สืบมาจนถึงปัจจุบัน

1.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

การเปลี่ยนแปลงเป็นการปรับตัวหรือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ให้มีความแตกต่างจากเดิมเพื่อความอยู่รอด สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างดี ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมมักมาจากปัจจัยแวดล้อมทางสังคม เนื่องจากโลกและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ บางอย่างจำต้องปรับตัว เปลี่ยนแปลงไปตามไปด้วย ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของบางเรื่องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยไม่เหลือรูปเดิม บางเรื่องเปลี่ยนแปลงผสมกับวัฒนธรรมอื่น และมีบางเรื่องที่ยังคงอัตลักษณ์แบบเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อพยพมาจากยูนนาน สิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่ได้กระจายตัวอาศัยอยู่ในแขวงหนองแขมและแขวงหนองค้างพลู ประกอบด้วยเขตหนองแขมเป็นที่ตั้งของศูนย์ประสานงานของสมาคมชาติพันธุ์ลัวะ

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 2 แบบ ได้แก่ แบบเจาะจง (Purposive Sample) และการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 25 คน/รูป ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน/คน	วิธีการสุ่ม
1	ผู้ดูแลสมาคมลัวะ	3	การสุ่มแบบเจาะจง
2	ปราชญ์ชาวบ้านลัวะ	2	การสุ่มแบบเจาะจง
3	ชาวบ้าน	20	การสุ่มแบบบังเอิญ
	รวม	25	

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 2 ด้านสำคัญ คือ การสืบทอดวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นเพื่อนำมาวิเคราะห์กระบวนการสืบทอดวิถีชีวิตและปัจจัยที่ทำวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเปลี่ยนแปลงไป

1.4.3 ระยะเวลาของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2566 ในพื้นที่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1.5.1 ชาติพันธุ์ลัวะ หมายถึง ชาวลัวะที่อพยพจากสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามายังประเทศไทย ผ่านเส้นทางประเทศพม่าและประเทศลาว ส่วนมากจะอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ในช่วงแรก และต่อมาบางส่วนได้ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.5.2 วิถีชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวันหรือในโอกาสพิเศษ เช่น การรับประทานอาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ภาษา การประกอบอาชีพ ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ความเชื่อ และศาสนา เป็นต้น

1.5.3 การสืบทอดวิถีชีวิต หมายถึง วิธีการเรียนรู้ การถ่ายทอด และการดำรงรักษาวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครให้คงอยู่ต่อไปผ่านคนในครอบครัวและองค์กรทางสังคมด้วยการสอนให้ลูกหลานเข้าใจถึงระบบสัญลักษณ์ของสังคมที่เป็นวัฒนธรรมของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะไว้

1.5.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต หมายถึง การปรับตัวไปตามปัจจัยแวดล้อมและการผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นที่ทำให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครเปลี่ยนไปจากเดิม

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.6.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

1.6.2 ศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.6.3 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงและบังเอิญ จำนวน 25 คน

1.6.4 สร้างเครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์จำนวน 50 ข้อ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยทั้ง 2 ข้อแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

1.6.5 ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะแล้วนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.6.6 วิเคราะห์ข้อมูลด้านวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.6.7 วิเคราะห์ข้อมูลด้านการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.6.8 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตและกระบวนการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ
เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1.7.2 ทำให้ทราบปัจจัยที่ทำให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม
กรุงเทพมหานคร เปลี่ยนแปลงไป

1.7.3 ทำให้คนในสังคมได้รู้จักกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มาก
ขึ้น และผลการศึกษายังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่ม
ชาติพันธุ์อื่น ๆ ในสังคมไทยได้อีกด้วย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษา
เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต

2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

2.1.3 การสืบทอดวิถีชีวิต

2.1.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

2.2.1 กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

2.2.2 วิธีการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

2.3 เอกสารที่เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ

2.3.1 ความเป็นมาของของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ

2.3.2 ชื่อเรียกและลักษณะทางชาติพันธุ์ลัวะ

2.3.3 การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทย

2.3.4 กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

ตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตามประเด็นของการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต

ผู้วิจัยพบว่า มีเอกสารและนักวิชาการได้ให้ความหมายของวิถีชีวิตไว้ค่อนข้างมากดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายของวิถีชีวิตไว้ว่า ทางดำเนินชีวิตเช่น “วิถีชีวิตชาวบ้าน” หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมทั่วไป

นอกจากความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของวิถีชีวิตไว้อย่างหลากหลาย เช่น

วัลย์ลดา เหมหมาด (2559, น. 9) กล่าวถึงวิถีชีวิตว่าเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นไปตามค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรม และคุณธรรมจนกระทั่งกลายเป็นแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ประกอบ มีโคตรกอง (2551, น. 96) กล่าวว่า วิถีชีวิตคือ การดำเนินชีวิต ตลอดจนความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น อันได้แก่ การสร้างครอบครัว การครองชีพ การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางจารีตประเพณี การพักผ่อนและนันทนาการ อาหารการกิน ความเชื่อทางจิตใจ ตลอดจนอัธยาศัยต่าง ๆ เป็นต้น

พิเศษ บูรณะสมบัติ (2547, น. 10) ได้อธิบายว่า วิถีชีวิต หมายถึง แบบแผนแห่งการดำเนินชีวิตหรือความเป็นอยู่ ซึ่งมีทั้งสอดคล้องและแตกต่างกันไปตามปัจจัยภายในและภายนอกของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคนอาจจะมีความเป็นอยู่หรูหรา สุขสบายหรือตรงกันข้ามก็ได้

นันทพร ศรีสุทธะ (2544, น. 16) กล่าวว่า วิถีชีวิต หมายถึง การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ซึ่งจะสะท้อนทัศนคติและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องต่าง ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย ลักษณะครอบครัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี และการดูแลสุขภาพที่ได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความแตกต่างของรายได้ การศึกษา อาชีพ ความเชื่อของบุคคล จะเป็นตัวกำหนดทำให้เกิดความแตกต่างของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า วิถีชีวิต หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตหรือความเป็นอยู่ของคนในแต่ละสังคมที่กระทำอยู่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมจนกระทั่งกลายเป็นแบบแผนและกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และวิถีชีวิตของคนแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความเหมือนและความแตกต่างไปตามบริบทของแต่ละสังคมและยุคสมัย

2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต

แนวการดำเนินชีวิตของแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันไปตามสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแต่ละสังคม เห็นได้จากทัศนะของนักวิชาการที่ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

อุดม เขยกิจวงศ์ (2552, น. 14) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า วิถีชีวิตของคนจะมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มคนที่มีสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิตทางตลาดน้ำเป็นวิถีชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในบริเวณที่ใกล้แม่น้ำหรือติดแม่น้ำในภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากิน ตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า แต่วิถีชีวิตแบบนี้ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโลก โดยเฉพาะในปัจจุบันเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างมาก

ประกอบ มีโคตรกอง (2551, น. 96) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า มนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิดมาก็ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมหรือท้องถิ่นของตนเองและกินอาหารตามรูปแบบของสถานที่ที่ตนเองเกิด นอกจากนี้คนใดคนหนึ่งที่เกิดในสภาพแวดล้อมแบบไหนก็มักจะแต่งกายด้วยเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น และสถานที่ที่ตนเองดำเนินชีวิตมักจะมีอารักขาโรคตามสภาพภูมิประเทศ อันที่จริงสิ่งดังกล่าวนี้คนรุ่นก่อนจะเป็นผู้ที่คิดค้นและสืบทอดกันมาไว้เป็นอย่างดี สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น

พวงเพชร สุรัตน์กุล (2544, น. 50-54) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า วิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนในสังคมมักจะถูกกำหนดไว้ในแต่ละด้านตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เช่น รูปแบบการประกอบอาชีพ การเมืองการปกครอง การศึกษา ความเชื่อ ศาสนา ความคิด ภูมิปัญญา เป็นต้น เพราะวัฒนธรรมนั้นมักจะกำหนดไว้ว่า สิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ สิ่งดีหรือไม่ดี สิ่งใดมีประโยชน์หรือสิ่งใดไม่มีประโยชน์ต่อมนุษย์

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544, น. 41-42) ได้กล่าวว่า วิถีชีวิตเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาดำเนินชีวิตและเพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตของมนุษย์ คือ การทำให้สุขภาพแข็งแรงและทำให้สุขภาพจิตใจดี มีความสุขกับความมั่นคง นอกจากนี้ยังสามารถสร้างความสมดุลทางสังคม เพื่อให้ครอบครัวมีความสุข ทุกคนรักใคร่กัน และยังสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจเพื่อทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีกว่าเดิม

สรุปได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกด้านจะถูกกำหนดไว้โดยวัฒนธรรมของแต่ละสังคม และวิถีชีวิตหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนแต่ละสังคมนั้นจะมีทั้งเหมือนและแตกต่างกันไปตามสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของแต่ละบุคคล อีกทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ยังเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลกในแต่ละยุคสมัยอีกด้วย

2.1.3 การสืบทอดวิถีชีวิต

มนุษย์ในทุกสังคมย่อมจะมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตตามที่ได้ปฏิบัติกันมาจนกลายเป็นวิถีชีวิตเห็นได้จากทัศนะของนักวิชาการที่ได้อธิบายถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสืบทอดวิถีชีวิตไว้ค่อนข้างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

ประกอบ มีโคตรกอง (2551, น. 96) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสืบทอดไว้ว่า ความรู้ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตจะถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง สืบทอดกันไปทีละชั่วอายุคน จากสมัยแรกเริ่มที่มนุษย์มีวิถีชีวิตอย่างง่ายทั้งที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ตลอดจนถึงของเครื่องใช้ ต่าง ๆ ก็เป็นไปอย่างง่าย ๆ แล้วค่อยพัฒนาเจริญขึ้นตามลำดับ เพราะมนุษย์รู้จักการถ่ายทอด และ ส่งสมความรู้สืบทอดไป ทั้งยังรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม นอกเหนือจากการปรับปรุงความรู้เก่าที่ได้รับถ่ายทอดมาให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

พรทิพย์ อันทิวโรทัย (2545, น. 34) กล่าวว่า การสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งสืบทอดกันมาหลายต่อหลายรุ่นนั้น มักเกิดขึ้นในการศึกษาตามอัยาศัย และการศึกษานอกระบบมากกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นในครอบครัวชุมชนมากกว่าการสอนในโรงเรียน เพราะชีวิตในครอบครัวและชุมชนมีลักษณะเป็นธรรมชาติเป็นจริง และเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้เรียนรู้ ซึมซับรับเอามาได้มากกว่าการเรียนเนื้อหาในหนังสือ

ยศ สันตสมบัติ (2544, น. 122-123) ได้กล่าวว่า การขยายตัวของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ มีผลทำให้เกิดปะทะสังสรรค์ระหว่างชาติพันธุ์ เมื่อชาติพันธุ์ขยายตัวมาอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน การยอมรับซึ่งกันและกันอาจทำให้เกิดการยืมวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมได้ แต่ฝ่ายต่างก็พยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้

สรุปได้ว่า การสืบทอดวิถีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตและเป็นกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาของมนุษย์เพื่อที่จะรักษาอัตลักษณ์ที่เป็นแบบแผนทางความคิด ความเชื่อ และแนวปฏิบัติของตนไว้โดยอาศัยกระบวนการในการสืบทอดทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะไหลเวียนหรือเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพทางสังคม

2.1.4 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

วิถีชีวิตของมนุษย์รวมถึงความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ถูกกำหนดขึ้นโดยวัฒนธรรมทางสังคม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและยุคสมัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ในสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตไว้ดังต่อไปนี้

นเรศรชฎ์ พิสิฐพันธ์ (2552, น. 27) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมทำให้วิถีชีวิตของชาวว่าแบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป เช่นความเชื่อเรื่องการล่าสัตว์มนุษย์ ไม่มีเหลืออยู่ในชุมชนชาวว่า การพลัดถิ่นไปอยู่เป็นชนกลุ่มน้อยในต่างแดน เช่น การมาอยู่ในประเทศไทย ทำให้ชาว

ว่าต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมและเงื่อนไขต่างๆ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวว่า วิถีชีวิตเดิมของชาวว่าที่เคยมีในประเทศพม่าหรือจีนบางอย่างก็ได้สูญหายไป เช่นวิถีชีวิตแบบปลูกฝิ่น การทอผ้า การแต่งกายแบบว่า ดนตรีและการละเล่นของว่า เป็นต้น รวมทั้งความเชื่อเรื่องกลองไม้ที่เคยนับถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็เสื่อมสูญไปด้วย

ประกอบ มีโคตรกอง (2551, น. 15) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ว่าเป็นสิ่งที่เลื่อนไหล ถ่ายทอด และเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งภายในกลุ่มชนเดียวกันหรือระหว่างท้องถิ่นมนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของสังคมที่ตนไปเกี่ยวข้องและสามารถปรับวัฒนธรรมจากภายนอกให้เหมาะสมกับสังคมของตนได้

รุ่งรัตน์ ทองสกุล (2549, น. 22) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตว่าเปลี่ยนแปลงคือการติดต่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่มสังคมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ในการดำรงชีวิตเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมีการแก้ปัญหาที่ประสบในชีวิตประจำวัน เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในสังคม

สุขศิริ บุญเรือง (2546, น. 18) ได้กล่าวว่า วิถีชีวิตของคนในสังคมนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของแต่ละสังคม จำเป็นที่ต้องมีเรียนรู้ปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการอยู่รอด แต่สิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตคือ คติธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี รวมทั้งปัจจัยสี่ จึงทำให้มนุษย์จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการผลิตซึ่งกันและกันในชุมชน

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นเรื่องปกติของการดำเนินชีวิตของมนุษย์มนุษย์ในทุกสังคมที่มีการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย หรือเป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมใหม่หรือวัฒนธรรมใหม่ที่แพร่เข้ามาในสังคมของตนเพื่อความอยู่รอด

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ตามประเด็นของการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

คำว่า “ชาติพันธุ์” หมายถึง กลุ่มคนที่มีพันธะเกี่ยวข้องกันและที่แสดงเอกลักษณ์ออกมาโดยการผูกพันลักษณะการของเชื้อชาติและสัญชาติเข้าด้วยกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 375-376) จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ชาติพันธุ์คือ กลุ่มคนที่มีเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์เดียวกัน กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันและมักรวมกลุ่มกันอยู่เป็นสังคม

เฉพาะกลุ่มของตน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการและหน่วยงานที่ศึกษา และได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทยไว้อย่างค่อนข้างหลากหลาย เช่น

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) (2564, น.

1) ได้อ้างอิงถึงงานการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทยสถานการณ์ทางภาษาไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์จัดตามกลุ่มชาติพันธุ์ภาษากระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศทั้งสิ้นถึง 70 กลุ่ม จำแนกได้ 5 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลไท (24 กลุ่ม), ตระกูลออสโตรเอเชียติก (23 กลุ่ม), ตระกูลออสโตรเนเซียน (3 กลุ่ม), ตระกูลจีน-ทิเบต (21 กลุ่ม) และตระกูลม้งเมี่ยน (2 กลุ่ม)

ศักรินทร์ ฌ น่าน (2555, น. คำนำ) ได้กล่าวถึง วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคลื่อนย้ายตามอำเภอใจที่เรียกว่า วิถีวัฒนธรรม “เร่ร่อน” (Nomadic) เป็นรูปแบบและอุดมการณ์ที่ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้เคยยึดถือปฏิบัติมานานก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงก้าวไปสู่วิถีวัฒนธรรมแบบ “ลงหลักปักฐาน” (Sedentarized) ปัจจุบันในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังมีวิถีชีวิตแบบเคลื่อนย้ายตามอำเภอใจอยู่เพียง 3 กลุ่ม คือ มลาบรี มัณนิ และชาวเลที่แยกออกเป็นสามกลุ่มย่อย คือ มอแกน มอเกลน และอุรักลาโว้ย กลุ่มแรกมีประมาณ 360 คน อาศัยอยู่ในป่าในจังหวัดแพร่-น่าน กลุ่มที่สองมีอยู่ประมาณ 400-500 คน อาศัยอยู่ในเทือกเขาบรรทัด ตั้งแต่จังหวัดพัทลุง ตรัง และสตูล ส่วนกลุ่มที่สาม ซึ่งมีประชากรมากกว่า 5,000 คน อาศัยอยู่ในหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตที่อาศัยเรือเป็นบ้าน หาลาในทะเลมาสู่การตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งแบบแผนการดำรงวิถีชีวิต

คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง (2554, น.1-2) ได้รายงานถึงการตั้งถิ่นฐานของประชากรกะเหรี่ยงในประเทศไทยว่ามีทั้งหมด 15 จังหวัด ดังนี้ ภาคเหนือมี 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ตาก กำแพงเพชร แพร่ และสุโขทัย ในภาคกลางทางด้านตะวันตกมี 6 จังหวัด ได้แก่ อุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ รวมประชากรที่สำรวจในปี พ.ศ. 2545 จำนวน 438,450 คน กะเหรี่ยงดั้งเดิมส่วนใหญ่มีบรรพบุรุษอยู่ในภาคเหนือและภาคกลางทางด้านตะวันตกมานานแล้ว กะเหรี่ยงในชุมชนต่าง ๆ เหล่านี้อาจสืบค้นได้ไปไกลได้ถึง 1,200 ปี แต่ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะระบุเวลาได้ไม่เกิน 400 ปี

นรเศรษฐ์ พิสิฐพันธ์ (2552, น. 9) ได้กล่าวถึงชาวว่าที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยว่า แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นทหาร และกลุ่มที่เป็นพลเรือน ชาวว่าที่เป็นทหารเดินทางมาอยู่กับอพยพทหารจีนคณะชาติ (ทจช.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ได้ช่วยเหลือทางราชการไทยปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เช่น ที่ดอยผาหม่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และที่เขาค้อ เขาย่า

จังหวัดเพชรบูรณ์ หลังปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา การต่อสู้และปราบปรามผู้ก่อการร้ายได้เริ่มสงบลง ทหารจีนคณะชาติซึ่งมีชาวเว้าร่วมอยู่ด้วย ได้รับบำเหน็จความชอบ คือได้รับโอนสัญชาติไทย ทำให้ชาวเว้าจำนวนหนึ่งมีสถานภาพเป็นพลเมืองไทย สามารถเดินทางไปประกอบอาชีพได้ทั่วประเทศไทย และยังมีทหารชาวเว้าไปตั้งถิ่นฐานที่บ้านผาดั้ง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย และบ้านแม่แอบ ตำบลแคว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ต่อมาชาวเว้าเดินทางไปเยี่ยมญาติมิตรที่บ้านเกิด เมืองนอนทั้งในพม่าและในจีน ส่งผลให้ชาวเว้าจากพม่าและจากจีนติดตามเข้ามาอยู่ในประเทศไทย การอพยพเป็นในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่น บิดามารดามาก่อน แล้วต่อมาจึงนำบุตรหลาน ญาติพี่น้องเข้ามาอาศัย

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2549, น. 88-89) ได้กล่าวว่า ชาติพันธุ์เงี้ยวหรือไทยใหญ่ ได้อพยพเข้ามาในจังหวัดเชียงรายหลายอำเภอ ตั้งบ้านเมืองอยู่รวมกันเป็นหมู่ ๆ เช่น ที่อำเภอเมืองอยู่บ้านสันป่าก่อ บ้านหัวฝาย อำเภอแม่จัน บ้านต้นฮ้าง บ้านเหมืองฮ่อ บ้านสบรวก (กิ่งอำเภอเชียงแสน) ที่อำเภอแม่สายมีมากกว่าอำเภออื่น เพราะเป็นชายแดนติดต่อกัน ชาวไทยใหญ่เหล่านี้ได้ได้เข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในไทยร่วม 50-60 ปี และได้กลายเป็นชาวเหนือตลอดจนชนมธรรมนิยมเดิมกินเปลี่ยนแปลงไป แต่ในเขตสหรัฐไทยใหญ่ยังรักษาชนมธรรมนิยมเดิมของเขาอยู่

อรัญญา ศิริผล (2544, น.55-56) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนระบบการผลิตแบบใหม่ของชาวม้งเป็นการทำสวนและการปลูกพืชเศรษฐกิจตามการสนับสนุนของรัฐ การเปลี่ยนระบบการผลิตทำให้ชาวม้งส่วนใหญ่ต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จากค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ย ยาเพื่อบำรุงดินและเมล็ดพันธุ์ ทำให้พวกเขาต้องดิ้นรนหาเงินมาทำการเกษตรและจุนเจือครอบครัวจะพบว่า ใน “กลุ่มคนรวย” และ “คนรายได้ปานกลาง” ของชุมชนม้งบ้านแทนธรรมสามารถปรับตัวได้ดีบนศักยภาพของทุนที่ได้สะสมมาในอดีตจากการขายฝิ่นและการปลูกพืชเศรษฐกิจระยะสั้น ชาวม้งทั้งสองกลุ่มนี้สามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นไร่ถาวรและขยายพื้นที่เป็น “สวนผลไม้” ได้สำเร็จ แต่ในกลุ่มที่ประสบปัญหาการผลิตกลับเป็น “กลุ่มคนจน” ของชุมชนม้งบ้านแทนธรรม ที่ขาดทุนรอนในการทำเกษตร พวกเขาจึงต้องออกไปรับจ้างภายในหมู่บ้านหรือนอกหมู่บ้าน บางรายไปไกลถึงเมืองใหญ่เพื่อเปลี่ยนตัวเองเป็นคนจนในเมือง ทำงานรับจ้างทั่วไป บางรายเก็บออมเงินได้ก็เปลี่ยนอาชีพตัวเองเป็นพ่อค้าขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ในรายที่ไม่สามารถหาทางออกให้ตัวเองได้ หลายปีที่ลงทุนทำการเกษตรแล้วขาดทุนซ้ำซ้อน เมื่อออกไปหางานทำภายนอกก็มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว กลุ่มคนจนชาวม้งเหล่านี้หลายคนตัดสินใจยอมเสี่ยงลักลอบซื้อฝิ่นดิบจากตลาดค้าฝิ่นฝั่งลาวไปขายยังต่างถิ่น หลายคนในหมู่บ้านถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่บางคนก็รอดจากการจับกุมมาได้ การรอดพ้นจากการจับกุมสำหรับชาวบ้านบางคน มันหมายถึง “การต่อทุน” หรือการ

แสวงหาเงินทุนเพื่อนำมาซื้อที่ดิน เมล็ดพันธุ์ทำการเกษตร หรือลงทุนทำกิจการอื่น ๆ ได้ต่อไป จึงมีคนยอมเสี่ยงที่จะลักลอบค้าขายฝิ่นอยู่เสมอ

ปิยพงศ์ (2545, น. 1) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อว่าเป็นชาวเขา จัดอยู่ในจำพวกอีก้อ คืออยู่ในกลุ่มตระกูลทิเบต-พม่า ถิ่นฐานเดิมของลื้ออยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน บริเวณหุบเขาสาละวิน ในเขตตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลยูนนาน และตอนเหนือของรัฐคะฉิ่น ประเทศพม่า ต่อมาได้อพยพถึงทางภาคเหนือของไทย ลื้อที่อยู่ในประเทศไทยขณะนี้ ส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองเซียวตุง และเมืองป๋น ซึ่งอยู่ในเขตรัฐฉานของพม่า เมื่อประมาณ 80 ปีมาแล้ว อาศัยอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ กว่า 100 หมู่บ้าน มีมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ ในท้องที่อำเภอเชียงดาว ในตำบลเมืองคอง เมืองแหง เมืองนะ เช่นที่ บ้านนาเลา ชุนคอง ดงสามหมื่น แม่นะ ห้วยน้ำดัง นอกนั้นก็กระจัดกระจายไปตามส่วนต่าง ๆ ของอำเภอพร้าว แม่แตง ผาง และที่อำเภอปาย ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอวังเหนือของจังหวัดลำปาง อำเภอเมือง และอำเภอแม่จันของจังหวัดเชียงราย

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2541, น.6) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ขมุในประเทศไทยว่าเป็นชาวเขากลุ่มเล็ก ๆ พบในภาคเหนือ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่านที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกระจัดกระจายอยู่ในจังหวัดภาคกลาง เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น จำนวนโดยประมาณไม่เกิน 10,000 คน ชาวขมุแบ่งได้หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีลักษณะการใช้ภาษาและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ การปฏิบัติตน เช่น การแต่งกายพิธีกรรมต่าง ๆ แตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง คำที่ใช้เรียกชาวขมุด้วยกันเองแต่ต่างกลุ่มกันคือคำว่า ตม้อย แต่ถ้าหากต้องการเจาะกลุ่มก็จะใช้ลักษณะเฉพาะของกลุ่มนั้น ๆ ต่อท้าย เช่น ตม้อยปูลวง หมายถึง ชาวขมุจากหมู่บ้านปูลวง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่เดิม

สุจริตลักษณ์ ตีผดุง และคณะ (2538, น.10) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์มอญว่า อพยพเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มักจะตั้งบ้านเรือนอยู่แถบชานพระนครและบริเวณที่ติดต่อกับจังหวัดนนทบุรี มาถึงสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้มอญที่เข้ามาในครั้งนั้นไปอยู่ที่ปากเกร็ด แขวงเมืองนนทบุรีและที่สามโคก แขวงเมืองปทุมธานี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้มีการสร้างป้อมขึ้นที่ปากลัดแล้วตั้งให้เป็นเมืองใหม่ชื่อว่า นครเขื่อนขันธ์ และได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายครัวมอญจากเมืองปทุมธานีส่วนหนึ่งไปไว้ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ และโปรดเกล้าฯ ตั้งพระยาราม (สมิงทอมา) บุตรพระยามหาโยธาขึ้นเป็นพระยานครเขื่อนขันธ์รามัญราชชาติเสนาบดีศรีสงคราม ผู้รักษาเมือง ส่วนมอญที่เข้ามาหลังสุดก็โปรดเกล้าฯ ให้ไปอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์บ้าง ปทุมธานีบ้าง นนทบุรีบ้าง เพราะฉะนั้นบริเวณที่มีชาวมอญอยู่เป็นจำนวนมากก็คือ ปากเกร็ด นนทบุรี สามโคก ปทุมธานี และปากลัดหรือนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งปัจจุบันก็คืออำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จากปากลัด (พระประแดง) มอญก็ได้ขยายตัวไปตามลำน้ำ

ถึงแม่น้ำท่าจีนและแม่น้ำแม่กลอง ตามลำน้ำแม่กลองได้แก่อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ยังพบมอญอยู่กันกระจัดกระจายในจังหวัดลำพูน ลำปาง สมุทรสาคร ลพบุรี อุทัยธานี สมุทรสงคราม เพชรบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี นครราชสีมา นครสวรรค์ และปราจีนบุรี

ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์อีกกว่าเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเรียกตนเองว่า อาข่า คนไทยและคนเมียนมาร์เรียกว่า อีโก้ หรือ ซ่าโก้ ลาวและชนชาติอินโดจีนตอนเหนือเรียกอีโก้ว่า โกะะ คนจีนเรียกว่า โวหนี่ หรือฮานี่ ซึ่งหมายรวมถึงชนเผ่าที่พูดภาษาโลโลในมณฑลยูนนานทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย อีโก้ในประเทศไทยอพยพมาจากเมียนมาร์และลาว เพราะถูกจีนรุกรานและบางกลุ่มอพยพเพราะถูกกดดันจากเหตุการณ์ทางการเมือง จากคำเล่าของผู้สูงอายุชาวอีโก้หลายคนได้ให้ข้อมูลว่า อีโก้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยประมาณ 60-80 ปี แล้ว เข้ามาตั้งถิ่นฐานครั้งแรกบริเวณดอยตุง อำเภอแม่สาย ต่อจากนั้นได้อพยพย้ายถิ่นออกไปตั้งถิ่นฐานในท้องที่ที่เป็นภูเขา ของจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ ตาก กำแพงเพชร แพร่ ลำปาง และเพชรบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีอีโก้บางกลุ่มที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยล่าสุดจากแคว้นสิบสองปันนาของจีน ผ่านเข้ามาทางประเทศลาวก่อน หลังจากนั้นจึงได้อพยพเข้ามาทางเชียงแสนแล้วมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ดอยผาหมีเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และอีโก้กลุ่มอพยพจากดอยผาหมีออกไปตั้งอยู่ที่หมู่บ้านป่าฮี และหมู่บ้านน้ำริน อีโก้ในประเทศไทยมีจำนวน 273 หมู่บ้าน 11,387 หลังคาเรือน ประชากร 65,826 คน คิดเป็นร้อยละ 7.20 ของประชากรชาวเขาทั้งหมดของประเทศไทย

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย คือ กลุ่มคนที่มีสัญชาติหรือเผ่าพันธุ์เดียวกัน มีวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนที่แตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากดินแดนอื่นเข้ามาในประเทศไทยเพื่อแสวงหาที่ทำกินหรือด้วยเหตุจำเป็นบางประการ กระจายอยู่ทั่วไปในทุกภูมิภาคของประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศไทยมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมไปตามวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่สร้างสีสัน ความงดงามให้แก่ประเทศไทยโดยรวม

2.2.1 วิธีการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์พบว่า มีแนวคิดที่นำมาใช้การศึกษาหลายแนวคิด เช่น แนวคิดด้านเรื่องพื้นที่ทางสังคม (Social Space) แนวคิดด้านชาติพันธุ์ แนวคิดด้านอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity) และแนวคิดด้านการสร้าง การเลื่อนไหล และการกลายตัวตนทางชาติพันธุ์ เป็นต้น ซึ่งพบว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย ดังนี้

ประสิทธิ์ ลิปรีชา (2557, น. 236) ได้กล่าวถึงกระบวนการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบันว่า เน้นที่การสร้างตัวตน หรืออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่เป็นการสร้างหรือนิยามทั้งโดยคนในกลุ่มชาติพันธุ์และโดยคนภายนอกที่เกิดขึ้นในบริบทของการปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม บนพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มีความหลากหลายและเลื่อนไหล มีการสร้างขึ้นใหม่เพื่อโต้ตอบการถูกนิยามหรือครอบงำโดยคนอื่น มีการช่วงชิงความหมายและขัดแย้งอยู่ตลอดเวลา แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ จะเป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ ที่ด้อยอำนาจก็ตาม สิ่งสำคัญของกระบวนการที่ว่าการสร้างนี้เกิดขึ้นในบริบทของชาติพันธุ์ของชาติพันธุ์สัมพันธ์ภายใต้อิทธิพลของรัฐชาติสมัยใหม่และกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีอำนาจเหนือกลุ่มชาติพันธุ์ในปัจจุบัน

อาภรณ์ อุกฤษณ์ (2554, น. 23) ได้กล่าวถึงวิธีการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ตามแนวคิดชาติพันธุ์วิทยา (ethnology) ซึ่งเป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รวมถึงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ นอกจากนี้ การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ยังสามารถศึกษาในเชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม เพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมในองค์รวมโดยอาศัยมุมมองด้านการแพร่กระจายของวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมซึ่งสะท้อนในรูปของระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ระบบครอบครัว เครือญาติ ศาสนา ความเชื่อ และพิธีกรรม เป็นต้น

สรุปได้ว่าการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย สามารถศึกษาได้ตามแนวคิดชาติพันธุ์วิทยา หรือสามารถศึกษาในเชิงเปรียบเทียบข้ามวัฒนธรรม ระหว่างการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลง และการสืบต่อวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของแต่ละคนแต่ละกลุ่ม รวมถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกันของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อีกด้วย

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทยตามประเด็นของการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ความเป็นมาของของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะของตนที่น่าสนใจศึกษา โดยพบว่า มีนักวิชาการได้ศึกษาและกล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้ไว้ ดังต่อไปนี้

นักวิชาการไทยหลายท่าน เช่น ฐาปนีย์ เครือระยา (2563, ออนไลน์) ได้ให้ความเห็นว่า ลัวะ หรือ ละว้า หรือ ละเวือะ คือ ชนเผ่าพื้นเมืองก่อนชาติพันธุ์ไท เป็นเจ้าของพื้นที่ดั้งเดิมก่อน

การสร้างชาติรัฐล้านนา ในอดีตลัวะเคยมีวิวัฒนาการที่เจริญรุ่งเรือง มีการสร้างบ้านแปลงเมือง มีระบอบการปกครอง มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเป็นอัตลักษณ์เป็นของตนเอง เมื่อถูกชาติพันธุ์ไททรุกราน จึงถอยร่นสู่ที่ราบเชิงเขาและสันเขา ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในรัฐฉาน สหภาพพม่า ตอนเหนือของลาว และทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยกระจายอยู่ภายในจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย และน่าน

คนกลุ่มนี้จะเรียกชื่อกลุ่มตนเองอีกชื่อหนึ่งว่า หลอย (ปลั่ง) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายตัวไปในอาณาเขตของอาณาจักรรัฐเชียงตุง มีความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมกับ จีน ลื้อ คะฉิ่น ไทใหญ่ โดยกลุ่มชาติพันธุ์หลอย (ปลั่ง) นี้ ได้รับการอธิบายในงานทางวิชาการของประเทศไทยหลายชิ้นว่าเป็นกลุ่มภาษามอญ-เขมร ที่บางครั้งถูกเรียกว่ากลุ่มลัวะและถูกกล่าวว่าเป็นเจ้าของถิ่นเดิมในล้านนาและเชียงตุง ซึ่ง จิตร ภูมิศักดิ์ (2544, น. 303-309) ได้กล่าวถึงการกลืนลัวะให้เป็นไตหลอยว่า เจ้าของถิ่นเดิมเชียงตุงนั้นเป็นลัวะ (ล้า, ว้า) ซึ่งเป็นผู้สร้างบ้านแปลงเมืองมาก่อน ในคำกล่าวที่ว่า ล้างก่อผ้า ล้างก่อเมือง คือ เทวดาสร้างฟ้า ล้า (ลัวะ) สร้างเมือง เมื่อไตได้กลืนคนเหล่านี้ไป พวกล้าจึงหันมานับถือพุทธศาสนาและพูดไต แต่ยังคงอยู่ตามดอยอย่างบรรพบุรุษ เรียก “ไตหลอย” โดย ไตลื้อเรียกกลุ่มนี้ว่า “ข้าสามตัว”

นอกจากจากนี้ยังพบคนกลุ่มนี้ในประเทศลาว บริเวณชายแดนทางตะวันตกของแขวงสาเยบุรี (Sayaburi) โดยคนกลุ่มนี้จะเรียกกลุ่มของตนเองว่า ฟ้าย (phay หรือ pray) หรือลัวะ (สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ 2541, น. 5) คำเรียกชื่อบางชื่อของคนกลุ่มนี้ในประเทศลาวตรงกับที่ชาวลัวะบางกลุ่มในจังหวัดน่าน เรียกตนเองว่า ปรัย หรือ ลัวะปรัย และยังพบกลุ่มที่เรียกตนเองว่า มัส หรือ ลัวะมัส อีกด้วย ชาวลัวะทั้งในจังหวัดน่านของไทยและในแขวงสาเยบุรีของลาวน่าจะจัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมกลุ่มหนึ่งของภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งคงจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันนี้มาแต่ดั้งเดิม มิได้อพยพมาจากที่ใด เพราะดินแดนที่เป็นที่อยู่ของคนกลุ่มนี้ในประเทศไทยและลาวนั้นเดิมคงจะเป็นดินแดนที่ติดต่อกันได้ตลอด และอาจจะเรียกว่า “ดินแดนลัวะ” เมื่อมีการแบ่งเขตพรมแดนระหว่างไทยกับลาว ทำให้กลุ่มคนที่เคยอยู่ร่วมกันในบริเวณเดียวกันถูกแยกออกไปกลุ่มหนึ่งอยู่ในเขตแดนไทย อีกกลุ่มหนึ่งอยู่ในเขตแดนลาว และอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ตลอดมาโดยไม่มี การอพยพไปที่ใดเลย จากการศึกษาเรื่องชนกลุ่มน้อยทั้งในประเทศไทยและลาว ก็ไม่พบชาวลัวะกลุ่มนี้ในบริเวณอื่นๆ อีกเลย หรือถึงแม้จะมีการอพยพอยู่บ้างก็คงจะเป็นการอพยพอยู่ในบริเวณ “ดินแดนลัวะ” นี้เอง เช่นประมาณปี พ.ศ. 2419 ที่ชนกลุ่มน้อยในประเทศลาวถูกกดขี่จากฝ่ายปกครองทั้งในเรื่องการเสียภาษี การส่งส่วย ชาวลัวะในประเทศลาวได้ก่อการกระด้างกระเดื่อง จนกระทั่งทางการลาวต้องทำการปราบปราม จึงได้อพยพเข้ามาในเขตแดนไทยในจังหวัดน่าน มาตั้งบ้านเรือนในหมู่บ้านของชาวลัวะในเขตไทย ต่อมามีการอพยพเข้ามาสู่ดินแดนไทยอีกในระหว่างปี

พ.ศ. 2517-2518 เนื่องจากหนี้ยกคอมมิวนิสต์ในประเทศลาว ครั้งนี้ชาวลาวได้เข้ามาอาศัยอยู่ที่ศูนย์อพยพบ้านน้ำยาว อำเภอปัว และศูนย์สบตอง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน (ภูเบศ วิโรทัย, 2528, อ้างในสารนุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ 2541, น. 5)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ในดินแดนจังหวัดน่านนั้นมีชาวลัวะซึ่งเป็นกลุ่มชนดั้งเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่แล้ว และได้มีชนกลุ่มเดียวกันนี้บางส่วนอพยพมาจากประเทศลาวเพิ่มเข้ามาอีกในภายหลัง แต่ไม่ว่าชนกลุ่มนี้จะอาศัยอยู่ที่ใด หรือมีชื่อเรียกกลุ่มของตนหลากหลายอย่างไร ชนกลุ่มนี้ก็จัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มของตน

ชาวลัวะที่เมืองน่านนั้นนอกจากจะมีชื่อเรียกกลุ่มของตนหลายชื่อดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ชนกลุ่มนี้ยังมีชื่อที่ทางราชการตั้งให้อีก คือ “ถิ่น” หรือบางครั้งเรียกว่า “ชาถิ่น” อีกด้วย โดยนัยว่าชนกลุ่มนี้เป็นคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่บริเวณต่าง ๆ ในจังหวัดน่านมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วนั่นเอง แต่โดยทั่วไปแล้วเท่าที่พบในจังหวัดน่านชนกลุ่มนี้จะเรียกตัวเองว่า “ลัวะ” คำว่า “ลัวะ” นี้ ชาวไทยยังใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ อีก เช่น “ละเวือะ” หรือ “ละว้า” ที่จังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน “ชาวคง” หรือ “เนียะกวล” ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และ “อุก่อง” ที่จังหวัดอุทัยธานีและสุพรรณบุรี ทำให้บางครั้งเกิดความสับสนว่าชาวลัวะที่จังหวัดน่านเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ดังกล่าวนี้ โดยเฉพาะกลุ่มละเวือะหรือละว้าไปด้วย (สารนุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ 2541, น. 5)

นักประวัติศาสตร์ นักชาติพันธุ์วิทยา และนักมานุษยวิทยาต่างเชื่อกันว่า ลัวะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนาไทยร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนถึงสมัยที่คนไทยเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนล้านนาราวปี พ.ศ. 1600 ดังจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ของล้านนาล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับชาวลัวะเช่น นักประวัติศาสตร์รุ่นเก่าได้ระบุว่า “ลัวะหรือละว้า” เป็นเจ้าของถิ่นดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินภาคเหนือของประเทศไทยมานานกว่า 2,000 ปี มาแล้ว ต่อมาเมื่อชนชาติหนึ่งเข้ามาอยู่ ซึ่งชนชาวลื้อ เขิน ไทยใหญ่ ไทยยวน เรียกว่า “กะหลอม” หรือคนไทยภาคกลางเรียกว่า “บอม” นั่นเอง (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2509, น. 55)

จากข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าลัวะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่ในดินแดนล้านนาไทยร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มานับพันปี และมีบางกลุ่มที่อพยพมาจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนผ่านมาประเทศลาวและประเทศพม่าแล้วเข้ามาสู่ประเทศไทยในที่สุด และได้กระจายตัวไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยในเวลาต่อมา ซึ่งคนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์เป็นของตนเอง แม้ว่าจะมีชื่อเรียกต่างกันไปก็ตาม

2.3.2 ชื่อเรียกและลักษณะทางชาติพันธุ์ลัวะ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีชื่อเรียกทั้งที่เรียกตนเองและกลุ่มคนอื่นเรียกหลายชื่อ ได้แก่ ลัวะ เลอเวือะ ละเวือะ ละว้า ถิ่น มัล และโปรที่ถูกนิยามและเรียกโดยรวมว่าเป็นกลุ่ม “ลัวะ” หากแต่ภายใต้การควบรวมนั้นมีรายละเอียดปลีกย่อยเรื่องของการเรียกชื่อ การกำหนดตัวตน และอัตลักษณ์ที่สลับไปมาตามแต่การปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มใด หากแบ่งด้านการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะนั้น สามารถจัดแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ตามการอธิบายในเชิงพื้นที่ คือ กลุ่มที่ 1 ลัวะในเมืองเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และ กลุ่มที่ 2 ลัวะในเมืองน่าน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มย่อยอื่น ๆ ทั้งที่เพิ่งเคลื่อนย้ายเข้ามาใหม่หรือเพิ่งเปิดเผยตัวตนต่อสาธารณะในช่วงทศวรรษ 2540 ซึ่งชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะดังกล่าวข้างต้นนั้นจะสื่อถึงถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดทางภาคเหนือ คือ **ลเวือะ** เป็นชื่อที่เรียกตัวเองของชาวลเวือะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน **อเวือะ** เป็นคำเรียกตัวเองของชาวลเวือะ ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม (บ้านเฮาะ บ้านมิดหลง บ้านกอกน้อย) คำนี้เพี้ยนมาจากคำว่า “ลเวือะ” **เลอเวือะ** เป็นคำเดียวกับ “ลเวือะ” เพียงแต่ออกเสียงเพี้ยนไป ซึ่งในภาษาลเวือะนั้นไม่ออกเสียงชัดเจนที่พยางค์ “เลอ” **ลวะ** เป็นคำเรียกตัวเองของกลุ่มชาวลวะหรือลัวะในบริเวณลุ่มน้ำปิงของจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะเขตอำเภอหางดงกับอำเภอสันป่าตอง และ **ละว้า** เป็นคำเรียกตัวเองของกลุ่มชาวลวะว้า ซึ่งสัมพันธ์กับชาวลวะว้าในรัฐฉาน ประเทศพม่า (ศุภย์มานุษยวิทยาสิริรินธร, 2565, ออนไลน์) นอกจากนี้ยังพบว่า มีชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้จากเอกสารวิชาการและการศึกษาของนักวิชาการอีกหลายชื่อ เช่น

ปะหล่อง เป็นชื่อเรียกจากญาติพี่น้องของชาวปลังจากยูนนานจะเรียกกลุ่มปลังว่า “ปะหล่อง” (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง, 2559, น. 30)

ปลัง คำนี้ (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, 2555, น. 67) กล่าวว่า เป็นชื่อที่เพี้ยนจากชื่อเมืองชื่อ “ปู่ปลัง” ในดินแดนสิบสองปันนา สอดคล้องกับผลการศึกษาของพลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2559) ที่ว่า ปลังเป็นคำเรียกแทนตนมาตั้งแต่สมัยอยู่ในสิบสองปันนา โดยจะพบว่าคนกลุ่มนี้จะนิยามตนเองในคำว่า “ปลัง” ในสองลักษณะด้วยกัน คือ 1) ใช้คำว่า “ปลัง” นำหน้าหมู่บ้านที่ตนเองอพยพมา เช่น ปลังที่อพยพมาจากดอยกอนตอย จะนิยามตนเองว่าเป็น “ปลังกอนตอย” 2) ใช้คำว่า “ปลัง” ตามด้วยสำเนียงภาษาถิ่นของตนเอง เช่น พบว่ามีจำนวนภาษาถิ่น ถึง 7 สำเนียง ด้วยกัน กลุ่มปลังจึงมีการนิยามตนผ่านสำเนียงภาษาของตนเอง เช่นคำว่า ปลังกอนตอย ปลังจมอย ปลังสะเตง ปลังแบมยอง ปลังกอนมา ปลังปังโลชิ และปลังกอนกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ชาติพันธุ์ปลังในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เห็นได้จากชุมชนของคนกลุ่มนี้จะมีวัดเป็นศูนย์กลาง มีการประกอบพิธีทางศาสนา เช่น การถวายสังฆทานและก่อกองทราย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในชีวิตของปลัง ด้วยเหตุนี้ความเป็นพุทธศาสนิกชนก็เป็นอัตลักษณ์สำคัญของการเป็นปลัง (ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ, 2555, น.103)

ไตหลอย หรือ ไตดอย เป็นชื่อเรียกชาติพันธุ์ปลั้งของชาวไทใหญ่ (สุวิไล และคณะ, 2547 น. 18-19) เป็นกลุ่มที่อพยพจาก “ดอยสามเต้า” หรือที่เรียกว่า “ไตหลอย” หมายถึง กลุ่มปลั้งที่มาจากดอยที่มองไกลแล้วเห็นเป็นสามดอยเรียงกัน ซึ่งดอยดังกล่าวอยู่ในใกล้เมืองเชียงตุงในรัฐฉาน ปัจจุบันปลั้งที่อพยพกลุ่มที่สองนี้อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านห้วยก้างปลา ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวไตหลอยจะเรียกว่าเป็นลัวะที่นับถือศาสนาพุทธ สร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่บริเวณเชิงดอยตุง ติดกับพระธาตุดอยตุง อพยพเข้าประเทศไทยเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515 (จินตบุรณ สุทธิ 2539, น. 27)

แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์นี้จะมีชื่อเรียกทั้งที่เรียกตนเอง คนกลุ่มอื่นเรียก และชื่อเรียกที่ทางการตั้งให้ก็ตาม แต่ชาวลัวะก็มีภาษาเป็นของตนเอง คือ ภาษาลัวะ เป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก กลุ่มมอญ-เขมร แต่เดิมมีการนับถือผี โดยเฉพาะผีเสื้อบ้าน และผีบรรพบุรุษ โดยเมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายหญิงจะนับถือสายผีตามสามี และบุตรชายคนเล็กจะได้สิทธิ์ในการรับมรดกและดูแลสายผี ภายหลังเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนพื้นราบ จึงได้มีการนับถือพระพุทธศาสนาควบคู่ไปกับความเชื่อดั้งเดิม และซึมซับรับวัฒนธรรมจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทเข้าไปใช้ในชีวิตประจำวัน สตรีชาวลัวะนิยมสวมเสื้อสีขาวหรือสีดำแขนสั้นกุดด้วยด้ายสี นุ่งชิ้นสั้นครึ่งเข่าสีดำมีลายคั่นเป็นแถบสีแดง ชมพู และน้ำเงิน แขนขาว ซึ่งได้จากการมัดข้อมหรือปั่นไค พันแขนด้วยผ้าปอเต๊ะ พันขาด้วยผ้าปอซวง สตรีชาวลัวะนิยมแสกกลางศีรษะมวยดำไว้ท้ายทอย ประดับมวยผมด้วยปิ่นขนเม่น สวมสร้อยเงินเม็ด สร้อยลูกเต๋อย สร้อยลูกปัดสีแดง สีส้ม สีเหลือง และใส่ตุ้มหูไหมพรมยาวถึงไหล่ ส่วนบุรุษนิยมสวมเสื้อแขนยาวสีขาวผ่าหน้า นุ่งกางเกงสะดอขาว เคียนหัวด้วยผ้าสีแดงหรือชมพู และพกมีด้ามมางข้าง (ฐาปนีย์ เครือระยา, 2563, ออนไลน์)

ชาวลัวะยังมีชื่อที่ทางราชการตั้งให้คือ “ถิ่น” หรือบางครั้งเรียก “ข้าถิ่น” โดยนับว่าเป็นชนกลุ่มที่เป็นคนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ แต่ชาวลัวะ เองกลับรู้สึกไม่ชอบเพราะเหมือนคำดูถูกเหยียดหยาม ถ้าให้เรียกระหว่าง 2 คำนี้ ชาวลัวะยอมรับคำว่า ลัวะ มากกว่า (สุริยา รัตนกุล, 2527, น. 78)

สรุปได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีทั้งชื่อเรียกที่เรียกตนเองและชื่อที่คนอื่นเรียก ได้แก่ ลัวะ เลอเวือะ ละเวือะ ละว้า ถิ่น มัล และไปร ซึ่งถูกนิยามและเรียกโดยรวมว่าเป็นกลุ่ม “ลัวะ” ชื่อที่ทางราชการตั้งให้คือ “ถิ่น” ส่วนคำว่า “ปลั้ง” เป็นชื่อที่เพี้ยนจากชื่อเมืองชื่อ “ปู่ปลั้ง” ในดินแดนสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งตรงกับชื่อว่า “ปะหล่อง” เป็นชื่อเรียกจากญาติพี่น้องชาวปลั้งจากยูนนานจะเรียกกลุ่มปลั้งว่า “ปะหล่อง” นอกจากนี้ยังมีชื่อว่า ไตหลอย หรือ ไตดอย เป็นชื่อเรียกชาติพันธุ์ปลั้งของชาวไทใหญ่ แต่ไม่ว่าจะเรียกชื่อใดก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

2.3.3 การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทย

ประมาณ 1300 ปีมาแล้ว ก่อนที่มอญจะนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่เขตลุ่มน้ำปิง บรรพบุรุษของลัวะได้ตั้งถิ่นฐานอยู่แล้ว ลัวะหรือที่คนไทยภาคเหนือเรียกว่า “ลัวะ” นั้น เป็นกลุ่มชนออสโตรนีเซียนและเรียกตัวเองว่า “ละเวียะ” ถิ่นกำเนิดที่แท้จริงยังไม่ทราบแน่ชัด แต่เป็นที่เชื่อกันว่าอพยพมาจากทางตอนใต้ของไทย มลายา หรือเขมร เมื่อประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว บางคนเชื่อว่าลัวะเป็นเชื้อสายเดียวกับว่าที่อยู่ทางภาคเหนือของเมียนมาร์และตอนใต้ของมณฑลยูนนานในประเทศจีน เพราะมีความคล้ายคลึงกันทางด้านภาษา ลักษณะรูปร่าง และการแต่งกาย

ลัวะได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่ เมื่อประมาณ 900 ปีมาแล้ว ต่อมา มอญจากลพบุรีซึ่งเป็นผู้สร้างเมืองลำพูนและลำปางได้รุกรานพวกลัวะจนต้องหนีไปอยู่บนภูเขา กลายเป็นชาวเขาไป และในพุทธศตวรรษที่ 18 ชนชาติไทยได้อพยพเข้าสู่ดินแดนแถบนี้ และตีพวกมอญแตกพ่ายไปและมีสัมพันธไมตรีกับพวกลัวะ ลัวะเองก็เชื่อว่า บรรพบุรุษของพวกเขาเคยอาศัยอยู่ในเชียงใหม่ และเป็นผู้สร้างวัดเจดีย์หลวงก่อนที่ไทยจะเข้าสู่ดินแดนแถบนี้ ลัวะมีกษัตริย์ของตนเอง และองค์สุดท้ายคือขุนหลวงวิลังกะ ซึ่งถูกพระนางจามเทวี กษัตริย์มอญแห่งนครหริภุญชัย (ลำพูน) ตีแตกพ่ายไปอยู่บนป่าเขา มีลัวะบางส่วนที่อาศัยอยู่พื้นราบ แต่พวกนี้รับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ จากคนไทยจนสูญเสียเอกลักษณ์ของตัวเองไปเกือบหมดแล้ว ประชากรลัวะในประเทศไทยมี 65 หมู่บ้าน 4,178 หลังคาเรือน ประชากร 21,794 คน คิดเป็นร้อยละ 2.38 ของประชากรชาวเขาทั้งหมดในประเทศไทย โดยกระจายตัวกันอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ 6 จังหวัด คือ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน อุทัยธานี สุพรรณบุรี เชียงราย และลำปาง

ลัวะเป็นชาติพันธุ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มตระกูลย่อยมอญ-เขมร ของกลุ่มตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ภาคเหนือ บริเวณจังหวัดน่าน เชียงราย พะเยา และยังพบชาวลัวะในประเทศลาวบริเวณชายแดนทางตะวันตกของแขวงสาละวัน ซึ่งลัวะในบริเวณนี้แบ่งตามความแตกต่างของภาษาได้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ลัวะโปร ลัวะมัด และลัวะอะจุล ลัวะในจังหวัดน่านและในแขวงสาละวันของลาวจัดว่าเป็นชาติพันธุ์ดั้งเดิมกลุ่มหนึ่ง ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้มาตั้งแต่อดีต และเมื่อมีการแบ่งพรมแดนไทยและลาว ทำให้ชาวลัวะที่เคยไปมาหาสู่กันแยกออกจากกันด้วยพรมแดน และยังพบว่า ลัวะในประเทศลาวมีการอพยพข้ามมายังประเทศไทยบริเวณจังหวัดน่านถึง 2 ครั้ง ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2419 เนื่องจากชนกลุ่มน้อยในประเทศลาวถูกกดขี่จากฝ่ายปกครองในรัชกาลที่สาม ส่วย ทำให้ชนกลุ่มน้อยทำการต่อต้าน จึงถูกทางการปราบปราม และได้หลบหนีอพยพเข้ามาในประเทศไทย ครั้งที่สอง ได้อพยพมาในปี พ.ศ. 2517-2518 เนื่องจากหนีภัย คอมมิวนิสต์ในประเทศลาว ครั้งนี้ชาวลัวะที่อพยพมาได้เข้ามาอาศัยอยู่ที่ศูนย์อพยพบ้านน้ำยาว อำเภอปัว และศูนย์สวดอง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน (สุริยา รัตนกุล, 2527, น. 56-78) นอกจากนี้ก็ยังพบว่า มีกลุ่มชาวลัวะอื่น

ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยอีก ได้แก่ กลุ่มลัวะปลั่ง ที่อพยพมาจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน และพบว่า คนกลุ่มนี้หลังเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วก็ได้ย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาที่ทำกินหรือหางานทำไปอาศัยอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยอีกหลายจังหวัด

หมู่บ้านลัวะปัจจุบันส่วนมากยังอยู่ในเขตภูเขาที่ห่างไกลจากชุมชนของคนไทย หมู่บ้านหนึ่ง ๆ จะมีประมาณ 20-100 หลังคาเรือน โดยสร้างบ้านเรียงรายอยู่ตามแนวสันเขา ลักษณะบ้านยกพื้นสูงคล้ายบ้านกะเหรี่ยง แต่ลักษณะหลังคาจะมีกาแลเป็นสลักไขว้กันสองอันเป็นหน้าจั่ว หลังคาบ้านซึ่งมุงด้วยหญ้าคาหรือตองติงจะสูงชันคลุมลงเกือบจรดพื้นดิน รอบ ๆ หมู่บ้านจะเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก และระหว่างพื้นที่ทำไร่กับหมู่บ้านจะมีแนวป่า ซึ่งเป็นป่าสงวนไว้สำหรับเป็นแนวกันไฟเวลาเผาไร่ของหมู่บ้าน (ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ม.ป.ป.)

สรุปได้ว่า ถิ่นกำเนิดของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะยังไม่ทราบแน่ชัด แต่จากหลักฐานเชื่อกันว่า ชาวลัวะได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว คนกลุ่มนี้เคยมีกษัตริย์ปกครองของตัวเอง มีศูนย์กลางปกครองอยู่ที่เชียงใหม่ และเป็นผู้สร้างวัดเจติยหลวง แต่ต่อมาได้ถูกคนกลุ่มอื่นที่มีกำลังแข็งแกร่งกว่ารุกรานจนต้องถอยร่นไปอยู่บนภูเขา กลายเป็นชาวเขาไป นอกจากนี้ยังพบชาวลัวะกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ ชาวลัวะจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและชาวลัวะปลั่งจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีนได้อพยพเข้ามายังประเทศไทยอีก โดยสรุปกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทยแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ ลัวะโพร ลัวะมัด และลัวะอะจุล ปัจจุบันชาวลัวะส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยกระจายตัวกันอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ 6 จังหวัด คือ เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน อุทัยธานี สุพรรณบุรี เชียงราย และลำปาง นอกจากนี้ยังพบคนกลุ่มนี้ได้ย้ายถิ่นไปแสวงหาที่ทำกินหรือหางานทำในอีกหลายจังหวัด

2.3.4 กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาในพื้นที่ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในพื้นที่นี้จะเรียกตัวเองว่า “ปลั่ง” ซึ่งคำว่า “ปลั่ง” นี้พบที่มาจากงานวิจัยของพลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2559) ที่กล่าวว่า “ลัวะ” เป็นชื่อเรียกตนเองของชาวปลั่งที่บ้านห้วยน้ำซุ่น ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มักชอบให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เรียกตนว่า “ลัวะ” ตามชื่อเรียกที่ทางรัฐไทยบัญญัติไว้มากกว่า จะให้เรียกชื่อ “ไตตอย” “กอนตอย” หรือ “คนปลั่ง” เพราะจะได้สิทธิประโยชน์บางอย่างจากรัฐ และพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่เรียกตนเองว่า “ปลั่ง” ที่อาศัยอยู่ที่บ้านห้วยน้ำซุ่น ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่จัน เป็นกลุ่มที่ย้ายมาจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยย้ายเข้ามาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “ปลั่ง” เมื่อครั้งที่ยังสร้างบ้านเรือนอยู่ในประเทศจีน กลุ่มนี้มีชื่อเรียกว่า “ปู่หลัง” ขณะที่กลุ่มที่ย้ายมาอยู่ที่รัฐฉาน ประเทศพม่า จะถูกเรียกว่า “ไตหลอย” หลังจากที่มาตั้งบ้านเรือนอยู่

ห้วย น้ำขุ่น หลังปี พ.ศ. 2529 ทางกรจึงเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ลัวะ” และทุกวันนี้คนกลุ่มนี้ก็เรียกตนเองว่า “ลัวะปลั่ง” ซึ่งความจริง คือ “ปลั่ง” (ฉวีวรรณ ประจบเหมาะ และคณะ, 2555, น. 44)

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะปลั่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในพื้นที่รอยต่อระหว่างประเทศพม่าและโดยในเขตสาธารณรัฐประชาชนจีนอาศัยอยู่กันมากในเขตสิบสองปันนา โดยเฉพาะในเมือง Daluozhen ส่วนในเขตพม่าอาศัยอยู่มากในเขตรัฐฉาน ที่เมืองลา (Mong La) (ซึ่งตั้งอยู่ติดกับเมือง Daluozhen) เมืองยาง (Mong Yang / Yong) และเมืองเชียงตุง ส่วนสาเหตุที่ชาวปลั่งต้องอพยพมาหางานทำในประเทศไทยมีหลายเหตุผลด้วยกัน แต่เหตุผลหลักคือการหนีทหารและการกดขี่ของชาวไทใหญ่ และอาจมีพม่ารวมอยู่ด้วย (นายจัน สีใส และคณะ, 2558, สัมภาษณ์, อ้างถึงในศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2565) สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากหนังสือพิมพ์บ้านเมืองที่กล่าวว่า ชาวลัวะ(ปลั่ง) เป็นคนกลุ่มน้อยที่มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่ทางตอนใต้ของจีน มณฑลยูนนานแคว้นสิบสองปันนา ต่อมาได้อพยพจากจีนหนีภัยจากความไม่สงบของสถานการณ์ทางการเมือง เข้ามายังประเทศพม่า ลาว และเข้ามาสู่ประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูเขาสูงของจังหวัดเชียงราย (บ้านดินของชาว “ลัวะ” ไทยสิบสองปันนาพลัดถิ่น, 3 เมษายน 2533, น. 15)

เส้นทางการอพยพของชาวปลั่งทุกกลุ่มเช่นจากเมืองยาง จากเมืองลา จะต้องเดินทางมายังเมืองเชียงตุงเสียก่อน จากนั้นจะผ่านแม่สายหรือแม่จัน จังหวัดเชียงราย แล้วลงมายังพื้นที่จังหวัดนครปฐม โดยไม่แวะทำงานที่เชียงใหม่เลย การเดินทางมีทั้งที่เดินทางมาตามลำพังทั้งครอบครัว ลัดเลาะตามป่าเขา หรือบางคนบวชเป็นพระแล้วเดินทางข้ามพรมแดนมาไทยก็ทำการสึก

ผู้วิจัยได้พบข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่กล่าวถึงคำให้สัมภาษณ์ของชาวลัวะปลั่งว่า จุดแรกที่ชาวปลั่งอพยพเข้ามาคือ อำเภอแม่จัน, อำเภอแม่สาย, บ้านห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่สรวย, อำเภอเวียงป่าเป้า, อำเภอแม่ฟ้าหลวง, อำเภอเมือง จ.เชียงราย ทำให้พบชาวปลั่งจำนวนมากพอควรในจังหวัดนี้ หลังจากนั้น ชาวปลั่งได้เดินทางไปยังจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานคร ที่มีสวนกล้วยไม้ สวนผัก และโรงงาน เพราะเป็นพื้นที่ที่ต้องการแรงงานจำนวนมาก ได้แก่ เขต อำเภอคลองโยง, อำเภอพุทธมณฑล ทวีวัฒนา อำเภอศาลายา ศาลาธรรมสพน์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เขตมีนบุรี วัดหลักสาม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง และอำเภออ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้ ยังกระจายตัวไปยังจังหวัดอื่นอีก เช่น จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง แต่มีจำนวนน้อยมาก และไม่ได้มีการติดต่อกัน (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2022, อ้างในสัมภาษณ์ นายแก้ว บุญทอง, 2558)

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คือ กลุ่มชาวลัวะที่อพยพมาจากสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยย้ายเข้ามาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพราะภัยทางการเมือง ระยะเวลาแรกพวกเขาได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดเชียงราย หลังจากนั้นชาวลัวะกลุ่มนี้บางส่วนได้ย้ายถิ่นไปแสวงหาที่ทำกินหรือหางานทำยังจังหวัดอื่น ๆ โดยเฉพาะเขตปริมณฑลรอบกรุงเทพมหานคร เช่น เขตหนองแขม เป็นต้น โดยคนกลุ่มนี้จะเรียกตัวเองว่า “ปลั่ง” ตามชื่อดั้งเดิมภายในกลุ่มของตน แต่ทางการรัฐไทยจัดให้คนกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่ม “ลัวะ” และเรียกว่า “ลัวะ” เหมือนกับชาวลัวะกลุ่มอื่น ๆ ที่มีอยู่ก่อนในประเทศไทย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้สรุปดังต่อไปนี้

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในสังคมไทย ดังต่อไปนี้

Sun Shulei (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ บ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ บ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ขอบเขตการวิจัยคือ ชาวลีซอบ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลีซอบ้านท่าฮ่อยังคงรักษาและสืบทอดวิถีชีวิตตามแบบบรรพบุรุษของตนเอง เช่น ภาษาอาหารการกิน การแต่งกายความเชื่อ ประเพณี ภูมิปัญญาพื้นบ้านผ่านคนในครอบครัว ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน สถานศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งมีการนำโซเชียลมีเดียมาช่วยสืบทอดและเผยแพร่ด้วย และพบปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 5 ด้าน คือ นโยบายภาครัฐ การพัฒนาของเทคโนโลยีการศึกษา การประกอบอาชีพ การแต่งงาน และการย้ายถิ่น

เปรมวิทย์ วิวัฒนเศรษฐ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพิธีกรรมแห่งชีวิตชาวไทลื้อ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จังหวัดพะเยา ขอบเขตคืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมแห่งชีวิตชาวไทลื้อที่จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า พิธีกรรมแห่งชีวิตชาวไทลื้อที่จังหวัดพะเยาได้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวไทลื้อ ได้แก่ แนวคิดของพิธีกรรม ความเชื่อ รูปแบบและข้อบัญญัติของพิธีกรรม ภาษา ตลอดจนสัญลักษณ์เฉพาะที่แสดงถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ นอกจากนั้น เมื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของพิธีกรรมแห่งชีวิตตามแนวการศึกษามิติที่ 3

ทางคติชนวิทยา พบว่า พิธีกรรมเป็นกระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยลื้อกับพลังจากนามธรรมอันสูงส่ง ผ่านผู้ประกอบการพิธี ตัวยบทางวรรณกรรม และอุปกรณ์ประกอบพิธี

ศศิธร ศรีรัตน์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อของพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในพื้นที่ดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาจากการนับถือผีเป็นการนับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ ทำให้พิธีกรรมต่าง ๆ ได้ล้มเลิกไปบางพิธี เนื่องจากพิธีกรรมเหล่านี้ขัดกับคำสอนของศาสนาทั้งสอง รวมทั้งปัจจัยอย่างอื่น เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพที่อาจทำให้พิธีกรรมได้ค่อยสูญหายไป สำหรับการคงอยู่ทางความเชื่อและพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงคือการแต่งงานที่ผู้หญิงกะเหรี่ยงจะต้องเป็นผู้ไปสู่ขอผู้ชาย ซึ่งสินสอดที่มาขอฝ่ายชายคือ หมู นอกจากนี้การแต่งงานข้ามศาสนายังขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้นว่าการจัดงานจะจัดแบบใด

สมจะเปา (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์คะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของชาติพันธุ์คะฉิ่น บ้านใหม่สามัคคี ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตการวิจัยคือ ชาวเผ่าคะฉิ่นในบ้านใหม่สามัคคี จำนวน 900 คน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คนจากผู้รู้ในท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมและประเพณีของชนชาติพันธุ์คะฉิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมที่เปิดกว้าง เช่น การแต่งกายและภาษา สามารถแสดงออกได้อย่างเปิดเผย เช่น ด้านวัฒนธรรม ประเพณีการแต่งกาย ภาษา และประเพณีการเดินรำ เป็นต้น

อุบล สวัสดิ์ผล ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ และชูพัทธ์ สุทธิสา (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์กูย: วิธีการดำรงชีวิตของแรงงานอพยพตัดอ้อยภายใต้อุตสาหกรรมน้ำตาลไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำรงชีวิตซึ่งหมายถึงการต่อสู้ต่อรองของกลุ่มชาติพันธุ์กูยที่เป็นแรงงานอพยพตัดอ้อยภายใต้วิธีการและเงื่อนไขของทุนที่นำมาใช้กับพวกเขา ขอบเขตการวิจัยคือกลุ่มแรงงานอพยพตัดอ้อยกลุ่มชาติพันธุ์กูย บ้านตุม ตำบลตุม อำเภอศรีรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า แรงงานอพยพตัดอ้อยกลุ่มชาติพันธุ์กูยมีกลยุทธ์การต่อรอง คือ การรวมกลุ่มกันของแรงงานตัดอ้อยผ่านระบบเครือข่ายและหัวหน้าสาย การใช้อัตลักษณ์ที่ล้นไหล และการใช้วัฒนธรรมในการเจรจาต่อรอง แรงงานตัดอ้อยเหล่านี้ ต้องเผชิญกับปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ มีปัญหาสุขภาพ

จากการใช้แรงงานที่เข้มข้น ปัญหาสังคมและมีความทุกข์และความเสี่ยงจากการเป็นแรงงานกลุ่มชาติพันธุ์และเป็นแรงงานนอกระบบ

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทยบางกลุ่มเป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมือง มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในดินแดนที่เป็นประเทศไทย บางกลุ่มก็ได้ย้ายถิ่นฐานจากที่อยู่อาศัยเดิมเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทย ทุกกลุ่มมีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตน แต่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป ประกอบกับสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสหลักของโลก ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ต้องปรับตัวตามเพื่อความอยู่รอด ส่งผลให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปบ้าง มีทั้งการเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง เปลี่ยนแปลงไปแบบผสมผสานกับวัฒนธรรมของกลุ่มคนในพื้นที่และคนในเมืองที่มีการปฏิสัมพันธ์ด้วย แต่ถึงอย่างไร กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นก็ยังคงรักษาสืบต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์บางอย่างของกลุ่มไว้ สามารถให้คนกลุ่มอื่นสังเกตได้ว่าคนกลุ่มนี้เป็นคนกลุ่มใด

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย มีดังนี้

พรต เสตสุวรรณ (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการและองค์ความรู้ที่จำเป็นในการทำหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ การศึกษาการจัดการองค์ความรู้ในการทำหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการความรู้ และองค์ความรู้ที่จำเป็นในการทำหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือ ของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย ความรู้ทางด้านหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชาวลัวะ ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ได้รับ การสั่งสมมาจากการปราสภการณ์ ผ่านการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นในลักษณะการเรียนรู้แบบง่าย ๆ โดยใช้ขั้นตอนในการจดจำและการเข้าใจเป็นหลัก กล่าวคือต้องได้รับการฝึกฝนเป็นระยะเวลาอันนานจนเกิดเป็นทักษะความเข้าใจดีที่ได้รับมาจากประสบการณ์ การได้ยิน ได้ฟัง การคิด และการปฏิบัติ

อรรถรัตน์ ฆะสันต์ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง คติความเชื่อและภูมิปัญญาซึ่งสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐาน ผังหมู่บ้านและบ้านเรือนของชุมชนชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคติความเชื่อและภูมิปัญญาที่สั่งสมและมีการเปลี่ยนแปลงตาม สภาพแวดล้อมและกาลเวลา ขอบเขตของการวิจัยคือ การศึกษาครั้งนี้จะเน้นศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวลัวะในภูมิภาคที่ต่างกันในด้านความเชื่อภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตเป็นหลักและรวมถึงด้านมนุษยวิทยา ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน นำมาใช้ในการวิเคราะห์ในเชิงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ผลการวิจัยพบความเชื่อและภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับผังหมู่บ้าน ได้แก่ ลักษณะของผังหมู่บ้าน หมอผีประจำหมู่บ้านมีหน้าที่ในการทำพิธีต่าง ๆ และเป็นผู้กำหนดตำแหน่งของพื้นที่สำคัญภายในหมู่บ้าน ด้วย สิ่งแรกการปลูกสร้างเรือนคือ ศาลผี ประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีความเชื่อว่าต้องอยู่สูงกว่าหมู่บ้าน แต่ต้องไม่ห่างจากหมู่บ้านมากเกินไป ถ้าพื้นที่ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ และสุสานที่สำคัญสำหรับฝังศพชาวลัวะภายในหมู่บ้าน ซึ่งจะมีลักษณะเป็นป่าไม้ที่มีต้นไม้ใหญ่ ปกคลุม ซึ่งตรงกับ ความเชื่อลัวะที่ว่าป่าไม้เป็นที่สิงสถิตของภูตผี และป่าไม้บริเวณสุสานจะห้ามมิให้ตัดทำลาย และ ตำแหน่งของสุสานอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน การขยายตัวของหมู่บ้านมีลักษณะเดียวกันคือ ขยายตัวตามพื้นที่ว่างของหมู่บ้าน หรือพื้นที่ที่เหมาะสม ซึ่งมีความเชื่อและภูมิปัญญาแฝงอยู่เช่นกันว่า ห้ามปลูกเรือนทับจอมปลวก และความเชื่ออีกเรื่องคือห้ามปลูกเรือนในพื้นที่แคบและมีเขาขนาบทั้งสองด้าน ความเชื่อดั้งเดิมมีส่วนสำคัญต่อเรือนลัวะอย่างมาก เพราะว่าชาวลัวะยังคงดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมที่ยังคงพึ่งพาธรรมชาติและเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดูแลปกป้องรักษาทั้งไร่และบ้านเรือน จึงทำให้มีเรือนดั้งเดิมคงอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันได้มีความเชื่อที่ลดน้อยลง อย่างเช่น แม่เตาไฟ

สุธานี มะลิพันธ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความมั่นคงทางอาหารของชาวลัวะ บ้านปากำ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้าถึงทรัพยากรอาหารเพื่อนำมาบริโภคในชีวิตประจำวันของชาวลัวะ บ้านปากำ และระดับความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรอาหารเพื่อนำมาบริโภคในชีวิตประจำวันของชาวลัวะบ้านปากำ ขอบเขตของการวิจัยคือ ชาวลัวะในชุมชนบ้านปากำ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบวิธีการเข้าถึงทรัพยากรอาหารของชาวลัวะบ้านปากำ 4 ลักษณะ คือ (1) การเก็บอาหารจากธรรมชาติ (2) การผลิต การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำเป็นอาหาร (3) การแลกเปลี่ยนและการซื้อ อาหาร (4) การรับบริจาคอาหาร โดยพบว่าคนในชุมชนเข้าถึงทรัพยากรอาหารด้วยการเก็บอาหารตามธรรมชาติและการผลิตมากที่สุด ส่วนระดับความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรอาหารเพื่อนำมาบริโภคในชีวิตประจำวันพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าถึงทรัพยากรอาหารเพื่อนำมาบริโภคในชีวิตประจำวันได้ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะในชุมชนมีแหล่งอาหารหลากหลายประเภทให้เลือก ซึ่งเป็นอาหารที่มีตามฤดูกาล มีอุปกรณ์เพียงพอสำหรับการหาอาหารประเภทต่าง ๆ มาบริโภค มีทักษะในการหา รู้จักวิธีการใช้เครื่องมือแต่ละประเภทในการหาอาหาร มีหน่วยงานภายนอกให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร ในโอกาสที่ภายในชุมชนขาดแคลนอาหาร เป็นต้น ส่วนสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรอาหารเพื่อนำมาบริโภคในชีวิตประจำวันได้ในปริมาณที่เพียงพอ ส่วนใหญ่เกิดจากข้อจำกัดด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านความมั่นคงทางอาหารในชุมชนแห่งนี้จึงต้องพิจารณามิติด้านวัฒนธรรม ความเชื่อประกอบด้วย

พระครูประภากรพิศิษฐ์ (บุญรัตน์ ทาประภากร) (2545) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ บ้านละอูป ตำบลห้วยห้อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะบ้านละอูป จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขอบเขตของการวิจัยคือ บ้านละอูป ตำบลห้วยห้อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ชาวลัวะบ้านละอูปยังคงมีสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมทางชาติพันธุ์ของตนทั้งในด้านการแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าทั้งในชีวิตประจำวันและการแต่งกายในพิธีกรรม การพูดภาษาลัวะในกลุ่มของตน โดยเฉพาะผู้สูงอายุส่วนมากพูดแต่ภาษาลัวะ ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ ด้านอาหารที่ชาวลัวะยังคงรักษารูปแบบอาหารดั้งเดิม ด้านความเชื่อที่ยังคงเชื่อเรื่องผีตามบรรพบุรุษ และปฏิบัติตามกฎข้อห้ามต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเรือนที่เรียกว่า “การผัดผี” อย่างเคร่งครัด ในขณะที่เดียวกันก็พบการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ในทุกด้านที่กล่าวมา เช่น กลุ่มผู้ชายและคนหนุ่มสาวจะไม่นิยมแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าเมื่ออยู่ที่บ้าน จะแต่งกายในบางโอกาส เช่น งานเลี้ยงผีของหมู่บ้าน ด้านภาษาจะพูดภาษาลัวะเฉพาะเมื่ออยู่ที่บ้าน แต่ส่วนมากจะพูดภาษาไทยและภาษาล้านนา บ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นบ้านหลังใหญ่คอนกรีต หลังคามุงด้วยกระเบื้องเหมือนบ้านของคนพื้นราบ การประกอบอาชีพจากเดิมที่เป็นการผลิตเพื่อการยังชีพก็เปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย คนหนุ่มสาวบางส่วนได้ออกไปหางานทำในตัวเมืองแทนการประกอบอาชีพตามบรรพบุรุษ ด้านศาสนาที่เคยนับถือผี คนบางส่วนได้หันมานับถือศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธ และด้านประเพณีที่คนรุ่นใหม่เริ่มรับประเพณีอื่นที่ไม่ใช่ประเพณีของตน เช่น ลอยกระทงเข้ามาปฏิบัติ และได้พบปัจจัยสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมาจากการติดต่อกับสังคมเมือง ความเจริญก้าวหน้าของสังคมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาและเทคโนโลยีที่ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเพื่อความอยู่รอด

ชาญชัย จีรวรรณกิจ (2529) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองของชาวลัวะไม่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย และระดับการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยขึ้นอยู่กับระดับการยึดมั่นในวัฒนธรรมเดิม ซึ่งให้ข้อสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัยมีการปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์ลัวะส่วนมากได้ศึกษาถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลัวะ โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสังคม และปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ ที่มีผลต่อกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ จนทำให้เห็นถึงการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในสังคมไทย

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย ดังนี้

Sun Shulei (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ: กรณีศึกษาบ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ มีขอบเขตของการวิจัยคือ กลุ่มชาติพันธุ์ลีซอบ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอบ้านท่าฮ่อใน 3 ด้าน คือ (1) ด้านการสืบทอดและการเผยแพร่วัฒนธรรมได้รับความร่วมมือจากครอบครัวชุมชน ประชาชนชาวบ้านสถานศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งโซเชียลมีเดียยังได้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างมาก (2) ด้านการเปลี่ยนแปลงและการผสมผสานวัฒนธรรมเกิดจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและการดำรงชีวิตที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันจึงทำให้มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอกับสังคมไทยรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ (3) ด้านปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมี 5 ด้าน ได้แก่ นโยบายภาครัฐ การพัฒนาของเทคโนโลยี การศึกษา การประกอบอาชีพการแต่งงาน และการย้ายถิ่น ถึงแม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่กลุ่มชาติพันธุ์ลีซอบ้านท่าฮ่อยังคงรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมของตนเองให้คงอยู่ได้ในปัจจุบัน

Duan Zhili (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ในหมู่บ้านอรุณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในหมู่บ้านอรุณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในหมู่บ้านอรุณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนในหมู่บ้านอรุณทัยยังคงมีวิถีชีวิตแบบบรรพบุรุษจีนยูนนานดั้งเดิมและปรับตัวผสมผสานกับสังคมไทยสมัยใหม่ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การแต่งกาย การประกอบอาชีพ การใช้ภาษา ตลอดจนความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมที่ได้รับการถ่ายทอด สืบต่ออนุรักษ์จากคนรุ่นแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้สู่คนรุ่นปัจจุบันผ่านเครื่องมือสำคัญคือ ภาษาจีนยูนนาน ประเพณี การศึกษาในโรงเรียน และงานฝีมือประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้วิถีชีวิตของชาว

ไทยเชื้อสายจีนยูนนานในหมู่บ้านอรุโณทัยในปัจจุบันนี้ยังคงดำรงอยู่ตามแนวความคิดการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวให้อบอุ่นใกล้ชิด รัก สามัคคีกันตามวิถีชีวิตในครอบครัวของบรรพบุรุษ

Li Man (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ขอบเขตของการวิจัยคือ วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพดำเนินชีวิตแบบผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมในสังคมไทย แต่พวกเขายังคงสืบทอดและรักษา รูปแบบวิถีชีวิตความเป็นจีนไว้ได้ ทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา การแต่งกาย การรักษาโรค การนับถือศาสนา การประกอบอาชีพ คุณธรรมสำคัญคือความกตัญญูและการเคารพเชื้อพ่อกับแม่ ครู อาจารย์ ความเชื่อเรื่องการไหว้เจ้าและบรรพบุรุษ ประเพณีเงินเกี่ยวกับชีวิตคือ การแต่งงาน การจัดพิธีศพ และประเพณีเกี่ยวกับสังคมคือ ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน แข่งเม้ง ทิ้งกระจาด และกินเจ นอกจากนี้ยังพบปัจจัยที่ทำให้การสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นจีนยังคงดำรงอยู่ คือ สมาชิกในครอบครัว ชาวบ้านในชุมชน และสมาคมคนไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ และปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคลทั้งความกลัว ทัศนคติ ความต้องการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด การศึกษา และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม ความไม่เข้มงวดในขนบประเพณีของครอบครัว การแต่งงานกับคู่สมรสที่ไม่ใช่คนจีน ค่านิยมทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ระบบการศึกษาไทย การรับประเพณีวัฒนธรรมอื่นมาผสมผสานกับประเพณีวัฒนธรรมของตน รวมถึงการพยายามเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนจากคนจีนต่างด้าวมาเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มีบทบาทในการพัฒนาสังคมท้องถิ่นและประเทศชาติให้เจริญในหลายด้าน

ชนาภา เมธีเกรียงไกร (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีน ชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและความเปลี่ยนแปลงของประเพณีทางสังคม รวมถึงกระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาชุมชนตลาดบ้านใหม่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่ยังคงปฏิบัติตามประเพณีเงินอยู่ เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาลหยวนเซียว เทศกาลแข่งเม้ง เทศกาลขนมจ้ำง วันเกิดเทพเจ้า เทศกาลสารทจีน เทศกาลไหว้พระจันทร์ และเทศกาลกินเจ เป็นต้น และมีการปรับตัวไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และมีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย ส่วนวิธีการสืบทอดประเพณีเงินมีหลายรูปแบบทางตรงและทางอ้อม เช่น การเล่าและอธิบายถึงความสำคัญของประเพณีให้กับลูกหลาน สาเหตุในการจัดไหว้แนะนำเครื่อง

เช่นไหว้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอนให้ลูกหลานปฏิบัติด้วยตนเอง โดยภาพชาวมุขมณฑลลาดบ้านใหม่ถือ
ว่าเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นชาติพันธุ์จีน โดยมีศาสนาสถานจีนเป็น
หลักในการสืบทอดและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีจีน

สรุปว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ส่วนมากได้
ศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็น
ชาติพันธุ์ และเอกลักษณ์ที่สะท้อนจากวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการ
ส่งเสริมให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถคงอยู่ต่อไปได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิด
ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย เรื่อง การสืบทอดและการ
เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษา เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้
การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแนวทางการวิจัยที่ชัดเจน

บทที่ 3

วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

3.1.1 การแต่งกาย

3.1.2 ภาษา

3.1.3 อาหารการกิน

3.1.4 การประกอบอาชีพ

3.1.5 ที่อยู่อาศัย

3.1.6 การรักษาโรค

3.1.7 การศึกษา

3.2 ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

3.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

3.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

3.3 ศาสนาและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

3.3.1 การนับถือผี

3.3.2 การนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ

3.3.3 การนับถือศาสนาพุทธ

3.4 ศิลปะการแสดงและหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

3.4.1 ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

3.4.2 เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

3.4.3 หัตถกรรมพื้นบ้าน

โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีทั้งที่ยังคงสืบต่อรักษาอยู่ สูญหายไป เปลี่ยนแปลงไป และผสมผสานกับวัฒนธรรมในสังคมไทย บางประการในด้านต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 การแต่งกาย

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในยุคนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนมีวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตน การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแบบดั้งเดิมทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะคล้ายกัน ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่น (ผ้าถุง) ในภาษาลัวะเรียกว่า “โรงด้าย” คำว่า “โรง” แปลว่า สีดำนั่น ผ้าซิ่นที่ผู้หญิงนุ่งจึงมีสีดำ ฟ่านุ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ หัวซิ่น ตัวซิ่น และชายซิ่น ในภาษาลัวะ หัวซิ่น เรียกว่า “ด้าย เขมลือ” แปลว่า “ผ้าซิ่น ไทลื้อ” สะท้อนว่า ผ้าซิ่นของชาวลัวะได้รับอิทธิพลจากผ้าซิ่นของชาวไทลื้อ ตัวซิ่น เรียกว่า “ด้าย” ส่วนชายซิ่น เรียกว่า “ด้ายปาย” คำว่า “ปาย” แปลว่า สีขาว ซึ่งจะมีการคาดเข็มขัดเงินทับผ้าซิ่นไว้อีกที สำหรับเสื้อที่สวมจะมีสีดำทั้งตัว เรียกว่า “โคะ” เป็นเสื้อแขนยาว สาบเสื้อทับกัน กลิตกระดุมที่ด้านล่าง มีการประดับลายเป็นด้ายสีเขียว แดง ชมพู ส้ม แล้วแต่ความชอบ มักเป็นเส้นที่แขนต่ำกว่าหัวไหล่ลงมาเล็กน้อย ลายยาวสีสันสวยงามในภาษาลัวะเรียกว่า “โคะแซ่ว” นอกจากประดับที่หัวไหล่แล้วยังประดับเป็นทางยาวแนวตั้งสองเส้นขนานไปกับسابเสื้อ บริเวณที่ชายเสื้อมาทับกัน จะมีการปักด้ายเป็นเส้นยาวสีสันสวยงามเป็นสีแดง เหลือง ส้ม และฟ้า ขึ้นอยู่กับความชอบ ผู้หญิงมักเกล้าผม และพันผ้ารอบศีรษะเพื่อความอบอุ่น ผ้าที่พันรอบศีรษะนี้เรียกว่า “เหวะจี”

สำหรับผู้ชายจะสวมเสื้อกับกางเกงสีดำ กางเกงเป็นกางเกงขายาว ชายขากางเกงทำเป็นแถบผ้าสีขาว ส่วนเสื้อเป็นเสื้อแขนยาว ชายเสื้อ และแขนทำเป็นผ้าแถบสีขาว ส่วนปกเสื้อและسابเสื้อเป็นสีขาว ติดกระดุม นอกจากนี้ก็ยังมียามสำหรับสะพาย ภาษาลัวะเรียกว่า “เซิด” โดยพื้นจะเป็นสีขาว ทำจากผ้าฝ้าย และมีลายปักสีสันสวยงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ และถือว่าเป็นเครื่องบ่งบอกลักษณะการแต่งกายของชายชาวลัวะแบบดั้งเดิมอย่างหนึ่ง แต่หลังจากที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะได้อพยพย้ายถิ่นมาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้ได้รับอิทธิพลการแต่งกายจากคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย ส่งผลให้การแต่งกายบางประการของกลุ่มชาติพันธุ์นี้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งพบว่า การแต่งกายของชาวลัวะที่อาศัยอยู่กระจัดกระจายในดินแดนต่าง ๆ ของไทยก็จะมี ความแตกต่างกันบ้าง แต่ก็ลักษณะเด่นก็จะคล้าย ๆ กัน คือ ผู้ชายจะสวมเสื้อคล้ายเชิ้ตแขนสั้น ไม่มีปก และสวมกางเกงขากว้างสีดำ ใช้ผ้าดำพันศีรษะหรือบางทีก็เป็นสีอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้ชายยังนิยมสักลายตามร่างกาย ส่วนการแต่งกายของสตรีก็จะคล้ายคลึงกับชาวไท คือ สวมเสื้อแขนกระบอกไม่มีปก นุ่งผ้าถุงสีแดง สีดำ หรือสีเขียว แเกล้าผมแล้วพันผ้ารอบศีรษะ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การแต่งกายแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบว่า วิถีชีวิตด้านการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีทั้งที่เปลี่ยนแปลงไปตามการแต่งกายของคนในท้องถิ่นและยังคงรักษา สืบต่อการแต่งกายที่เป็นอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะบางประการไว้ได้ ดังที่ สามน้อย ดาวงค์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนอยู่ประเทศจีนก็ใส่เสื้อแบบนี้ ผู้หญิงใส่เสื้อแขนยาวมีลายปัก นุ่งผ้าถุง ส่วนมากเป็นสีดำหรือสีน้ำเงิน ผู้ชายก็แต่งตัวแบบคนจีน เสื้อแขนยาวแบบจีน กางเกงแบบจีนขากว้าง มาถึงเมืองไทยตอนแรก เราก็ยังใส่เหมือนเดิม แต่ตอนนี้ก็ซื้อเสื้อผ้าใส่ตามตลาดทั่วไป ชุดลัวะก็มีออกแบบใหม่ มีหลากหลายสี ทุกวันนี้ไปงานบุญ งานแต่ง ไปวัดก็ยังใส่ชุดลัวะไป

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในช่วงแรกที่ชาวลัวะกลุ่มนี้อพยพ มาอาศัยอยู่ที่ประเทศไทย พวกเขายังคงรักษาวิถีชีวิตด้านการแต่งกายแบบดั้งเดิมของตนไว้ได้ แต่เมื่อคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเข้า ทำให้พวกเขาได้รับอิทธิพลด้านการแต่งกายจากคนในสังคมไทย ประกอบกับการที่พวกเขาจำเป็นต้องปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับคนในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไป ประกอบกับมีข้อจำกัดบางประการในพื้นที่อาศัยอยู่ใหม่ ส่งผลให้พวกเขาต้องเลือกซื้อเสื้อผ้าที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดสวมใส่แทนตามความเหมาะสมกับฐานะทางการเงิน แต่ถึงกระนั้นชาวลัวะกลุ่มนี้ก็ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านการแต่งกายตามแบบบรรพบุรุษไว้ในประเพณีและพิธีกรรมตามวงจรชีวิตและวันสำคัญทางศาสนา อีกทั้งชุดลัวะปัจจุบันก็มีลักษณะ รูปแบบ และสีสัน หลากหลายไปกว่าเดิม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ชุดการแต่งกายของผู้หญิงลัวะในเขตหนองแขมปัจจุบัน

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสตา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพและคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นสรุปได้ว่า วิถีชีวิตการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยส่วนใหญ่ที่เนื่องด้วยการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตของคนพื้นที่ สภาพแวดล้อมทางสังคม และข้อจำกัดบางประการ เช่น เสื้อผ้าลัวะแบบดั้งเดิมหาซื้อไม่ได้ตามท้องตลาดในเขตหนองแขม ชาวลัวะส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเยาวชนลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่จะแต่งกายแบบคนไทยในพื้นที่ทั่วไป แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่า คนกลุ่มนี้ก็ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านการแต่งกายแบบชาวลัวะอยู่บ้างในงานประเพณีและวันสำคัญต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้น แม้ปัจจุบันชุดเครื่องแต่งกายลัวะที่ตัดเย็บในพื้นที่จะมีสีสันทันสมัยและรูปแบบหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังคงบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายที่เป็นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวลัวะได้อย่างดี

สรุปได้ว่า การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะปัจจุบันจะมีความแตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมที่พวกเขาอาศัยอยู่และมีลักษณะสีสันทันสมัยและมีลวดลายที่หลากหลายไปกว่าเดิมที่มีเพียงสีดำกับสีน้ำเงินเป็นพื้นจากวัตถุดิบในการทำสีย้อมผ้าที่หาได้ในท้องถิ่น แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงอัตลักษณ์ในการแต่งกายที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างจากเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ว่า นี่คือเครื่องแต่งกายของชาวลัวะคือ เสื้อผ้าที่สวมใส่จะเป็นเสื้อผ้าที่ทอและปักด้วยมือ มีลวดลายที่ซับซ้อนและสีสันทันสมัยที่แสดงถึงเรื่องราวและวัฒนธรรมชาวลัวะแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีเครื่องแต่งกายอื่น ๆ เช่น หมวก กระเป๋าผ้า และเครื่องประดับที่ทำด้วยมือมักถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มความสวยงามและแสดงอัตลักษณ์ที่แสดงความเป็นตัวตนของพวกเขา แต่เนื่องจากสังคมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมจำต้องปรับตัวตาม ส่งผลให้เครื่องแต่งกายลัวะมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมและความต้องการของคนในสังคม นั่นคือการผลิตเครื่องแต่งกายของชาวลัวะในพื้นที่แห่งนี้มิใช่เพียงเพื่อการใช้สอยของคนในครอบครัวหรือคน

ในกลุ่มเดียวกันเหมือนอย่างในอดีตที่ผ่านมา แต่ยังคงสนองความต้องการของคนกลุ่มเดียวกัน นอกพื้นที่หรือคนกลุ่มอื่น ๆ ที่ชื่นชอบในวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายลั๊วะ จากการผลิตเพื่อการใช้สอยได้ กลายเป็นการผลิตเพื่อการค้าทั้งภายในและนอกประเทศ ส่งผลให้เครื่องแต่งกายของชาวลั๊วะมีความ หลากหลายทั้งสีสันที่สดใสและรูปแบบ ประกอบกับมีการนำวัตถุดิบสำเร็จรูปเช่นด้ายและสีมาใช้ ในการผลิต แต่ก็ยังคงอัตลักษณ์ที่สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นเครื่องแต่งกายลั๊วะ เช่น ลวดลายที่เป็น อัตลักษณ์ของชาวลั๊วะและการทอและปักด้วยมือโดยไม่ใช้เครื่องจักร อันเป็นการผลิตซ้ำทาง วัฒนธรรมและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทุนทางวัฒนธรรมของพวกเขาที่ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมี หน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริม สนับสนุนเพื่อรักษาวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านเครื่องแต่งกายของกลุ่ม ชชาติพันธุ์นี้ให้คงอยู่ต่อไป

3.1.2 ภาษา

กลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะมีภาษาพูดเป็นของตนเอง จัดอยู่ในภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) สาขาปะหล่อง แบ่งออกได้หลายสำเนียงตามท้องถิ่นที่กลุ่มชาติพันธุ์นี้อาศัยอยู่ เช่น ปลั่ง กอนต้อย จงมอย สะแดง แพมยอง กอนม๊าก และกอนกาง เป็นต้น ภาษาลั๊วะเป็นภาษาที่ไม่มี ตัวอักษรเขียนของตนเอง เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะได้อาศัยอยู่ในหลายประเทศ เช่น สาธารณรัฐ ประชาชนจีน ประเทศพม่า ประเทศไทย เป็นต้น และมีการอพยพย้ายถิ่นไปในยังดินแดนต่าง ๆ ดังนั้นภาษาลั๊วะของแต่ละพื้นที่จึงมีสำเนียงแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่กลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะที่อาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครจะสื่อสารกัน ด้วยภาษาลั๊วะปลั่งตามชื่อกลุ่มของตนที่ใช้สื่อสารกันตั้งแต่อยู่นมณฑลยูนนาน ดังที่ ยี สะแก้ว (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลั๊วะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ผมพูดภาษาได้สองภาษา ภาษาลั๊วะกับภาษาไทย ครอบครัวผม อพยพมาจากประเทศจีนยูนนาน ก็พูดภาษาลั๊วะยูนนานมาตลอด ตอน แรก ๆ มาถึงเชียงราย พวกเราพูดภาษาไทยไม่ได้ พูดได้แต่ภาษาลั๊วะกับคน ที่มาด้วยกันเท่านั้น พออยู่ไปนาน ๆ เข้า พวกเราก็พูดภาษาไทยได้เอง แล้ว ก็ลงมาทำงานในกรุงเทพฯ ก็พูดภาษาไทยถึงทุกวันนี้ อยู่บ้านก็คุยเป็นภาษา ลั๊วะกับคนที่บ้าน แต่เวลาไปทำงานก็ต้องพูดภาษาไทยกับคนอื่น

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ ทิว (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาว บ้านลั๊วะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อีกคนหนึ่งที่ได้กล่าวว่า

ตอนแรก ๆ มากี่พูดภาษาไทยไม่ได้ พูดแต่ภาษาลั๊วะ มาทำงาน ก่อสร้างกับเพื่อนในกรุงเทพฯ และเรียนรู้ภาษาด้วยกัน ฟังเขาพูดทุกวัน เรา ก็จำเป็นต้องพูดภาษาไทยด้วยเวลาไปซื้อของและไปข้างนอก หลัง ๆ มากี่พูด ภาษาไทยได้

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ใช้ภาษาลัวะสื่อสารกันในกลุ่มชาวลัวะด้วยกันในช่วงแรกที่อยู่พยพามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย เนื่องจากไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ แต่ด้วยความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนกลุ่มอื่น ๆ ในพื้นที่จึงทำให้พวกเขาจำต้องเรียนรู้ภาษาไทยจนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนทั่วไปได้ และหลังจากที่คนกลุ่มนี้ได้ย้ายถิ่นมาทำงานที่เขตหนองแขมก็ยิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ภาษาไทยกลางเพื่อสื่อสารกับคนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอด แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงใช้ภาษาลัวะสื่อสารในกลุ่มชาวลัวะด้วยกัน โดยเฉพาะคนในครอบครัว ส่งผลให้ภาษาลัวะที่เป็นภาษาของบรรพบุรุษยังคงสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

แต่จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยพบว่า เยาวชนลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ปัจจุบันไม่พูดภาษาลัวะเนื่องจากพวกเขาดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมในสังคมเมือง ต้องเข้ารับการศึกษารับรู้ภาษาไทยที่สอนโดยครูคนไทยและสอนด้วยภาษาไทย ประกอบกับการที่ต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนในสังคมภายนอกเป็นหลัก จึงทำให้เยาวชนลัวะเขตหนองแขมส่วนใหญ่พูดภาษาลัวะไม่ได้ ดังที่ อนิชา สะแก้ว (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) เด็กนักเรียนหญิงชาวลัวะของโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

หนูเกิดที่เมืองไทย หนูพูดได้แค่ภาษาไทย คุยกับพ่อแม่ก็ใช้ภาษาไทย แต่พ่อคุยกับแม่ใช้ภาษาลัวะและภาษาไทยได้หมด หนูฟังภาษาลัวะออกได้บางประโยค แต่พูดไม่ได้ ใช้ภาษาไทยคุยกับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การใช้ภาษาลัวะของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จะจำกัดวงอยู่เฉพาะคนรุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายที่ใช้สื่อสารกันในครอบครัวหรือคนสูงอายุในกลุ่มเดียวกันเท่านั้น แต่เยาวชนลัวะในปัจจุบันจะไม่ใช้ภาษาลัวะสื่อสารกับคนในครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ไม่ได้ถ่ายทอดหรือสอนภาษาลัวะให้แก่บุตรหลาน ประกอบกับเยาวชนรุ่นใหม่ต้องเข้ารับการศึกษารับรู้ภาษาไทยเป็นข้อกำหนดให้ และต้องปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมที่ใช้ภาษาไทยกลางในการสื่อสารกัน ส่งผลเยาวชนลัวะรุ่นใหม่ในปัจจุบันไม่ได้เรียนรู้และไม่ได้ใช้ภาษาลัวะของบรรพบุรุษ แม้จะรู้ความหมายของภาษาลัวะได้บ้างคำ แต่ก็ไม่สามารถใช้สื่อสารกับคนกลุ่มเดียวกันได้ และมีแนวโน้มสูงว่า หากผู้สูงอายุของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้เสียชีวิตไปหมดแล้ว ภาษาลัวะที่เป็นภาษาของบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้อาจสูญหายไปได้ในอนาคตอันใกล้แน่นอน

สรุปได้ว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านภาษาโดยใช้ภาษาลัวะสื่อสารกันในครอบครัวและกลุ่มชาวลัวะด้วยกันในหมู่ผู้สูงอายุ

เท่านั้น แต่ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาลัวะสื่อสารกับบุตรหลานของตน ประกอบกับบุตรหลานของชาวลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนในครอบครัวและคนภายนอกเป็นหลัก จึงทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาลัวะสื่อสารได้ แต่อาจรู้ความหมายภาษาลัวะได้เป็นบางคำ ซึ่งทำให้เห็นว่า ภาษาลัวะของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะปลังในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการสูญหายไปในอนาคต หากไม่มีการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และสืบทอดโดยบุตรหลานของชาวลัวะเอง

3.1.3 อาหารการกิน

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีวิถีชีวิตด้านอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ แม้ว่า พวกเขาจะอพยพเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานาน แต่ก็ยังพบว่า คนกลุ่มนี้ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านอาหารแบบดั้งเดิมภายในครอบครัว ทั้งรูปแบบ วัตถุดิบ วิธีการปรุง และรสชาติ โดยเฉพาะในงานหรือประเพณีเกี่ยวกับวงจรชีวิตและเทศกาลสำคัญ ดังที่สามน้อย ดาวงค์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวไว้ว่า

ตอนนี้เราไม่ค่อยชอบกินอาหารไทย สมัยก่อนที่บ้านจีนกินยังไง ตอนนี้อย่างไรก็ทำกินเอง อาหารลัวะของเรามีรสเผ็ด เค็ม เปรี้ยว หรือต้มจืด ไม่มีรสหวานสักนิดเลย ชอบกินอาหารพื้น ๆ ของบ้านเกิด เมนูที่กินกันประจำมีผักดอง ต้มจับฉ่าย น้ำพริกถั่วเน่า

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงรักษาวิถีชีวิตด้านอาหารแบบดั้งเดิมที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนไว้ ซึ่งทำให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของอาหารลัวะและรสนิยมด้านอาหารของชาวลัวะที่ชอบอาหารรสเผ็ด เค็ม เปรี้ยว จืด แต่ไม่นิยมรับประทานอาหารที่มีรสหวาน อาหารที่ชาวลัวะทำรับประทานในชีวิตประจำวันพบว่า มีหลายอย่าง เช่น หมูส้ม ผักกุ่มดอง และข้าวแรมพื้น ดังภาพที่ 3-5

ภาพที่ 3 หมูส้ม

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 4 ผักกุ่มดอง

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 5 ข้าวแรมพิน

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงอาหารพื้นบ้านประจำวันและรสนิยมด้านอาหารของชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่นิยมรับประทานอาหารที่มีรสจัดจ้าน ได้แก่ รสเผ็ดเปรี้ยว ผสมผสานกับอาหารรสจืด นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวลัวะปัจจุบันจะรับประทานอาหารทั้งอาหารลัวะและอาหารไทยในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเวลาที่ต้องออกไปนอกบ้านหรือไปทำงานก็จะรับประทานอาหารที่มีขายตามตลาดหรือร้านขายอาหารทั่วไป ดังคำให้สัมภาษณ์ของอาทิต (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ที่บ้านผมพ่อแม่ชอบทำอาหารลัวะกินกัน ผมก็กินมาตั้งแต่เด็ก ตอนเด็กแม่ได้สอนผมทำกับข้าว เพื่อพ่อแม่ไปทำงานข้างนอก ผมจะได้ทำกินเองได้ บางทีผมก็ทำอาหารลัวะกินเอง ตำนานน้ำพริกถั่วเน่าบ้าง ผัดหมูส้มบ้าง แต่เวลาผมไปเรียน ผมก็จะกินอาหารไทยที่ขายอยู่ตามร้านอาหารต่าง ๆ ผมกินได้หมด

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะเขตหนองแขมปัจจุบันยังคงทำอาหารพื้นบ้านรับประทานภายในครอบครัว โดยมีพ่อแม่เป็นผู้สอนวิธีการทำอาหารให้แก่ลูกของตนอันเป็นการสืบทอดวิถีชีวิตด้านนี้ให้คงอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของคนกลุ่มนี้ที่ต้องไปสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งมีวัฒนธรรมด้านอาหารที่แตกต่างจากกลุ่มตน เป็นเหตุให้คนกลุ่มนี้จำต้องเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมด้านอาหารของคนพื้นที่ จนกระทั่งสามารถรับประทานได้ทั้งอาหารไทยและอาหารลัวะ โดยเฉพาะชาวลัวะคนรุ่นใหม่ที่เกิดในประเทศไทยหรือเกิดในเขตหนองแขมที่จะมีความคุ้นชินกับอาหารไทย เนื่องจากพวกเขาใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน ทั้งในสถานที่ศึกษา สถานที่ทำงาน และสถานที่อื่น ๆ ที่พวกเขาไปเที่ยวหรือจับจ่ายซื้อสิ่งของ ทำให้ต้องรับประทานอาหารไทยตามที่คนทั่วไปรับประทานกัน แต่ถึงกระนั้นก็มีคนภายในครอบครัว โดยเฉพาะผู้สูงอายุหรือพ่อแม่ของพวกเขายังคงรักษาสืบทอดวิถีชีวิตด้านอาหารลัวะอยู่และมีการเผยแพร่ให้คนกลุ่มอื่นได้รู้จักในงานหรือประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ส่งผลให้วิถีชีวิตด้านอาหารไม่สูญหายไปจากคนกลุ่มนี้

สรุปว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านอาหารพื้นบ้านลัวะที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนอยู่ แต่จำกัดวงอยู่เฉพาะในครอบครัวของชาวลัวะในวิถีชีวิตประจำวันหรือชาวลัวะด้วยกันในโอกาสพิเศษที่เนื่องด้วยงานประเพณีตามวงจรชีวิตหรือวันสำคัญของชาวลัวะเท่านั้น แต่ชีวิตประจำวันโดยปกติทั่วไปจะรับประทานอาหารผสมผสานทั้งอาหารลัวะและอาหารไทย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชื่นชอบของแต่ละครอบครัว โดยเฉพาะเยาวชนลัวะรุ่นใหม่มักจะรับประทานอาหารไทยเป็นหลัก เนื่องจากใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน ยกเว้นในเวลาที่อยู่บ้านจึงจะรับประทานอาหารลัวะ ผสมผสานกับอาหารไทยร่วมกับพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่

3.1.4 การประกอบอาชีพ

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะดั้งเดิมในยุคนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ฝ้าย และพืชอื่น ๆ บางส่วนก็ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้าง เป็นต้น เมื่ออพยพมาอยู่ประเทศไทยในช่วงแรกก็ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เนื่องจากพวกเขาอาศัยอยู่บนภูเขา ห่างไกลจากตัวเมือง มีโอกาสติดต่อกับสังคมภายนอกไม่มากนัก แต่หลังจากที่ชาวลัวะบางส่วนได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร การประกอบอาชีพก็เปลี่ยนไปตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละคน หรือตามแต่โอกาสจะ

อำนวยการลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้พบความหลากหลายด้านอาชีพของชาวลัวะกลุ่มนี้ เช่น เกษตรกรรม ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และรับจ้างทั่วไป ดังที่ ทิพ (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้าน ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร กล่าวไว้ว่า

บ้านเกิดอยู่ที่ประเทศจีน ตอนแรก ๆ ได้อยู่เชียงตุงสองปี ทำงาน เป็นลูกน้อง ทำงานบ้าน เขาจ้างเป็นเงินพม่าหมื่นกว่าบาท หาเงินยาก มีคน บอกว่ามากรุงเทพฯ ได้เงินดีกว่า ตอนแรก ๆ ก็ทำงานก่อสร้าง จากนั้นก็เคย ทำโรงงาน แล้วหลังจากปีน้ำท่วมก็มาขายกล้วยเดี่ยวที่หนองแขมก็มีรายได้ ดีกว่าสมัยก่อน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การประกอบอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จะเป็นไปตามความสามารถ ความถนัด ความพอใจ หรือแล้วแต่ โอกาสจะอำนวย เช่น บางส่วนประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างตามสถานที่ต่าง ๆ มาก่อน เนื่องจากอาชีพ รับจ้างมีรายได้น้อย ต้องใช้แรงกายหนัก บางคนจึงได้หันไปทำงานหรือประกอบอาชีพอื่นแทน แต่ก็ ชี้ให้เห็นว่า คนกลุ่มนี้มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทนสูง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม และสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย จนกระทั่งหันมาประกอบธุรกิจส่วนตัวที่สร้างรายได้ให้แก่ ครอบครัวมากขึ้น และจากการสังเกตและสอบถามเพิ่มเติมผู้วิจัยได้พบว่า ชาวลัวะที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมตามวิถีชีวิตของบรรพบุรุษมีจำนวนน้อย เนื่องจากพวกเขาไม่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นของตนเอง เกษตรกรชาวลัวะบางส่วนต้องเช่าพื้นที่ของคนอื่นทำการเกษตร แต่ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างทำการเกษตร ตามความรู้และฝีมือด้านเกษตรที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น การทำสวนดอกจำปีบางส่วนประกอบ ธุรกิจส่วนตัว เช่น รับซื้อขายพลาสติกเพื่อนำมารีไซเคิล เปิดร้านค้าขายข้าวสาร ดังภาพที่ 6-8

ภาพที่ 6 สวนดอกจำปีของชาวลัวะ

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 7 ร้านรับซื้อขยะพลาสติกไร้เคลือบ

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 8 ร้านค้าข้าวของชาวลัวะ

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพตัวอย่างอาชีพของชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตพบว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของธุรกิจจะเป็นกลุ่มชาวลัวะรุ่นใหม่ แต่ชาวลัวะรุ่นเก่าส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เนื่องจากพวกเขาบางส่วนมีสถานภาพเป็นคนต่างด้าว ยังไม่ได้รับสิทธิในการเป็นพลเมืองไทยเหมือนคนรุ่นใหม่และมีฐานะยากจน ไม่มีการศึกษา หรือมีการศึกษาระดับต่ำจึงไม่อาจหางานที่ดีและมีรายได้ตอบแทนสูงทำได้

สรุปได้ว่า วิถีชีวิตด้านอาชีพของชาวลัวะปลั่งในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีความหลากหลายไปตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ชาวลัวะส่วนหนึ่งยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามบรรพบุรุษของตน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้าง บางส่วนก็เช่าที่ดินของผู้อื่นทำสวน เพราะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ชาวลัวะรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพพนักงานตามโรงงาน ห้างร้าน บริษัท และมีส่วนน้อยที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว เนื่องจากพวกเขามีสัญชาติไทย มีการศึกษาสูงขึ้นกว่าคนรุ่นพ่อแม่ จึงทำให้พวกเขาสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย มีโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพได้มากกว่าชาวลัวะในอดีต

3.1.5 ที่อยู่อาศัย

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะดั้งเดิมนิยมใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย อาศัยอยู่ตามเทือกเขาสูงทางภาคใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้พบว่า ที่อยู่อาศัยของชาวลัวะแบบดั้งเดิมจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตน โครงสร้างบ้านทั้งหลังทำด้วยไม้ไผ่ทั้งหมด หลังคามุงด้วยหญ้าคา อาคารไม้ไผ่แบบมี 2 ชั้น ผู้คนอาศัยอยู่ชั้นบน มีบันได 7-11 ขั้น สัตว์เลี้ยง เช่น หมู ไก่ วัว จะขังไว้ที่ชั้นล่าง นอกจากนี้ยังใช้เป็นพื้นที่เก็บฟืนและสิ่งของอื่น ๆ ด้านบนของอาคารไม้ไผ่สร้างด้วยคานหลายอัน ไปด้วยเสื่อไม้ไผ่ใช้เก็บธัญพืชและเครื่องใช้อื่น ๆ ด้านขวาเรือนมีระเบียงสี่เหลี่ยมสร้างด้วยโครงไม้ปูด้วยเสื่อไม้ไผ่และเสาไม้ไผ่ ใช้ไม้ไผ่ตากผ้า และระเบียงใช้เป็นที่นั่งเล่น ชั้นล่างล้อมด้วยไม้ทำเป็นรั้ว เว้นช่องประตู (ZHAO YING , 2001, น. 339)

หลังจากชาวลัวะได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยก็ยังคงสร้างที่อยู่อาศัยในลักษณะเดิม โดยสร้างบ้านเรียงรายอยู่ตามแนวสันเขาแบบเรียบง่าย ใช้วัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในพื้นที่ในการปลูกสร้าง ลักษณะบ้านยกพื้นสูง หลังคาจะมีกาแลเป็นสลักไขว้กันสองอันเป็นหน้าจั่ว หลังคาบ้านซึ่งมุงด้วยหญ้าคาหรือตองติง จะสูงชันคลุมลงเกือบจรดพื้นดินรอบ ๆ หมู่บ้านจะเป็นพื้นที่สำหรับเพาะปลูก (ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ม.ป.ป.) แต่เนื่องจากในพื้นที่มีชาวลัวะอพยพมาอยู่มากขึ้น ทำให้ที่ดินทำกินไม่เพียงพอต่อจำนวนคน จึงทำให้ชาวลัวะบางส่วนอพยพมาอยู่กรุงเทพมหานคร ดังที่สามแก้ว แซ่อาย (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนบรรพบุรุษผมอยู่ประเทศจีนแถวยูนนาน ทำนา ทำไร่ จากนั้นก็ได้อพยพมาถึงเชียงรายได้ประเทศไทย แต่เนื่องจากเวลาผ่านไปแถวเชียงรายได้คนอพยพตามมามากขึ้น ที่ทำมาหากินไม่พอ มีรายได้น้อย ครอบครัวจึงพากันลงมาถึงแถวกรุงเทพฯ ครอบครัวผมก็เช่าที่ดินในเขตหนองแขมทำสวนรัก ปลูกดอกกรักและดอกไม้อื่น ๆ ขาย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องย้ายถิ่นจากเชียงรายได้มาอยู่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ คนบางส่วนไม่มีที่ดินทำกิน

ต้องรับจ้างทั่วไป อีกทั้งอาชีพทำไร่ ทำนามีรายได้ก็น้อย ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ อันเนื่องมาจากการอพยพเข้ามาของชาวลี้ฉะจำนวนมากจึงทำให้ชาวลี้ฉะกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งย้ายถิ่นมาหางานทำในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะที่เขตหนองแขม แต่การมาอยู่ในที่แห่งใหม่พวกเขาก็ยังคงประสบปัญหาเดิม คือ การไม่มีที่ดินทำกิน ต้องเช่าที่ดินของคนอื่นประกอบอาชีพ และบางส่วนก็ต้องมาเป็นลูกจ้าง พักตามบ้านพักของคนงาน หรือปลุกบ้านด้วยวัสดุที่พอหาได้ตามฐานะทางการเงินของตน ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 บ้านชาวลี้ฉะในสวนกล้วย

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสรา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพตัวอย่างข้างต้นจะเห็นถึงสภาพที่อยู่อาศัยของชาวลี้ฉะบางส่วนที่เป็นคนงานรับจ้างทำสวนให้กับนายจ้างตามความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นเพียงพักอาศัยแบบเรียบง่าย นอกจากนี้ยังพบว่า บางส่วนก็อาศัยอยู่ในบ้านเช่าในราคาที่เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจและอยู่ใกล้ที่ทำงานของตน ดังที่ ยี สะแก้ว (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวลี้ฉะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ครอบครัวผมมาอยู่ที่นี่เพราะว่าสมัยก่อนเคยอยู่ภาคเหนือ ไม่ค่อยมีงานทำ ทำงานตามป่าเขา ไม่ค่อยมีเงินเท่าไร ก็เลยพากันมาหางานแถวภาคกลาง ทำงานในโรงงานบ้าง ทำงานรับจ้างบ้าง พอมีรายได้หน่อยก็เช่าบ้านอยู่แถวหนองแขม บ้านอยู่ติดกับจังหวัดสมุทรสาคร มีโรงงานเยอะ งานง่าย ค่าห้องก็มีแบบถูก ๆ อยู่ทำงานจนถึงปัจจุบัน

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะที่อพยพมาอาศัยอยู่ที่เขตหนองแขมในช่วงแรกจะเลือกที่อยู่อาศัยใกล้กับที่ทำงานเป็นหลักด้วยปัจจัยที่ตนเป็นคนต่างด้าว ยังไม่ได้สัญชาติไทย ต้องทำงานรับจ้างตามสถานที่ต่าง ๆ และมีฐานะทางการเงินยังไม่ดีนัก ส่งผลให้พวกเขาต้องอาศัยอยู่ตามบ้านคนงานของผู้ประกอบการ หรือบางส่วนพอมีเงินก็เช่าห้องราคาถูกอาศัยอยู่ ต่อมาเมื่อคนกลุ่มนี้มีฐานะทางการเงินดีขึ้น ส่งผลให้บุตรหลานของพวกเขามีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีการงานที่ดีทำ มีรายได้สูงขึ้น และมีโอกาสประกอบธุรกิจส่วนตัว ทำให้พวกเขาสามารถซื้อที่ดิน สร้างบ้าน หรือซื้อบ้านเป็นของตัวเองได้ ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 บ้านสมัยใหม่ของชาวลัวะเขตหนองแขมบางส่วน

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพตัวอย่างชี้ให้เห็นว่า ที่อยู่อาศัยของชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร บางส่วนเป็นแบบบ้านสมัยใหม่ มีราคาแพง ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านของชาวลัวะรุ่นใหม่ที่มีโอกาสทางการศึกษา มีงานทำที่ดี และผู้ประกอบการส่วนตัว ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีฐานะทางการเงินค่อนข้างดี สามารถซื้อที่ดินสร้างบ้าน หรือซื้อบ้านเป็นที่อยู่ของตนได้

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ไม่ได้สืบทอดวิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยตามแบบบรรพบุรุษของตนแล้ว เนื่องจากข้อจำกัดในด้านความรู้ การเงิน และการเป็นคนอพยพเข้ามาสู่พื้นที่แห่งใหม่ที่มีความเจริญ ประกอบกับช่วงแรกคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างทั่วไป จำต้องพักอยู่ตามบ้านพักคนงานของนายจ้าง หรือเช่าห้องพักราคาถูกอาศัยอยู่ ต่อมาเมื่อคนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมีฐานะทางการเงินดีขึ้นจึงสามารถสร้างบ้านหรือซื้อบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่ก็ยังเป็นแบบบ้านสมัยใหม่ตามความนิยมของคนพื้นราบ ไม่ได้สืบทอดสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยแบบที่บรรพบุรุษของตนสร้างไว้ที่ยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน หรือบ้านที่คนรุ่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เคยสร้างอยู่อาศัยที่ภาคเหนือของประเทศไทยเมื่อแรกอพยพเข้ามา

3.1.6 การรักษาโรค

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อาศัยอยู่บนดอยสูงแถบยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญ เดินทางไปถึงตัวเมืองลำบาก และไม่มีสาธารณสุขเข้าถึง หมู่บ้าน ส่งผลให้พวกเขาขาดโอกาสในการเข้าถึงวิธีการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน แต่เนื่องจาก กลุ่ม ชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้ได้ใช้ชีวิตอยู่กับป่ามานาน พวกเขาจึงได้สั่งสมความรู้ด้านสมุนไพรไว้มาก สามารถใช้สมุนไพรรักษาโรคได้ แต่ส่วนมากจะรักษาตนเองในครอบครัวของตน ไม่รักษาให้คนอื่น แต่จะมีหมออาสาสมัครชาวลัวะที่คอยให้การรักษาคอนไชน์ตามหมู่บ้าน ซึ่งจะจ่ายสมุนไพรที่เก็บตามป่า ต้มกิน ดองเหล้า หรือใช้ทาภายนอก เป็นต้น นอกจากการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพรแล้ว ยังมีการ รักษาโรคด้วยวิธีอื่น เช่น ครอบแก้ว โดยนำถ้วยแก้วจุดไฟให้ร้อนแล้ววางไว้บนผิวหนัง ช่วยบำบัด รักษาอาการป่วยได้หลากหลาย ผสมผสานกับวิธีทางไสยศาสตร์ตามความเชื่อโดยมีหมอผีในหมู่บ้าน เป็นผู้ประกอบพิธีในการรักษา ซึ่งจากการลงพื้นที่และสัมภาษณ์ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ระยะเวลาที่พวกเขาอพยพมาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย อาศัย อยู่บนภูเขา ห่างไกลจากความเจริญ เดินทางไปรักษาโรคที่ตัวเมืองลำบาก ชาวลัวะกลุ่มนี้ก็นิยมรักษา โรคโดยวิธีพื้นบ้าน ใช้ยาสมุนไพรที่หาได้ในป่า แต่หลังจากที่พวกเขาได้อพยพมาอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อยู่ใกล้ความเจริญ ทำให้พวกเขานิยมไปรักษาโรคที่โรงพยาบาลมากกว่า ดังที่ สามน้อย ดาวงค์ (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้ กล่าวว่

ตอนนี้มาอยู่ประเทศไทยวิธีการรักษาโรคลืมหมดแล้ว เวลาไม่สบายก็ ไปหาหมอโรงพยาบาลแน่นอน รักษาได้ดีกว่า ถ้าไม่หายก็มีเรียกขวัญอย่าง เดียว อย่างอื่นก็ได้ยกเลิกทั้งหมดแล้ว ทำมันลำบาก ยุ่งยาก บางทีก็ไม่มีของ ที่จะต้องใช้ อุปกรณ์ก็ไม่ครบ

แต่บางครั้งก็พบว่า ชาวลัวะกลุ่มนี้ก็ยังคงใช้วิธีการรักษาแบบอาการเจ็บป่วยแบบพื้นบ้าน ควบคู่ไปด้วย ดังที่ จอย (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนเราอยู่บนดอย เวลาผู้หญิงจะคลอดลูกจะมีหมอตำแยมาทำ คลอด แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว ทุกคนไปคลอดที่โรงพยาบาลหมดแล้ว หลังคลอด ลูก กลับจากโรงพยาบาลก็ต้องต้มน้ำร้อนอาบแล้วก็กินยาหมอตำแยจากบ้าน แต่ไม่บอกหมอ คนเฒ่าคนแก่ที่เชียงราย เขาจะไปเก็บยาตามหญ้าตามป่า เรา สั่งเขาชุดละ 150 บาท เขาจะส่งมาให้ต้มกินจนครบ 1 เดือน มันจะช่วยล้าง เลือดที่คั่งไว้ในมดลูกออก กินยานี้มันจะช่วยขับออก มดลูกมันจะเข้าอุ้ง

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบัน ชาวลัวะเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร นิยมไปรักษาอาการเจ็บป่วยที่โรงพยาบาลหรือซื้อยาแพทย์แผนปัจจุบันมารักษาอาการเจ็บป่วย เนื่องจากพวกเขาเห็นว่า เป็นวิธีการรักษาที่ได้ผลเร็ว ดีกว่าการรักษาแบบแพทย์แผนโบราณ ประกอบกับหมอยาชาวลัวะที่รู้จักตัวยาและพืชสมุนไพรต่าง ๆ ก็หาได้ยากในเขตหนองแขมที่พวกเขาอยู่อาศัย อีกทั้งอุปกรณ์ในการรักษาแบบโบราณก็ไม่มีครบ และสมุนไพรบางชนิดก็หาไม่ได้ในท้องที่ แต่ถึงกระนั้นก็พบว่า พวกเขายังคงรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยยาสมุนไพรในบางกรณี เช่น การทานยาสมุนไพรหลังการคลอดบุตรของสตรี โดยจะสั่งซื้อยาจากผู้สูงอายุที่มีความรู้ด้านยาสมุนไพรจากต่างจังหวัดมาต้มกิน นอกจากนี้แล้วยังพบวิธีการรักษาโรคตามความเชื่อในกรณีที่ชาวบ้านลัวะเกิดอาการไม่สบายและได้ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลแล้วไม่หาย โดยเฉพาะอาการป่วยที่ไม่ทราบสาเหตุ พวกเขานิยมพาคนไข้ไปรักษากับหมอผีในหมู่บ้านโดยเชื่อกันว่า หมอผีจะทราบถึงสาเหตุของการเจ็บป่วยและวิธีการรักษาโรคให้กับคนไข้ ซึ่งหมอผีจะเป็นผู้จัดพิธีกรรมในการรักษาด้วยการเรียกขวัญโดยจะมี อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับประกอบพิธีเรียกขวัญ ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับประกอบพิธีเรียกขวัญ

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านการรักษาโรคตามกรรมวิธีที่ได้สืบทอดมาจากคนรุ่นก่อน ๆ อันเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนอยู่บ้างด้วยการกินยาสมุนไพรผสมผสานกับวิธีการทางไสยศาสตร์ กรณีที่พวกเขาไปรักษากับแพทย์แผนปัจจุบันแล้วไม่หาย โดยเชื่อว่าเป็นเพราะภูติผีเข้าโดยจะให้หมอผีประจำหมู่บ้านรักษาด้วยการเรียกขวัญ แต่ส่วนใหญ่แล้วพวกเขาจะไปรักษาอาการเจ็บป่วยตามสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้หรือซื้อยาแพทย์แผนปัจจุบันมารับประทาน เพราะพวกเขาเห็นว่า เป็นวิธีการรักษาโรคที่ได้ผลดีกว่า เร็วกว่าปลอดภัยและสะดวกสบายกว่า

3.1.7 การศึกษา

การศึกษาในข้อนี้ หมายถึง การเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมหรือเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ และการเรียนรู้ตามระบบการศึกษาที่รัฐเป็นผู้จัดให้ จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและพื้นที่วิจัยพบว่า วิถีชีวิตด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้แบ่งได้ 2 ประการ คือ การศึกษาแบบดั้งเดิมและการศึกษาในโรงเรียน

การศึกษาแบบดั้งเดิม จำแนกได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การเรียนรู้จากครอบครัว การเรียนรู้จากสังคม และการเรียนรู้จากศาสนา

1) การเรียนรู้จากครอบครัว

การศึกษาจากครอบครัวเป็นการเรียนรู้ การถ่ายทอดเกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ จากพ่อ แม่ หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว องค์ความรู้ส่วนมากจะมาจากประสบการณ์ตรงของผู้ใหญ่และสั่งสอนให้แก่ลูกหลานของตน ตามทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เด็ก ๆ จะต้องเรียนรู้ เมื่อพวกเขาอยู่ในวัยที่สามารถจะเรียนรู้ได้ เพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความพร้อม เช่น เด็กผู้ชายอายุถึง 5-6 ขวบจะต้องเรียนยิงธนูและมวยปล้ำ ส่วนเด็กผู้หญิงอายุถึง 6-7 ขวบจะต้องเรียนหาคาน้ำ ตัดหญ้า เก็บผัก ตำข้าว ทำความสะอาดบ้าน จนถึงอายุ 10 กว่า ขวบจะต้องไปเรียนรู้การทำไร่ทำนาจากพ่อแม่ ในระหว่างชีวิตประจำวัน คนเฒ่าคนแก่จะสอนความรู้และประสบการณ์หลากหลายด้านให้แก่เยาวชน เช่น วิธีการสร้างบ้าน การทำอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ การล่าสัตว์ป่า และการทอผ้า เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครมีการให้การศึกษากับลูกหลานของตนผ่านสมาชิกในครอบครัวที่เป็นญาติผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ที่สอนความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ ดังที่ จันท์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

หลานฉันตอนนี้อายุ 3 ขวบแล้ว พ่อแม่เขาไปทำงานข้างนอก ปกติก็จะอยู่บ้านกับตาและยาย อยู่บ้านเราจะพูดภาษาลัวะอย่างเดียว เวลาเราพูดภาษาลัวะในบ้านเขาก็เริ่มรู้เรื่องบ้างแล้ว บางทีก็สอนเขาบ้าง เช่น กินข้าวพูดว่า ยังไง กินน้ำพูดว่ายังงี้ ฉันอยากให้เขาพูดภาษาของเราได้ โตมาจะได้รู้ว่าเราเป็นคนลัวะ เวลาไปงานประเพณีก็พาเขาไปด้วย ให้เขาได้เห็นงานประเพณีของเรา

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กรุ่นใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม ได้เริ่มต้นการเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มตั้งแต่ในวัยเด็กผ่านการสื่อสารภายในครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เด็กจะได้รับความรู้ การสั่งสอน อบรมในด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา มารยาท ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น อันเป็นการส่งผ่านรากเหง้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ ในขณะเดียวกันก็เป็น

การหล่อหลอมความเป็นชาวลัวะให้แก่คนรุ่นใหม่ที่จะทำหน้าที่ในการสืบทอดชาติพันธุ์ของตนต่อไป

นอกจากนี้แล้วผู้หญิงชาวลัวะยังได้สืบทอดฝีมือการทอผ้าและศิลปะบนผืนผ้าลัวะจากสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของ จันทร์ (สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ฉันได้เรียนทอผ้ามาจากแม่ที่บ้านประเทศจีน ก่อนที่มาเมืองไทย ยังไม่แต่งงาน ผู้หญิงทุกคนอยู่บ้านต้องเรียนทอผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าฝ้ายมากกว่า ... ตอนลูกสาวฉันยังเด็ก ๆ อยู่ ชอบมาเล่นกองเส้นด้าย ฉันก็สอนเขานิดหน่อย พอโตมาเขาไม่เอาเลย บอกว่ามันยุ่งยาก ทำได้ช้า ติดดูหนังเล่นโทรศัพท์อยู่ทุกวัน ว่าง ๆ เลิกงานหรือวันหยุดฉันก็ยังทอผ้าอยู่เรื่อย ๆ ลายผ้าลัวะจะไม่เหมือนใคร ถึงแม้เป็นผ้าลัวะด้วยกัน แต่ละหมู่บ้านก็จะมีลวดลายและสีที่ไม่เหมือนกัน ต้องเป็นชาวลัวะเท่านั้นถึงจะแยกออกว่าเขาได้ผ้าลายนี้เป็นคนหมู่บ้านอะไร เวลามีคนมาสั่งทำกระเป๋าบ้าง ล้างผ้าบ้าง ฉันก็จะทำขาย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า องค์ความรู้ที่เป็นงานฝีมือทอผ้าที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีการเรียนรู้จากคนภายในครอบครัวและส่งกันต่อมาจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ได้ส่งผลให้เด็กชาวลัวะคนรุ่นใหม่หันไปให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากกว่างานฝีมือที่เป็นวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษตน จึงทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในพื้นที่วิจัยมีแนวโน้มจะขาดการสืบทอด และสูญหายไปได้ในอนาคต หากไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเข้ามาฟื้นฟูให้การสนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้

2) การเรียนรู้จากชุมชนลัวะ

การศึกษาในข้อนี้เป็นการศึกษา เรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะผ่านการบอกเล่าหรือการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นในชุมชนลัวะที่ตนอาศัยอยู่ เช่น งานประเพณี กิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น ผู้สูงอายุและหัวหน้าหมู่บ้านจะเล่าประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ปรัชญาชีวิต และสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรมที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษลัวะให้แก่ลูกหลาน เพื่อให้เขาเหล่านั้นเป็นคนที่ดีมีศีลธรรม กู้หาญ และรู้จักแยกแยะถูกผิด เป็นต้น โดยเฉพาะงานประเพณีและกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ จะเป็นโอกาสที่เยาวชนลัวะได้ศึกษาวิธีร้องเพลงและวิธีการเต้นรำของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ รวมถึงดนตรีพื้นบ้านต่าง ๆ อีกด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของ ทิพ (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์ 1 กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนตอนอายุยังเด็ก ๆ ก็ได้เรียนฝีมือทอผ้าจากคุณแม่และคน

แกในหมู่บ้าน ตอนนั้นเด็กผู้หญิงทุกคนต้องเรียนทอผ้า ผู้หญิงที่มีฝีมือในการทอผ้าจะได้รับความยกย่องในหมู่บ้าน ผู้หญิงที่ทอผ้าไม่เป็นจะหาสามียาก เวลาพ่อแม่ไปทำงานไม่มีเวลาสอน พี่จะต้องไปเรียนกับยายแกในหมู่บ้าน ถือว่าเป็นคุณครูที่มีฝีมือที่สุดในหมู่บ้าน แต่ตอนนี้ในหมู่บ้านคนแกที่มีฝีมือทอผ้าเกือบจะเสียไปหมดแล้ว เด็กรุ่นใหม่ก็ไม่สนใจเรียนการทอผ้าแล้ว ลูกสาวที่เกิดอยู่เมืองไทย บางทีเขาก็พูดว่าผ้าที่แม่ทอใช้เวลาก็นาน ลายก็ไม่ได้สวยทันสมัย จะมานั่งทำให้ปวดหลังทำไม ซ้อมมาใส่สวยกว่าเยอะเลย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมที่เป็นคนรุ่นเก่ายังได้เรียนรู้วิชาการทอผ้าลัวะจากคนในครอบครัวหรือคนในชุมชน เนื่องจากค่านิยมคนสมัยก่อนได้ยกย่องผู้หญิงลัวะที่มีฝีมือในการทอผ้า และคนรุ่นนี้บางส่วนยังคงทอผ้าด้วยมือเพื่อนำมาตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องใช้อื่น ๆ ของชาวลัวะอยู่ในเขตหนองแขม แต่ชาวลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดและเติบโตในเขตหนองแขมบางส่วนไม่นิยมเรียนรู้และสืบทอดฝีมือการทอผ้าของตนเอง เนื่องจากการทอเป็นงานฝีมือที่ใช้เวลาในการผลิตค่อนข้างนานและเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากคนรุ่นเก่า ไม่ได้มีเทคนิคที่ทันสมัยมากนัก จึงทำให้พวกเขาไม่สนใจที่จะเรียนรู้และสืบต่อ

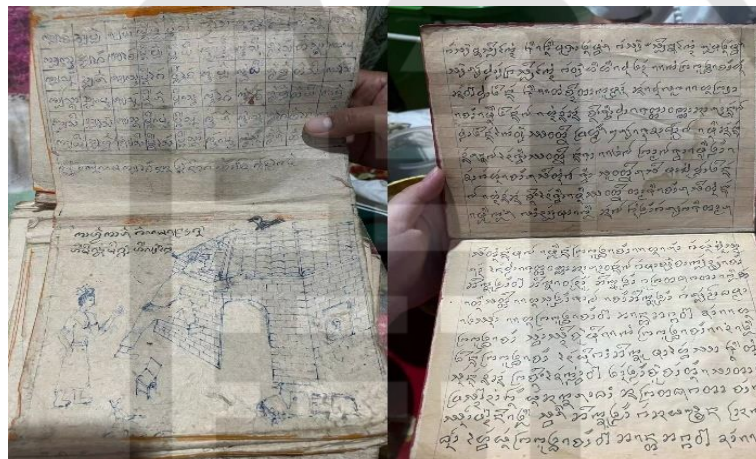
3) การเรียนรู้จากศาสนา

ภูมิหลังของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมและกิจกรรมทางศาสนา เด็กผู้ชายชาวลัวะ เมื่ออายุครบ 7-12 ปี พ่อแม่จะพาไปบวชเณรที่วัด ระยะเวลาในการบวชขึ้นอยู่กับแต่ละครอบครัว อาจเป็น 1 เดือน หรือหลายปีไม่เท่ากัน เพื่อให้ได้เรียนรู้พิธีทางศาสนาพุทธ พระคัมภีร์ เมื่อบวชเป็นพระแล้วสึกออกมาจะมีฐานะทางสังคมค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นคนที่มีความสามารถในการทำพิธีทางศาสนาพุทธ และมีความรู้ด้านวัฒนธรรม ตามคติของครอบครัวชาวลัวะ พ่อแม่จะเริ่มสั่งสอนความคิดหรือหลักการทางศาสนาพุทธให้แก่ลูกของตน ไม่ว่าจะเป็นลูกชายหรือลูกสาวตั้งแต่พวกเขาสามารถจำความได้ แต่ลูกสาวจะไม่สามารถไปบวชเรียนในวัดได้ ดังที่อาจารย์รอด (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ปราชญ์ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนอยู่ที่บ้านเกิดลูกผู้ชายต้องบวชเณรทุกคน ผมบวชเณรตั้งแต่อายุ 10 ขวบ เริ่มจากเรียนพระคัมภีร์กับพระอาจารย์ในวัด และต้องฝึกเขียนเป็นภาษาจีน ซึ่งเป็นภาษาที่บ้านเราใช้ในการเล่าเรียนเรื่องทางศาสนา ผมบวชเป็นพระอยู่หลายปี ได้เรียนรู้พิธีกรรมต่าง ๆ จากพระอาจารย์ เช่น พิธีเรียกขวัญ พิธีไล่ผี เป็นต้น

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วัดเป็นสถาบันสำคัญทางสังคม และเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ รวมถึงการอบรม สั่งสอนหลักการดำเนินชีวิต คุณธรรม จริยธรรม มารยาที่ดั่งงาม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมให้แก่คนในสังคม โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้เขาเหล่านั้นเติบโตเป็นคนดีของสังคม เห็นได้จากเด็กชายชาติพันธุ์ ลัวะในอดีตมีโอกาสได้ไปศึกษาในวัดเพื่อเรียนรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับศาสนาพุทธและภาษาจีนที่ชาว ลัวะ ยูนนานเคยใช้ศึกษากันภายในวัด ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 12 ภาษาจีนที่ชาว ลัวะ ใช้เขียนในยูนนาน

ที่มา: LIUPING QIN (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแวม

แม้ว่าในปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะ ที่เขตหนองแวมจะไม่ได้ส่งเสริมให้ ลูกหลานของตนไปบวชศึกษาในวัดเหมือนสมัยก่อน แต่ก็ยังคงรักษาประเพณีการบวชเณรอยู่ แต่เป็นการบวชในระยะเวลาที่สั้น ๆ ไม่ได้บวชเพื่อเรียนรู้ในระยะยาวเหมือนในอดีตที่ยูนนาน แต่ก็ เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เยาวชนที่ไปบวชได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับศาสนาอยู่บ้าง ทั้งนี้มาจากการเปลี่ยนแปลง ของสถานที่และสังคม ประกอบกับเยาวชนที่เข้าไปบวชส่วนใหญ่ก็ทำตามความต้องการของพ่อแม่ ในทำนองที่ว่า บวชตามประเพณี และวัดในเขตหนองแวมก็เป็นวัดแบบพุทธเถรวาทที่มีวัฒนธรรม ทางศาสนาบางอย่างที่แตกต่างไปจากวัดของชาวพุทธในยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้ การเรียนรู้จากศาสนาของเยาวชน ลัวะ มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ส่วนการศึกษาในโรงเรียนตามระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้ ระยะแรกของการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ชาว ลัวะ กลุ่มแรกจะไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากยังมี สถานะเป็นคนต่างด้าว แต่หลังจากประเทศได้พัฒนาและส่งเสริมการศึกษาให้กระจายไปตามภูมิภาค

ต่าง ๆ ของประเทศ ส่งผลให้มีโรงเรียนตามหมู่บ้านต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้ชาวไร่สามารถส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนได้ แต่เนื่องจากชาวไร่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนจึงมักนิยมส่งเฉพาะลูกผู้ชายไปเรียนมากกว่า ส่วนลูกผู้หญิงจะต้องช่วยทำงานที่บ้านแทน ดังที่ สามน้อย ดาวงค์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านไร่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนเราไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ ต้องทำมาหากิน แต่ลูกชาย ลูกสาวของผมเกิดที่เมืองไทย เข้าโรงเรียนในเมืองไทย เรียนจบปวช. ตอนนี้อยู่หลานสาวก็เรียนจบปริญญาตรีที่กรุงเทพฯ เขาไปทัศนศึกษาก็ใส่ชุดเผ่าลี้ไป

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของชาวบ้านไร่อีกคนหนึ่ง สาม ดาวงค์ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ได้กล่าวว่า

ลูกของผมก็เรียนโรงเรียนในกรุงเทพฯ เรียนจบ ม.3 จบที่โรงเรียนนายเหรียญ 2 คน จบที่โรงเรียนวัดม่วง 1 คน ตอนนี้อยู่ทำงานเป็นลูกจ้างอีกคนเปิดร้านขายของ

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในระยะแรกของการมาใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย ลูกหลานของกลุ่มชาติพันธุ์ลี้ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน จึงต้องช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัว ต่อเมื่อการศึกษาของไทยได้ขยายตัวมากขึ้น ประกอบกับพวกเขาได้ย้ายถิ่นจากภาคเหนือของไทยมาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จึงทำให้ลูกหลานของพวกเขามีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น แต่ในระยะแรกก็ประสบปัญหาเดิม คือ ความยากจนส่งผลให้ลูกหลานของพวกเขาได้เรียนหนังสือในระดับที่ไม่สูง เพราะต้องออกมาช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพ ต่อเมื่อพวกเขามีฐานะดีขึ้นจึงทำให้ลูกหลานของพวกเขามีโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นถึงระดับปริญญา และพวกเขาสามารถเลือกสถาบันการศึกษาให้ลูกหลานเรียนตามความพึงพอใจตามฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว และความสะดวกได้ ดังที่ อนิชา สะแก้ว (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) เด็กนักเรียนหญิงชาวไร่ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ตอนนี้หนูเรียนที่โรงเรียนนวมวิทย์วิทยาเขต รังสิตคลอง 5 รัชมิ่ง คลอง 5 เรียนอยู่ ม. 3 พ่อหนูปอกว่าใกล้บ้าน ไปรับส่งหนูได้สะดวก พ่อไม่มารับหนูก็นั่งรถกลับบ้านเองได้ โรงเรียนหนูสอบเข้าได้ง่าย ค่าเทอมก็ไม่แพง พ่อก็เลยให้หนูเรียนที่โรงเรียนนี้ค่ะ

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงการเลือกสถานศึกษาให้แก่ลูกของผู้ปกครองตามความสะดวกในการไปรับ-ส่ง แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลี้ในพื้นที่วิจัยว่าแตกต่างไปจากอดีตมาก เนื่องจากในอดีตเด็กผู้หญิงจะมีโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าผู้ชาย แต่ในสมัยนี้เด็กชายและเด็กหญิงชาวไร่มีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียม

กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของแต่ละครอบครัวด้วย

สรุปได้ว่า วิถีชีวิตด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครยังคงมีการสืบทอดทั้งการศึกษาเรียนรู้ในครอบครัวที่พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ให้ความรู้ด้านวิถีชีวิตแบบชาวลัวะดั้งเดิมในบางอย่าง เช่น ด้านอาหาร ภาษา หัตถกรรมพื้นบ้าน การเรียนรู้จากชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการสังเกต การบอกเล่า สั่งสอนจากคนในชุมชน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ดี และมีกลุ่มผู้นำสมาคมลัวะเป็นผู้ให้การถ่ายทอดในช่วงเทศกาลหรือพิธีกรรมสำคัญของชาวลัวะ และการเรียนจากวัดพุทธที่ชาวลัวะให้ลูกหลานของตนที่เป็นผู้ชายไปบวชเป็นสามเณรหรือเป็นพระได้ศึกษาเล่าเรียน แม้จะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม ตลอดจนวัดพุทธในพื้นที่วิจัยยังเป็นศูนย์กลางในประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ชาวลัวะพุทธได้เข้าร่วมพิธี ซึ่งทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ ชิมชั้บพิธีกรรมเหล่านี้ด้วย แต่ข้อปฏิบัติที่เนื่องในพิธีกรรมทางศาสนาในพื้นที่วิจัย แม้ว่าจะเป็นศาสนาพุทธเหมือนกันกับที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะนับถือก็ตาม แต่ก็จะมีธรรมเนียมปฏิบัติบางอย่างเป็นแบบปฏิบัติของคนพื้นที่ มิใช่ธรรมเนียมปฏิบัติแบบลัวะดั้งเดิม ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาในสถานการศึกษามากขึ้น เพราะพวกเขาเห็นว่า สังคมโลกเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเร็วมาก บุตรหลานของพวกเขาจะต้องมีการศึกษาที่ดี ประกอบกับพวกเขาส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าอดีตจึงสามารถส่งให้บุตรหลานของตนเรียนสูง ๆ ได้

3.2 ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแบ่งออกได้ 2 ประเภท ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและประเพณีเกี่ยวกับสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เป็นประเพณีเฉพาะส่วนบุคคลที่กำหนดขึ้นตามวงจรของชีวิต ไม่มีระยะเวลาตายตัว เช่น ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด การบวช การแต่งงาน การทำขวัญ การปลุกบ้าน การตาย เป็นต้น จากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบประเพณีเกี่ยวกับชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

1) ประเพณีการเกิด

วิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับประเพณีการเกิดของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม มีทั้งที่ยังคงรักษา สืบทอด และเปลี่ยนแปลงไป พบ 2 เรื่องสำคัญ คือ การทำคลอด และการมัดขวัญ และการตั้งชื่อเท่านั้น ดังนี้

1.1) การทำคลอด การทำคลอดของสตรีชาวลัวะแบบดั้งเดิมจะต้องอาศัยหมอดำแย แม่หรือญาติผู้ใหญ่ของหญิงผู้ที่จะคลอดลูกผู้มีประสบการณ์ผ่านการคลอดและเคยทำคลอดมาแล้วหรือหมอดำแยประจำหมู่บ้านจะเป็นผู้ทำคลอดให้ ผู้หญิงลัวะจะใช้ทำนั้งคลอด หลังจาก

คลอดแล้ว หมอตำแยจะตัดสายสะดือด้วยกรรไกร มัดด้วยด้ายเส้นเล็ก ท่อสายสะดือที่ตัดด้วยผ้าขาว แล้วนำไปฝังไว้ใต้บันไดของบ้านตนเองเพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้รู้ว่า รกรากของเด็กอยู่บ้านนี้ หลังจากเด็กครบ 1 เดือนแล้ว ญาติและเพื่อน ๆ ของหญิงผู้คลอดลูกจะนำของขวัญมาเยี่ยมและแสดงความยินดี

จากการลงพื้นที่พบว่า การคลอดลูกของหญิงสาวลัวะในเขตหนองแขมจะเปลี่ยนแปลงไปจากที่กล่าวข้างต้นแทบทั้งหมด จะมีเพียงบางเรื่องที่ยังคงปฏิบัติ หลังการคลอดลูก ดังที่ จอย (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) หญิงชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนพวกเราอยู่บนดอย เวลาผู้หญิงจะคลอดลูกจะมีหมอตำแยมาทำคลอด แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว ทุกคนไปคลอดที่โรงพยาบาลหมดแล้ว หลังคลอดลูกกลับจากโรงพยาบาลก็ต้องต้มน้ำร้อนอาบแล้วก็กินยาหมอมตำแยจากบ้าน คนเฒ่าคนแก่ที่เขียงร้ายเขาจะไปเก็บตามหญ้าตามป่า เราสั่งเขาชุดละ 150 บาท เขาจะส่งมาให้ต้มนกินจนครบ 1 เดือน มันจะช่วยล้างเลือดที่ค้างไว้ในมดลูกออก กินยานี้ช่วยขับออก มดลูกมันจะเข้าอุ้ง

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หญิงสาวลัวะในเขตหนองแขมปัจจุบันนิยมไปฝากครรภ์และคลอดลูกที่โรงพยาบาล เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจากถิ่นฐานที่เคยอยู่เดิม ประกอบกับหมอตำแยชาวลัวะผู้มีความรู้ ความชำนาญในการทำคลอดตามคติของชาวลัวะเดิมในพื้นที่แห่งนี้หาไม่ได้แล้วในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่า ในอดีตหญิงสาวลัวะที่อยู่ในยูนนานและทางภาคเหนือของไทยจะคลอดลูกโดยมีหมอตำแยเป็นผู้ทำคลอดให้ แต่เมื่อพวกเขาอพยพมาอยู่ในเขตหนองแขม พื้นที่ที่มีความเจริญทางการแพทย์ การสาธารณสุข และการคมนาคม มีสถานพยาบาลให้การรักษาหลายแห่ง สามารถฝากครรภ์ ตรวจครรภ์ ฉีดวัคซีน ทำให้สุขภาพอนามัยของแม่และเด็กได้รับการดูแลดีขึ้น ทำให้อัตราการรอดชีวิตของทารกเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้หญิงสาวลัวะในพื้นที่แห่งนี้ไปฝากครรภ์และคลอดลูกตามโรงพยาบาลทั้งหมด แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าหญิงสาวลัวะบางส่วนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงใช้ยาสมุนไพรด้วยวิธีการสั่งยาของหมอตำแยจากต่างจังหวัดมารับประทานเพื่อช่วยล้างเลือดที่ค้างในมดลูกและทำให้มดลูกเข้าอุ้งเร็วอยู่บ้าง

1.2) การมัดขวัญและการตั้งชื่อ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะจะมีขนบธรรมเนียมการตั้งชื่อให้แก่เด็กที่เกิดใหม่ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตน เรียกว่า “ชื่อร่วม” พวกเขาจะไม่มีนามสกุล ถ้าเป็นลูกชายมักจะเติมคำว่า “อ้าย” ลูกสาวมักจะเติมคำว่า “ยี่” นำหน้าชื่อเพื่อระบุเพศชายและเพศหญิง นิยมตั้งชื่อเป็นคำ ๆ เดียว เช่น คำ แสง แก้ว สร้อย เป็นต้น และจะตั้งชื่อร่วมกับชื่อแม่ชื่อพ่อ โดยมีโครงสร้างเป็น อ้าย (ชาย) + ชื่อแม่ + ชื่อลูก หรือ ยี่ (หญิง)+ชื่อแม่+ชื่อลูก การตั้งชื่อร่วมกับชื่อพ่อก็ใช้หลักการเดียวกันนี้ การตั้งชื่อมักจะทำกันเมื่อเด็กคลอดได้ 3 วัน หรือ 1 เดือน โดยพ่อแม่และญาติของเด็กจะต้องเตรียมสรวาย (กรวย) ดอกไม้ เทียน ข้าวสาร 1 ถ้วย ข้าวสวย 1 ถ้วย

และข้าวเปลือก 8 เม็ด ไปทำพิธีเซาะเมื่อ (เสียงทาย) โดยจะให้พ่อหรือหมอมผีในหมู่บ้านมาประกอบพิธีด้วยการอธิษฐานชื่อของบรรพบุรุษคนหนึ่งที่เขาเชื่อว่าจะมาเกิดเป็นเด็กคนนี้ได้แล้วทำการเสี่ยงทายด้วยการหยิบเมล็ดข้าวเปลือกมานับจำนวนว่าได้จำนวนคู่หรือจำนวนคี่ หากเป็นเลขคู่ หมายถึง บรรพบุรุษที่ได้อธิษฐานชื่อไว้มาเกิดแล้วญาติจะชื่อเด็กตามชื่อของบรรพบุรุษคนนั้น หรืออาจตั้งชื่อให้ใหม่ก็ได้ หากตั้งชื่อแล้วทารกยังร้องไห้ หรือเกิดการเจ็บป่วย แสดงว่าชื่อที่ตั้งไว้ให้ก่อนยังไม่ใช่ชื่อจริงของเด็กคนนั้น ต้องทำการเสี่ยงทายอีกครั้งหนึ่งว่า เด็กคนดังกล่าวเป็นบรรพบุรุษคนใดมาเกิด ความมั่นใจว่าบรรพบุรุษคนใดมาเกิดเป็นทารกคนดังกล่าวจะรู้ได้ก็ต่อเมื่อทารกนั้นไม่ร้องไห้แง หรือหายจากอาการเจ็บป่วย การทำพิธีดังกล่าว บางครั้งต้องใช้ไก่และเหล้าเป็นจำนวนมาก ดังนั้นครอบครัวที่กำลังจะมีสมาชิกใหม่จะต้องเตรียมไก่สำหรับเลี้ยงหมอมผีและญาติพี่น้อง หลังจากทำพิธีเสร็จผู้ที่มาช่วยพิธีก็จะอวยพรให้แก่เด็กที่เกิดใหม่ให้มีสติปัญญาดี สุขภาพแข็งแรง เลี้ยงง่าย มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ดังที่ ชาวบ้านลัวะไม่ระบุชื่อ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

เวลามัดขวัญ ตั้งชื่อลูก จะมีอาจารย์มาทำพิธี จับฉลากเสี่ยงทายก่อน จะจับข้าวเปลือก ถ้าเป็นเลขคู่อาจารย์ก็จะตั้งชื่อ ถ้าเป็นเลขคี่ก็จะตั้งไม่ได้ ถ้าได้เลขคู่อาจารย์จะรีบสวดเลย ทุกคนจะพูดคำว่า อิง หมายถึง มาเร็ว ๆ ขวัญมาแล้ว ๆ อวยพรให้ลูกฉลาดและเติบโตเลี้ยงง่าย ไม่เจ็บไม่ป่วย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงรักษาขนบประเพณีการตั้งชื่อและการมัดขวัญให้แก่บุตรหลานที่เกิดใหม่ตามคติแบบดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติต่อ ๆ กันมาอยู่ ดังภาพที่ 13

ภาพที่ 13 พิธีมัดขวัญและตั้งชื่อลูกของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม

ที่มา: อ้อย ควัน ถ่ายเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2565 ที่เขตหนองแขม

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงรักษา สืบทอดประเพณีการมัดขวัญและตั้งชื่อให้แก่เด็กที่เกิดใหม่ในปัจจุบันอยู่ ถึงแม้ว่า พวกเขาจะอยู่ในสังคมเมืองที่มีความเจริญในด้านต่าง ๆ ก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังคงให้ความสำคัญกับประเพณีที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ของกลุ่มตน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความรักและการให้ความสำคัญกับลูกหลานตนเอง พร้อมทั้งความรัก ความสามัคคี ความผูกพันของเครือญาติได้อย่างดี

2) การบวชนเณร

พิธีบวชนเณรของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เรียกว่า “บวชลูกแก้ว” เป็นประเพณีที่ชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครยังให้ความสำคัญและสืบทอดกันอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากการบวชลูกแก้วเป็นสัญลักษณ์ของการก้าวผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และผู้ที่ผ่านการบวชนเณรหรือบวชพระแล้วจะได้รับความเคารพนับถือจากคนในสังคม พวกเขามีสิทธิ์ที่จะแต่งงาน แต่หากชายใดไม่ผ่านพิธีนี้จะถือกันว่าเป็นคนที่ยังไม่ได้รับการศึกษาและไม่มีสิทธิ์แต่งงานมีครอบครัว

พิธีบวชนเณรของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เจ้าของงานจะต้องเตรียมชื่อของสำหรับการบวชมี สบง จีวร สไบ รัตประคต ย่อม บาตร และของใช้จำเป็นอื่น ๆ ผู้จะบวชต้องโกนผมและคิ้ว อาบน้ำ ทาขมิ้น การบวชนเณรของชาวลัวะนิยมรวมตัวกันหลาย ๆ บ้านจัดงาน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย เจ้าของงานจะต้องเตรียมเทียน 1 คู่ เพื่อนำไปเซิญญาติพี่น้องให้มารวมงานที่บ้าน เรียกว่า “พิธีถวายเทียน” ตอนกลางคืนจะมีการร้องเพลงและร่ำวงประกอบดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ในวันที่ 3 จึงจะแห่ลูกแก้วไปบวชยังวัดที่อยู่ใกล้กับบ้าน ดังภาพที่ 14-15

ภาพที่ 14 พิธีโกนหัวและควักลูกแก้ว

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2564 ที่วัดหนองแขม

ภาพที่ 15 การแห่ลูกแก้วไปบวชที่วัด

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2564 ที่วัดหนองแขม

การบวชเนรจะมีพระอุปชฌาย์เป็นผู้ทำพิธีบวชให้ด้วยการให้รับไตรสรณคมน์และรับศีลสิบ เสร็จแล้วมีการตักบาตรเลี้ยงพระ พระฉันเสร็จ เจ้าภาพถวายเครื่องไทยธรรม พระก็ให้ศีลให้พร เจ้าภาพกรวดน้ำเป็นการเสร็จพิธี และผู้บวชส่วนใหญ่จะสึกออกมาเมื่อครบ 7 วัน ดังที่อาจารย์หนาน (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ปราชญ์ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

งานบวชเราจะจัดงาน 3 วัน ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ก่อนที่จะไปทำพิธีในวัด บางบ้านก็เรียกคนอื่นมาช่วย ถ้าพี่น้องที่อยู่ไกล เราต้องเอาเทียนคู่หนึ่งไปชวนเขามา สะดวกตอนไหนก็มาตอนนั้น กลางวันเราก็เลี้ยงอาหารแขกที่มาถวายเทียน กลางคืนก็เหมือนกัน เสรีพิธีก็เริ่มชอกันทั้งคืน พิธีถวายเทียนก็จะมีเทียน ไม้ขีด ข้าวตอก ลูกอม ได้เรียนรู้มาจากปู่ย่าตายาย ทำเหมือน ๆ กัน คนมาถวายเสร็จก็แจกไม้ขีดเขาไป เชื่อว่าไม้ขีดจะให้แสงสว่าง วันสุดท้ายจะไปทำพิธีที่วัด ตอนนี้น่าจะบวชกัน 7 วันแล้วก็สึกออกมา

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงสืบทอดประเพณีบวชลูกแก้วของตนไว้ โดยยังคงรักษารูปแบบการบวชที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษบางประการไว้ เช่น การนำเทียนคู่ไปเชิญญาติพี่น้องให้มาร่วมงาน พิธีถวายเทียนที่มีเครื่องบูชาเป็นเทียนคู่ ไม้ขีด ข้าวตอก ลูกอม และการแจกไม้ขีดกับคนที่มาร่วมงานที่เป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อว่าจะทำให้ผู้รับไปมีชีวิตที่เจริญรุ่งเรืองเหมือนไม้ขีดไฟที่ให้แสงสว่าง นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงอาหารกับผู้ที่มาร่วมงาน และการร้องรำทำเพลง (ขอ) ประกอบดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะเพื่อความสนุกสนานอีกด้วย แต่กระนั้นก็พบว่า การบวชลูกแก้วของชาวลัวะกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบของการบวชเถรวาทที่ชาวไทยพุทธในเขตหนองแขมปฏิบัติกัน ซึ่งแตกต่างจากประเพณีการบวชลูกแก้วของชาวลัวะในยูนนานและทางภาคเหนือของประเทศไทย เช่น การแต่งกาย เป็นต้น เนื่องจากพวกเขาคล้อยตามประเพณีการบวชเถรวาทของคนในพื้นที่ไปแล้ว

3) การแต่งงาน

ประเพณีการแต่งงานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่น่าสนใจหลายประการ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะดั้งเดิมจะแต่งงานกับคนต่างสายตระกูลกัน มีสามีภรรยาคนเดียว ชายหนุ่มและหญิงสาวลัวะค่อนข้างมีอิสระในการเลือกคู่ครองของตน แต่มักจะแต่งงานกับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน หลังจากที่แต่งงานแล้วฝ่ายหญิงจะต้องมาอยู่บ้านฝ่ายชาย แต่กรณีที่บ้านฝ่ายเจ้าสาวมีแต่ลูกผู้หญิง ผู้เป็นแม่จะเป็นผู้เลือกให้ลูกสาวคนใดคนหนึ่งแต่งงานแล้วอยู่ในเรือนของตน ดังที่ ยี่คำ ตายี่คำ (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

อย่างรุ่นลุงคนอายุ 50 ยังไม่เคยได้แต่งงานกับคนไทย ไม่เอาคนไทย สมัยรุ่นลุง เรายังไม่ได้ไปอยู่ในสังคมกว้าง อยู่บนดอย ไม่รู้จักคนเยอะ เวลาทำบุญเจอแต่คนในหมู่บ้าน หรือไปเจอกันที่วัด เป็นคนลัวะด้วยกัน พูดภาษาเดียวกัน เราก็จับกันไปจับกันมา ก็แต่งงานกัน แต่ตอนนี้ เรามาอยู่เมืองไทยนานแล้ว ก็แล้วแต่เขาจะมีแฟนแบบไหน... เวลาแต่งงานเราก็แต่ง

เหมือนคนไทยนั่นแหละ ทำพิธีคล้าย ๆ กัน แต่กลางคืน อาจมีการแสดงลัวะ
บ้าง ร้องเพลงลัวะ อวยพรให้คู่บ่าวสาว

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้ ในช่วงแรกที่อพยพมาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของไทยนิยมจะแต่งงานกับชาวลัวะด้วยกัน เนื่องจากไม่ค่อยมีโอกาสพบกับคนภายนอก ทำให้ชาวลัวะคบหาแต่คนกลุ่มเดียวกัน ต่อเมื่อพวกเขาได้อพยพมาอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้พบกับสังคมที่กว้างขึ้นจึงทำให้ชาวลัวะรุ่นใหม่มีอิสระในการเลือกคู่ครองของตน และสามารถแต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับคนกลุ่มอื่นได้ ส่งผลให้ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานแบบดั้งเดิมบางประการเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็ยังมีข้อปฏิบัติที่ยังคงอยู่ เช่น การแสดง การร้องเพลงพื้นบ้านลัวะ การอวยพรให้แก่คู่บ่าวสาว บางอย่างมีการผสมผสานระหว่างพิธีกรรมแบบดั้งเดิมของชาวลัวะและพิธีกรรมของชาวไทย เช่น การแต่งกายของบ่าวสาวที่ใส่ชุดไทยและมีการประกอบพิธีสงฆ์เหมือนกับพิธีแต่งงานของคนกลุ่มอื่นในเขตหนองจอก และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเลี้ยงอาหารที่เดิมทีที่เจ้าภาพจัดงานแต่งงานจะทำอาหารลัวะเลี้ยงกันที่บ้านมาเป็นร้านอาหารหรือสมาคมแทน ดังภาพตัวอย่างที่ 16

ภาพที่ 16 ภาพการแต่งกายของบ่าว-สาวในพิธีแต่งงานของชาวลัวะเขตหนองแขม

ที่มา: อ้อย ควัน ถ่ายเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563 ที่เขตหนองแขม

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันยังคงรักษาขนบประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงานแบบดั้งเดิมบางอย่างไว้ เช่น การอวยพรให้คู่บ่าวสาวตามคติแบบลัวะ แต่ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปตามคติการแต่งงานของคนในพื้นที่ เช่น การ แต่งกายด้วยชุดไทยแทนชุดลัวะ การประกอบพิธีสงฆ์ และการจัดเลี้ยงแขกตาม

ร้านอาหาร สมาคม หรือโรงแรมแบบงานแต่งงานของคนไทยในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ที่ชี้ให้เห็นการปรับตัวและการยอมรับวัฒนธรรมอื่นมาปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์นี้

4) งานศพ

พิธีจัดการศพแบบดั้งเดิมของชาวลัวะจะใช้วิธีการฝังศพ หลังจากมีผู้เสียชีวิต ญาติพี่น้องของผู้ตายจะแจ้งข่าวการเสียชีวิตของผู้ตายให้ญาติพี่น้องทราบและขอให้ญาติทุกคนมาช่วยกันจัดพิธีศพโดยญาติผู้ตายจะต้องรีบอาบน้ำศพ เปลี่ยนเสื้อผ้า ห่อศพ และเชิญให้พระมาสวดคัมภีร์ เพื่อให้ผู้ตายไปสู่สุคติตามความเชื่อในศาสนาพุทธ ญาติทุกคนถอดผ้าโพกหัวออกแล้วใส่ไว้ในกลองไม้ที่มีฝาปิด ซึ่งเรียกว่า “กวนฮุน” เพื่อป้องกันไม่ให้คนตายพราควิญญาณของคนเป็นไปแล้วให้หมอผีเป็นประธานในพิธีตัดความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นกับคนตาย โดยใช้ใบตองห่อยาเส้นแห้ง 1 ห่อ และนำหยูคา 1 แผ่น ไปบูชาเทพผีประจำหมู่บ้านที่ศาลากลางหมู่บ้าน เสร็จแล้วให้ผ้าครึ่ง ครึ่งหนึ่งวางไว้ข้าง ๆ ผู้ตาย และอีกครึ่งหนึ่งมอบให้กับญาติของผู้ตาย เท่ากับว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นกับคนตาย ตัดขาดกันแล้ว

ตามคติเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะทั่วไปจะใส่ศพผู้ตายในโลงศพที่ทำจากไม้ แต่หากไม่มีโลงศพจะใช้ตะกร้าไม้ไผ่แทน ในขณะที่จะนำศพไปฝัง ผู้ประกอบพิธีจะตะโกนจากระเบียงบ้านเป็นอันดับแรกว่า “ฟังนะ วิญญาณของคนเป็น จะส่งคนตายออกไปจากหมู่บ้านเดี๋ยวนี้ และอย่าคิดจะตามวิญญาณเขาไป วิญญาณทั้งหมดของคนเป็นควรอยู่ในหมู่บ้าน” หลังจากตะโกนแล้วเขาก็ถือไฟนำทาง ให้คนหามศพไปฝังในป่าช้า หลังจากการฝังศพ ผู้ประกอบพิธีจะไปที่ใจกลางหมู่บ้านเพื่ออธิษฐานว่า “ผีของหมู่บ้าน วันนี้มีคนในหมู่บ้านหายไปหนึ่งคน และบุคคลนี้ถูกส่งไปที่ป่าช้าเพื่อไปอยู่กับบรรพบุรุษของเขา ขอผีของหมู่บ้านได้โปรดอำนวยการช่วยเหลือให้คนที่ยังมีชีวิตอยู่ปราศจากภัยพิบัติ มีอายุยืนยาว” หลังจากเสร็จสิ้นงานศพแล้วญาติพี่น้องจะช่วยกันทำความสะอาดบ้านของผู้ตาย ตีตั่งขาคั้งเตาไฟใหม่ และก่อไฟใหม่อันเป็นสัญลักษณ์ว่า งานศพสิ้นสุดลงแล้ว

จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้พบว่า พิธีศพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร นครจะอนุวัตตามประเพณีงานศพชาวพุทธในพื้นที่ทั้งหมด ไม่ได้สืบทอดข้อปฏิบัติตั้งที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น พื้นที่เขตหนองแขมไม่มีป่าช้าสำหรับฝังศพ และการนำศพไปฝังยังสุสานนั้นต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก จึงทำให้วิถีชีวิตเกี่ยวกับพิธีกรรมในงานศพของชาวลัวะกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง ดังภาพที่ 17 งานศพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม

ภาพที่ 17 งานศพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564 ที่วัดหนองแขม

สรุปได้ว่า ประเพณีเกี่ยวกับงานศพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันไม่ได้สืบทอดพิธีศพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ เนื่องจากวิถีทำศพแบบดั้งเดิมส่วนมากจะใช้วิธีการฝังศพ ปัจจุบันพวกเขาได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ส่วนมากจะไม่ค่อยมีที่ดินเป็นของตนเอง จึงไม่สามารถปฏิบัติตามแบบดั้งเดิมได้ พวกเขาจะอนุวัตตามประเพณีงานศพชาวพุทธในพื้นที่ทั้งหมด

3.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

ประเพณีเกี่ยวกับสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จะเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เนื่องจากชาวลัวะในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เช่น เข้าพรรษา ออกพรรษา ทอดกฐิน สังฆารปีใหม่ (สงกรานต์) และประเพณีขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างบุคคลและครอบครัวของชาวลัวะในพื้นที่วิจัย ซึ่งพบว่า การปฏิบัติตามประเพณีเหล่านี้ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะจะคล้อยตามวิถีปฏิบัติของคนในพื้นที่เป็นหลัก ดังผลการศึกษาต่อไปนี้

1) ประเพณีทอดกฐิน

การทอดกฐินเป็นประเพณีที่สำคัญของพุทธศาสนิกชนอย่างหนึ่ง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครได้ซึมซับวัฒนธรรมนี้ตามสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง ดังที่สามแก้ว แซ่อาย (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ทอดกฐินเราก็ทำเหมือนคนไทยเขา เพราะว่าคนลัวะเรานับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ชอบทำบุญ เวลาเขามีกิจกรรมแบบนี้ จะเอาวัฒนธรรม

คนลัวะมาใช้ มันใช้ไม่ได้ในกรุงเทพฯ เราก็เลยทำตามของคนไทย ...

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะในเขตหนองแขมยังคงยึดถือปฏิบัติตามประเพณีที่เกี่ยวกับสังคมที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาอย่างเช่น พิธีทอดกฐิน เป็นต้น แต่มีการปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบและข้อปฏิบัติของคนในพื้นที่เป็นหลัก ด้วยข้อจำกัดบางประการที่ไม่อาจปฏิบัติตามรูปแบบดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา เช่น วัดและพระสงฆ์ในพื้นที่เป็นชาวไทยและเป็นวัดพุทธแบบไทยที่มีคติความเชื่อและข้อปฏิบัติแบบพุทธศาสนาเถรวาททั่วไปในภาคกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ในเรื่องเดียวกันของชาวลัวะในเขตหนองแขมได้อย่างดี

2) ประเพณีสงกรานต์

เทศกาลสงกรานต์ ชาวลัวะเรียกว่า สังขารปีใหม่ ถือว่าเป็นเทศกาลปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ที่อยู่ในช่วงกลางเดือนของเมษายนทุกปี ชาวลัวะทุกคนครอบครัวจะฆ่าหมูเพื่อนำมาทำอาหารรับประทานกัน และผู้หญิงจะทำข้าวแอบ ในวันปีใหม่ของชาวลัวะมีคติว่า คนรุ่นใหม่จะต้องอวยพรปีใหม่แก่หัวหน้าครอบครัวและเตรียมข้าวแอบที่ห่อด้วยใบตองจำนวน 2 ชั้น แล้ววางเทียนคู่และดอกไม้ 2 ดอก มอบข้าวแอบชิ้นหนึ่งแก่บรรพบุรุษและอีกชิ้นหนึ่งให้หัวหน้าครอบครัว ในช่วงปีใหม่ ชาวลัวะจะไปก่อกองทรายใต้ต้นโพธิ์หน้าวัด ถวายดอกไม้และข้าวแอบ กล้วย และอาหารอื่น ๆ แต่พระพุทธเจ้า ดังที่ สามแก้ว แซ่ฮวย (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2566) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

พิธีถวายกองทรายเข้าวัดที่วัดหลักสามของชาวลัวะจะมีข้าวแอบซึ่งทำมาจากแป้งข้าวเหนียว นวดแป้งใส่ถั่วลิสง และน้ำตาล ชาวลัวะเขานิยมทำและนำมาถวายเจดีย์ทรายที่ชนเข้าวัด และยังมีเทียน ตุง ขนม ถั่วเน่า ข้าวซอย เงิน ผลไม้ต่าง ๆ และส้มป่อย ถือว่าเป็นสิ่งล้างอัปมงคลต่าง ๆ ในวันสงกรานต์เราจะเอาไม้แข็ง ที่เป็นไม้ขี้เหล็กและต้นอ้อคู่กันมาค้ำต้นโพธิ์ให้มันอยู่ได้นาน ชาวลัวะเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตดีขึ้น เศรษฐกิจรุ่งเรือง

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมยังคงให้ความสำคัญกับวันขึ้นปีใหม่ของตนตามคติที่เคยปฏิบัติตั้งแต่อดีต มีการเฉลิมและทำกิจกรรมที่เนื่องด้วยศาสนาพุทธที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติมาตั้งแต่ครั้งอยู่ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน และกิจกรรมบางอย่างก็มีความคล้ายคลึงกับประเพณีของชาวไทย เช่น การขนทรายเข้าวัด การก่อเจดีย์ทราย การไหว้พระที่วัด เป็นต้น ซึ่งก่อนจะถึงวันปีใหม่ของชาวลัวะในเขตหนองแขมจะช่วยกันทำอาหารลัวะที่เป็นอัตลักษณ์ประจำเทศกาลหรือประเพณีนี้คือขนมแอบเพื่อใช้ในวันปีใหม่ ดังภาพที่ 17 หลังจากนั้นก็จะก่อกองทรายถวายขนมและอาหารต่าง ๆ ในวัด ดังภาพที่ 18

ภาพที่ 18 ชาวบ้านลัวะเขตหนองแวมช่วยกันทำข้าวแอบ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2566 ที่วัดหนองแวม

ภาพที่ 19 การก่อกองทรายและเครื่องบูชา

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2566 ที่วัดหนองแวม

3) ประเพณีขึ้นบ้านใหม่

ประเพณีขึ้นบ้านใหม่สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะอาจมีลักษณะแตกต่างกันไปตามพื้นที่และกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ชาวลัวะที่อาศัยอยู่ในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร เมื่อซื้อบ้านใหม่หรือสร้างบ้านใหม่มักจะจัดงานขึ้นบ้านใหม่เพื่อทำบุญ ถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์ และเลี้ยงอาหารแก่ญาติ พี่ น้องรวมทั้งเพื่อนบ้านที่มาร่วมงาน ดังที่ คำบ้าน (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลัวะ เขตหนองแวม ได้กล่าวว่า

ขึ้นบ้านใหม่เราก็มีทำบุญบ้าน นิมนต์พระไปสวดมนต์ในบ้าน ก่อน จากนั้นผู้ชายจะยกเครื่องเช่นไหว้ขึ้นบันไดคนแรก เราช้องเพลงอวยพร

และเต็นรำ ร้องเพลงเสร็จท่อนหนึ่งแล้วก็ขึ้นบันไดไปชั้นหนึ่ง สาว ๆ ถือน้ำยีน้อยอยู่บนไค้ทั้งสองข้างและสะพาน้ำ (ประโปรงน้ำ) อวยพรให้ชายหนุ่มผู้ชายยกของใช้ในบ้าน ส่วนผู้หญิงจะถือเครื่องนอน สาว ๆ ยกกับข้าวตามขึ้นไปบนบ้าน ทุกคนวางของในบ้านเสร็จก็จะเตรียมอาหาร กินข้าว ต้มเหล้า และเต็นรำอวยพรให้แก่เจ้าของบ้านอยู่เย็นเป็นสุข ส่วนมากชายหญิงจะรำวงและรำเทียน ผู้ใหญ่เล่ากันว่า ในหมู่บ้านเรา ถ้าใครมีงานขึ้นบ้านใหม่ คนในหมู่บ้านทุกคนต้องไปช่วยกัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมยังคงรักษาสืบทอดประเพณีขึ้นบ้านใหม่จากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าบ้านที่ซื้อจากโครงการหรือบ้านที่สร้างขึ้นจะเป็นบ้านแบบใหม่ ไม่ได้สร้างตามสถาปัตยกรรมที่มีโครงสร้างเหมือนอดีตที่บรรพบุรุษเคยสร้างไว้ก็ตาม แต่ชาวลัวะในพื้นที่วิจัยก็ยังคงมีการทำบุญและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธเพื่อความเป็นสิริมงคล ส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขและโชคลาภแก่คนในบ้านตามความเชื่อที่บรรพบุรุษได้เคยปฏิบัติต่อกันมา วิถีชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์ของคนกลุ่มนี้ที่ยังคงปฏิบัติกันอย่างเหนียวแน่นก็คือ ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อกันของญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านที่มาร่วมช่วยงาน มาแสดงความยินดี อวยพรให้แก่เจ้าของบ้านใหม่ มีการเล่นละเล่นที่สนุกสนาน สร้างความบันเทิงด้วยการรำวงรำเทียนอันเป็นการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่บรรพชนของตนได้รังสรรค์ไว้ทางหนึ่งด้วย

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ยังคงมีการสืบทอดประเพณีทางสังคมที่รับมาจากบรรพบุรุษของตนอยู่หลายประการ เช่น ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในพื้นที่นี้ให้ความสำคัญมาก เนื่องจากวันนี้พวกเขาถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของตนเอง ซึ่งตรงกับเทศกาลสงกรานต์ของประเทศไทย พวกเขาเฉลิมฉลองด้วยอาหารต่าง ๆ และกิจกรรมบางอย่างก็มีความคล้ายคลึงกับประเพณีของชาวไทย นอกจากนี้พวกเขายังให้ความสำคัญกับการขึ้นบ้านใหม่ การสร้างบ้านใหม่ถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนในหมู่บ้าน ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านจะมาช่วยกันจัดงาน อวยพรให้แก่เจ้าของบ้านใหม่ และประเพณีทอดกฐินแม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบและข้อปฏิบัติของคนในพื้นที่เป็นหลัก ด้วยข้อจำกัดบางประการที่ไม่อาจปฏิบัติตามรูปแบบดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่า พวกเขายังคงรักษาและสืบทอดวิถีชีวิตด้านประเพณีสังคมที่เนื่องด้วยศาสนาพุทธเหล่านี้อยู่

3.3 ศาสนาและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม

ศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ คือ การนับถือพุทธศาสนาและวิญญานบรรพบุรุษเป็นหลัก แต่เมื่อศาสนาพุทธเข้าไปเผยแพร่ยังดินแดนสิบสองปันนา ส่งผลให้ชาวลัวะส่วนใหญ่หันมานับถือศาสนาพุทธ ต่อเมื่อคนกลุ่มนี้ได้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือ

ของประเทศไทย ทำให้คนบางส่วนได้เปลี่ยนศาสนาเดิมมานับถือศาสนาคริสต์ แต่ชาวลัวะส่วนใหญ่ก็ยังคงนับถือศาสนาพุทธอยู่ จนกระทั่งพวกเขาบางส่วนได้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการลงพื้นที่ผู้วิจัยได้พบวิถีชีวิตด้านศาสนาและความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 3 ประการ ได้แก่ การนับถือผี การนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ และการนับถือศาสนาพุทธ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 การนับถือผี

การนับถือผีเป็นความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะและยังคงสืบต่อกันอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครปัจจุบัน ดังที่ อาจารย์รอด (สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565) หมอผีชาวลัวะ เขตหนองแขม ได้กล่าวว่า

บางคนไปรักษาที่โรงพยาบาลแล้วไม่หาย มาหาให้อาจารย์ช่วย ถ้าเป็นผีตายโหง เขาไม่มีที่เกิด ไม่มีที่อยู่ บางทีมาเข้าร่าง ทำให้เราจิตตก เป็นข้าง ไม่มีสติ เราต้องทำพิธีถามเขา เอาเทียนคู่หนึ่ง แล้วถามว่าเขาต้องการอะไร มีบ้านไหม มีที่เกิดไหม มีเสื้อผ้าไหม บางทีเขาพูดออกมาเอง ถ้าเขาพูดมา เราก็เตรียมให้เขา เขาได้แล้วก็ออกไป คนไข้ก็จะล้ม หมายถึง ผีออกจากร่างกายแล้ว ถ้าผีมันดี๊อ ไม่ยอมออกไป มาเพื่อแก้แค้นต้องขับไล่ ต้องใช้วิชาไฟนรก

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะในเขตหนองแขมยังมีความเชื่อเรื่องผีอยู่ เห็นได้จากชาวลัวะในพื้นที่ยังคงเชื่อว่า คนที่ไม่สบายและไปรักษาที่โรงพยาบาลแล้วไม่หายเป็นเพราะผีเข้าจะต้องไปให้หมอผีลัวะทำพิธีรักษา การรักษาด้วยวิธีนี้จะต้องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำพิธี รวมทั้งใช้วิชาทางไสยศาสตร์ที่เป็นความรู้เฉพาะของผู้ที่เป็นหมอผีที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคนในตระกูลของตนเท่านั้น ดังภาพที่ 20-21

ภาพที่ 20 ชั่งที่ใช้ในพิธีไล่ผี

ที่มา: QIN LIUPING (สุนิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 21 อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีไล่ผี

ที่มา: QIN LIUPING (สุนิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพที่แสดงอุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีไล่ผีของหมอผีข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะในเขตหนองแขมบางส่วนยังคงมีความเชื่อเรื่องผี และประกอบพิธีกรรมบางอย่างที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องนี้ โดยมีหมอผีลัวะที่สืบทอดวิชาตามสายตระกูลอยู่ คนนอกตระกูลไม่อาจเรียนรู้ได้ แต่มีจำนวนน้อยมาก และมีโอกาสที่จะทำให้วิถีชีวิตด้านความเชื่อและการประกอบพิธีเกี่ยวกับผีหายไป จากกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เนื่องจากเยาวชนลัวะรุ่นใหม่ไม่มีใครจะเรียนวิชาด้านนี้ แม้กระทั่งคนใน

ครอบครัวหรือญาติพี่น้องของหมอผีลัวะเองก็ตาม มีข้อสังเกตประการหนึ่งจากเครื่องมือในการประกอบพิธี คือ ตำราที่จารึกด้วยอักษรจีน แสดงให้เห็นถึงการรับวัฒนธรรมด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมาใช้ เนื่องจากภาษาลัวะไม่มีตัวอักษรที่ใช้เขียน เป็นเพียงภาษาพูดที่ใช้สื่อสารเฉพาะกลุ่มของตนเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังพบลักษณะของความเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณที่ได้รับอิทธิพลจากคนในท้องถิ่นที่ชาวลัวะนำมาปฏิบัติ ได้แก่ การบูชาแม่ย่านางรถ ดังภาพที่ 22

ภาพที่ 22 การไหว้แม่ย่านางรถของชาวลัวะเขตหนองแวม

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแวม

จากภาพข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับวัฒนธรรมของคนกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่วัฒนธรรมความเชื่อเดิมของตนมาปฏิบัติ เนื่องจากการนับถือผีหรือวิญญาณของชาวลัวะดั้งเดิมจะเป็นผีหรือวิญญาณในธรรมชาติ แต่แม่ย่านางรถตามความเชื่อของคนไทยเป็นวิญญาณหรือผีอย่างหนึ่งที่คนไทยบางส่วนเชื่อว่าสิงสถิตอยู่ในรถยนต์ หากมีการเช่นไหว้ บูชา แม่ย่านางรถก็จะให้การคุ้มครองรักษาให้ผู้ขับรถและผู้โดยสารมีความปลอดภัย

3.3.2 การนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ

การนับถือบูชาวิญญาณบรรพบุรุษเป็นอีกมิติหนึ่งของความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ครั้งเมื่อคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน พวกเขาจะทำพิธีเช่นไหว้ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษที่หลุมฝังศพในเทศกาลสำคัญทุกปี แต่หลังจากที่พวกเขาได้ย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย และต่อมาได้ย้ายมาประกอบอาชีพที่เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร แต่เนื่องสุสานของบรรพบุรุษไม่ได้ย้ายมากับพวกเขาด้วย ส่งผลให้ชาวลัวะบางส่วน

ไม่ได้ประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษในเทศกาลสำคัญ แต่ชาวลัวะบางส่วนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงปฏิบัติอยู่ ดังที่คำบ้าน (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลัวะ เขตหนองแวม ได้กล่าวว่า

ตอนนี้เราก็ยังมีไหว้บรรพบุรุษบ้าง แต่ไม่ได้จัดไหว้ชุดใหญ่เหมือนตอนอยู่ที่บ้านเกิด บรรพบุรุษเราอยู่ที่ประเทศจีนยูนนาน เราไม่ได้เอามาทั้งหมด แต่ตายายที่เสียไปเราจะไปรับรูปถ่ายเขามาบูชาในห้องพระ เพื่อเราจะได้ไม่ลืมเขาและเขาจะได้คุ้มครองเรา ช่วงปีใหม่ก็จะมีเซ่นไหว้เป็นชุดใหญ่หน่อย พร้อมกับไหว้รถ ไหว้เครื่องจักรของเรา เพราะว่าเราทำธุรกิจใช้รถทุกวัน ไหว้เพื่อให้วิญญาณเหล่านี้ได้คุ้มครองให้เราได้งานเยอะ ๆ และเดินทางปลอดภัย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะบางส่วนในเขตหนองแวมยังคงสืบทอดประเพณีการไหว้บรรพบุรุษของตนอยู่ ถึงแม้ว่าบรรพบุรุษของพวกเขาจะฝังอยู่ที่สุสานในยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังคงกราบไหว้บูชาอยู่เพื่อไม่ให้หลงลืมบรรพบุรุษของตนโดยใช้รูปภาพแทนหลุมฝังศพในการเซ่นไหว้ คล้ายกับคนไทยในท้องถิ่นที่ยังคงเก็บภาพของปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ที่เสียชีวิตไว้ที่บ้านเพื่อระลึกถึงและกราบไหว้บูชา สะท้อนให้เห็นจิตสำนึกแห่งความกตัญญูรู้คุณ ความเคารพที่เป็นคุณธรรมสำคัญ และการให้ความสำคัญกับบรรพบุรุษของตน แม้ว่าจะไม่ประกอบพิธีใหญ่หรือเต็มรูปแบบก็ตาม ดังภาพที่ 23

ภาพที่ 23 รูปบูชาบรรพบุรุษของชาวลัวะเขตหนองแวม

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแวม

ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า มีชาวลัวะในเขตหนองแขมบางส่วนไม่ได้ทำพิธีไหว้บรรพบุรุษแล้วในปัจจุบัน แต่หันมากราบไหว้พระทั้งที่บ้านและที่วัดแทนดังที่ สามน้อย ดาววงศ์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะ เขตหนองแขม ได้กล่าวว่า

ตอนนี้เราไม่ได้นับถือและไหว้ผีบรรพบุรุษแล้ว เพราะว่าบรรพบุรุษอยู่ที่ประเทศจีนหมด ไม่ได้ย้ายมาด้วยกัน ให้คนที่บ้านเขาไหว้แทนไป เราอยู่เมืองไทยก็นับถือศาสนาพุทธ ไหว้พระที่วัดและไหว้พระที่บ้าน

จากคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครบางส่วนได้ละทิ้งประเพณีการไหว้บรรพบุรุษของตนไป เนื่องจากบรรพบุรุษของพวกเขาฝังไว้ที่สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่ได้ย้ายมาที่ประเทศไทย และญาติผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตในประเทศไทยก็ไม่ได้ทำพิธีฝังศพเหมือนในอดีต ใช้วิธีการเผาศพเหมือนอย่างชาวพุทธในพื้นที่ทั่วไปปฏิบัติกัน แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่า พวกเขายังคงมีความเชื่อในวิญญาณของบรรพบุรุษอยู่ เห็นได้จากการการที่พวกเขาให้หมอผีเสี่ยงอริชฐานชื่อบรรพบุรุษเพื่อนำมาตั้งชื่อให้กับลูกหลานที่เกิดใหม่ และมีชาวลัวะบางส่วนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงไหว้บรรพบุรุษอยู่ในเทศกาลสำคัญ

3.3.3 การนับถือศาสนาพุทธ

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อยู่ในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนจะนับถือศาสนาพุทธและผีบรรพบุรุษ แต่เมื่อพวกเขาได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย และย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่เขตหนองแขมเป็นเวลานาน มีความคุ้นเคยและผูกพันอยู่กับวัดในเขตหนองแขมตามวิถีชีวิตของบรรพบุรุษที่เคยปฏิบัติมา ส่งผลให้พวกเขาส่วนใหญ่หันมาถือศาสนาพุทธ ดังที่ สามน้อย ดาววงศ์ (สัมภาษณ์, 12 พฤษภาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า

ตอนนี้เราอยู่เมืองไทยก็นับถือศาสนาพุทธ ไหว้พระที่วัดและ

ไหว้พระที่บ้าน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เนืองด้วยศาสนาพุทธ เช่น การทอดกฐิน การก่อเจดีย์ทราย การทำบุญในงานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานศพ เป็นต้นที่กล่าวในหัวข้อต่าง ๆ ข้างต้น ประกอบข้อมูลทางประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ได้จากการสัมภาษณ์และสอบถามอย่างไม่เป็นทางการให้ข้อสรุปว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธและปฏิบัติกิจทางศาสนาเหมือนกับชาวไทยพุทธในพื้นที่ทั้งที่บ้านและวัดใกล้บ้าน นอกจากนี้ยังนิยมส่งลูกหลานของตนให้บวชเป็นสามเณรหรือพระภิกษุเมื่อมีอายุครบบวช ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 พิธีบวชลูกแก้วของชาวลัวะเขตหนองแขม

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2564 ที่วัดหนองแขม

จากภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชาวลัวะในเขตหนองแขมยังคงให้ความสำคัญและสืบทอดประเพณีการบวชลูกแก้วหรือบวชเณร เนื่องจากคติแบบดั้งเดิมของชาวลัวะถือว่า เด็กผู้ชายที่ผ่านการบวชเรียนแล้วจะก้าวผ่านวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ดังที่ คำบ้าน (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ตอนลูกชายเราอายุประมาณ 10 ขวบ เราก็มักจะให้ลูกไปบวชเณรตามประเพณี บวชเณรแล้วก็ถือว่าเขาเป็นผู้ใหญ่แล้ว ส่วนมากเราจะบวชในช่วงเดือนเมษายน เพราะว่าโรงเรียนปิดเทอม เด็กก็จะมีเวลาว่าง เราจะร่วมจัดงานบวชหลาย ๆ บ้านด้วยกัน จะได้ประหยัดเงินหน่อย ให้ญาติพี่น้องมาร่วมงานด้วยกัน จัดงานประมาณ 3 วัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมยังคงมีศรัทธาเหนียวแน่นในพุทธศาสนา ยังคงปฏิบัติตน รักษา สืบทอดประเพณีที่เนื่องในศาสนาพุทธ แต่การนับถือและการปฏิบัติตนในฐานะพุทธศาสนิกชนของชาวลัวะในเขตหนองแขมจะเหมือนกับข้อปฏิบัติของชาวพุทธในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวด้านความเชื่อและศาสนาให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมในสังคมที่ตนอยู่อาศัยได้อย่างดี

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านศาสนาและความเชื่อทั้งความเชื่อเรื่องผี วิญญาณของบรรพบุรุษ และศาสนาพุทธตามที่บรรพบุรุษของตนนับถือบูชาในสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน แต่การนับถือบูชาศาสนาและความเชื่อข้างต้นมีการเปลี่ยนแปลง เช่น การไหว้บรรพบุรุษจะไม่ได้จัดพิธีกรรมใหญ่โตเป็นการไหว้ภายในบ้าน คล้ายกับการไหว้ผีปู่ ย่า ตายายของคนไทย แต่ก็มีชาวลัวะในพื้นที่วิจัย

บางส่วนที่ได้เลิกพิธีไหว้บรรพบุรุษไป ความเชื่อบางอย่างก็ได้ผสมผสานกับศาสนาและความเชื่อของคนไทยท้องถิ่น เช่น การไหว้แม่ย่านางรถยนต์ก็ถูกรับเข้ามายึดถือปฏิบัติ เพราะเห็นว่า เข้ากับความเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณที่มีอยู่เดิม แต่ชาวลัวะส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้ก็ยังคงนับถือศาสนาพุทธและให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาพุทธ โดยการปฏิบัติหรือประกอบพิธีทางศาสนาพุทธส่วนใหญ่ ก็จะเป็นแบบแผนปฏิบัติของชาวไทยพุทธในพื้นที่เป็นหลัก แต่ถึงกระนั้นก็มีรายละเอียดบางอย่างของการปฏิบัติกิจทางศาสนาพุทธที่แสดงอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ของตนอยู่ เช่น การทำขนมแบบขนมพื้นบ้านของชาวลัวะไปถวายพระสงฆ์ และนำไปบูชาบรรพบุรุษในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่หรือสงกรานต์ เป็นต้น

3.4 ศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม

ชาวลัวะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เครื่องดนตรีพื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มตนที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนกลุ่มนี้ ดังต่อไปนี้

3.4.1 ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน

ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้มีลักษณะเด่นคือการผสมผสานระหว่างเพลงและการเต้นรำเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ระหว่างรำจะให้ชายหนุ่มที่ร้องรำทำเพลงเก้งนำหน้าและรำก่อน ตามด้วยตีฆ้องและกลอง ชายหนุ่มและหญิงสาวเป็นวง เวลารำเข้าจะยกขึ้นและลงเล็กน้อย และมือแขนทั้งสองข้างยกซ้ายขวาหรือขึ้นลงเบา ๆ พวกเขาจะเต้นรำไปข้างหน้าหรือข้างหลังเบา ๆ และเคลื่อนไหวตามทวนเข็มนาฬิกาขณะเต้นรำ ในช่วงนี้ ชายหนุ่มจะกระโดดเป็นจังหวะทำเสื่อในวงรำ จากนั้นจะกระจายตัวไปหาหญิงสาวและร้องเพลงเบา ๆ กับหญิงสาว จากนั้นรวมตัวกันอีกครั้งเพื่อเต้นทำเสื่อกระโดด

การเต้นของชาวลัวะจะมีทั้งการเต้นเดี่ยวและการเต้นคู่ การเต้นเดี่ยวโดยทั่วไปจะเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสัตว์ต่าง ๆ เช่น การเดินท่าลิง ท่าคางคก เป็นต้น สะท้อนถึงภูมิปัญญาของบรรพชนของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ที่คิดทำรำด้วยการดัดแปลงมาจากธรรมชาติที่ใกล้ชิด การเต้นคู่ เช่น เต้นกลองเท้าช้าง คนหนึ่งตีกลอง คนหนึ่งตีฉิ่ง กระบวนท่าเต้นแข็งแรงและประสานกัน และยังมีการรำดาบและท่าเต้นของชาวลัวะนั้นแสดงถึงการทรงพลัง นอกจากนี้ยังมีการรำเทียน ซึ่งเป็นการรำที่ไม่มีการจำกัดจำนวนคน และทุกคนจะรวมตัวกันเป็นวงกลม ถือเทียนที่จุดไฟไว้ระหว่างนิ้วกลางและนิ้วชี้ของมือทั้งสอง เต้นรำให้กันและกัน หรือร้องเพลงและเต้นรำไปด้วยกัน ท่ารำที่อ่อนช้อยและแสงเทียนที่ส่องสว่างในกลางคืนทำให้เกิดภาพที่งดงาม ผสมผสานกับดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะก็ยิ่งทำให้สนุกสนานและเกิดความรื่นรมย์ใจแก่ผู้ได้ชมเป็นอย่างมาก

ส่วนการร้องเพลงพื้นบ้านของชาวลัวะจะมีทำนองเพลงแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่
จาย จอย ซอ

จาย ภาษาลัวะเรียกอีกอย่างว่า “ป้อ๊าย” แปลว่า ร้องเพลง เป็นทำนองเพลงพื้นบ้านที่นิยมมากในหมู่ชาวลัวะ ส่วนใหญ่จะร้องคนเดียว มีเสียงต่อท้ายประโยคยาวและมีการใช้ประโยคทั้งยาวและสั้น การร้องค่อนข้างอิสระ เนื้อหากว้างขวาง เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงศาสนา เพลงกรรมกร เพลงกล่อมเด็ก สามารถร้องเป็นทำนองของจายได้ บางเพลงก็ไม่มีจังหวะตายตัว เช่น เพลงร้องเล่าเรื่อง เพลงต้อนรับลูกเขย เพลงรับแขก เป็นต้น บางเพลงมีการร้องแบบโคลงสั้น ๆ จังหวะค่อนข้างชัดเจน เช่น เพลงรัก เพลงขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

จอย เป็นทำนองเพลงแบบโบราณของชาวลัวะ คล้ายกับจาย แต่มีจังหวะที่กระชับกว่า และเสียงต่อท้ายสั้นกว่าในตอนท้ายของประโยค ความยาวของเนื้อเพลงจะยาวหรือสั้นก็ได้ ท่อนสั้น ๆ ร้องได้ภายในไม่กี่นาที ท่อนยาว ๆ ร้องได้หลายชั่วโมงหรือหลายวัน หลายคืน ก่อนงานแต่งงานของชาวลัวะ ผู้ชายและผู้หญิงในหมู่บ้านทั้งหมดจะมารวมตัวกันร้องเพลงแต่งงานตามจังหวะทำนองจอย จอยไม่เพียงแต่ร้องเล่าเรื่องในหมู่บ้านของชาวลัวะเท่านั้น แต่ยังร้องเกี่ยวกับความรักและเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนอกหมู่บ้านของชาวลัวะได้อีกด้วย

ซอ เป็นเพลงที่มีทำนองไพเราะของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะและเป็นทำนองที่วัยรุ่นชื่นชอบกว่า เพลงของซอ แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ทำนองมักจะประกอบด้วยประโยคนำหน้า ประโยคบน และประโยคล่าง นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างแบบอิสระ เมื่อร้องเพลงจะมีการเปลี่ยนแปลงดนตรีระหว่างการเล่นแต่ละส่วน และรูปแบบเสียงการร้องจากมากไปน้อย ถือเป็นลักษณะเด่นของดนตรีสลับฉาก เนื้อเพลงส่วนมากเป็นกลอนสด ส่วนใหญ่จะใช้เพื่อแสดงความรักหรือร้องเพลงเกี่ยวกับชีวิตใหม่ เมื่อชายหนุ่มและหญิงสาวแสดงความรู้สึกของพวกเขา มักจะใช้รูปแบบการร้องเพลงโต้ตอบพร้อมกับชายหนุ่มตีฉิ่ง ทำนองของเพลงสละสลวยและจังหวะก็มีชีวิตชีวา

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นกลุ่มที่ร้องเพลงและเต้นรำเก่ง เนื้อหาการแสดงส่วนมากจะได้มาจากชีวิตประจำวันของพวกเขา และการเต้นรำจะมีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มตน เมื่อถึงเทศกาลสำคัญชาวลัวะจะเฉลิมฉลองด้วยการร้องเพลงและเต้นรำ ช่วงเทศกาลเป็นวันที่ชาวลัวะมีความสุขสนุกสนาน เพราะได้พบเพื่อนบ้านที่มาร่วมงาน ถึงแม้ว่าพวกเขาจะอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครนานแล้ว แต่พวกเขาก็ยังไม่ลืมวัฒนธรรมการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ยังคงมีการแสดงต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ดังที่ ตาล ตาหงษ์ (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพฯ ได้กล่าวว่า

เวลาเราไปงานแต่งงานบุญคนอื่นก็จะมีร้องเพลง เต้นรำสนุกสนานกัน เช่น ขึ้นบ้านใหม่เราก็จะไปแสดงความยินดีกับเขา เนื้อเพลงมักจะร้องว่า ยินดีด้วยที่เองได้มีบ้านใหม่แล้ว ขอให้สิ่งดี ๆ เข้ามาในบ้านเอง ขอให้เองได้อยู่อย่างสบายและปลอดภัย ประมาณนี้ เนื้อหาแล้วแต่คนจะร้อง ไม่ตายตัว ร้องให้เป็นสิริมงคล เราจะนั่งเป็นวงในบ้านใหม่ของเขา กินข้าวไปร้องเพลงไปเรื่อย ๆ และจะยังมีคนเต้นรำไปด้วย ส่วนมากจะมีรำเทียน เพราะเชื่อว่าเทียนจะให้แสงสว่าง ทำให้คนในบ้านเจริญรุ่งเรือง ถ้ามีจัดงานเทศกาลต่าง ๆ ก็มีการแสดงเยาะ ตอนนี่เรากล้าแสดงออกแล้ว ไม่เหมือนสมัยก่อนที่เพิ่งมาอยู่ที่นี้ เรายังกลัว ตอนนี่ไม่ว่าจะจัดงานใหญ่อะไรก็มีแสดงการร้องเพลง ลั๊วะ เต้นรำ มีรำมิดบ้าง เต้นท่าลิง ท่าเสือก็มีคะ

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ แอน นฤมล (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลั๊วะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อีกท่านหนึ่ง ที่กล่าวว่า

ปกติเราไปงานต่าง ๆ ก็ต้องจะมีการร้องเพลงและการเต้นรำแล้วแต่งงาน ถ้าไปงานแต่งงานก็มีการร้องเพลงอวยพรให้คู่บ่าวสาว เนื้อหาจะประมาณว่า “ยินดีด้วยที่ได้เห็นเธอแต่งงานแล้ว ขอให้เธอสองคนมีความสุข มีลูกมีหลานเร็ว ๆ ขอให้ได้รักกันนาน ๆ” ถ้าเป็นพ่อแม่จะร้องให้ลูกสาวว่า “ลูกโตได้แต่งงานแล้ว ลูกต้องทำหน้าที่ภรรยาให้ดี ไม่เหมือนเป็นสาวอยู่บ้านแล้ว อย่าให้คนอื่นว่าไม่ดี ลูกต้องรักสามีและครอบครัว ให้รักอยู่ด้วยกันนาน ๆ” ประมาณนี้คะ ถ้ามีคนมาเยาะ ๆ เราก็จะรำเป็นวงใหญ่ ๆ จะมีเครื่องดนตรีมาประกอบด้วย ถ้าไม่มีงานอะไร เสาร์อาทิตย์ เราก็จะมารวมตัวที่บ้านสวนเพื่อนทำอาหารกินกันเราก็ร้องเพลงสนุกสนานกัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงรักษาสืบทอดการแสดงพื้นบ้านแบบดั้งเดิมทั้งบทเพลง การเต้น การรำต่าง ๆ ในงานประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ที่จะมีการเฉลิมฉลองและแสดงความยินดีด้วยการร้องเพลงและการเต้นรำ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะ บทเพลงนั้นมักจะแสดงให้เห็นถึงความรักความยินดีหรือความหวังใฝ่ฝัน คำเตือนหรือคำสอนของพ่อแม่ที่เป็นหลักจริยธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ไม่ใช่มีไว้เพื่อความสนุกสนาน รื่นเริง บันเทิงอย่างเดียว การเต้นรำตามงานและโอกาสต่าง ๆ จะมีหลายรูปแบบ เช่น การรำเทียนในงานขึ้นบ้านใหม่ ดังภาพที่ 25 การแสดงรำดาบของชาวลั๊วะ ดังภาพที่ 26 การแสดงพื้นบ้านในงานแต่งงาน ดังภาพที่ 27 และการรำวงของชาวลั๊วะ ดังภาพที่ 28

ภาพที่ 25 การรำเทียนในงานขึ้นบ้านใหม่

ที่มา: สามแก้ว แซ่ฮวย ถ่ายเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2566 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 26 การแสดงรำดาบของชาวลัวะ

ที่มา: สามแก้ว แซ่ฮวย ถ่ายเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2566 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 27 การแสดงในงานแต่งงาน

ที่มา: สามแก้ว แซ่ฮ่าย ถ่ายเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2566 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 28 การรำวงของชาวลัวะ

ที่มา: สามแก้ว แซ่ฮ่าย ถ่ายเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2566 ที่เขตหนองแขม

สรุปได้ว่า ชาตินั้ลัวะเขตหนองแขมยังสามารถรักษาศิลปะวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านไว้ได้ค่อนข้างดี ถึงแม้ว่าพวกเขาจะอพยพมาอาศัยอยู่กรุงเทพมหานครมานานหลายสิบปี แต่พวกเขาก็ยังไม่ทอดทิ้งศิลปะวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน และเป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นกลุ่มชาตินั้ลัวะที่ไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน ความรื่นรมย์แก่แสดง ผู้ฟัง และผู้ชมเท่านั้น แต่ยังมีสาระสำคัญเกี่ยวกับคำสอน ความรัก ความหวังใ้ ความปรารถนาดี มิตรภาพ ไ้มิตร และอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาตินั้ลัวะเท่านั้น

3.4.2 เครื่องดนตรีพื้นบ้าน

เครื่องดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่สำคัญจะมี ดิง กลองยาว กลองสั้น และ ฆ้องชุด นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีทั่วไปที่นำมาใช้ร่วมด้วย เช่น ฉาบ ฉิ่ง ฆ้อง เป็นต้น ดิงเป็นเครื่องดนตรีประเภทตีของชนกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ภาษาลัวะเรียกว่า “Deding” แปลว่า ดนตรีแบบตีตี หัว ก้าน และกลองเสียงถูกแกะสลักด้วยไม้ท่อนเดียวกันและปิดฝาด้วยแผ่นบาง ๆ รูปร่างจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เมื่อเล่น ให้วางดิงไว้ด้านหลังลำตัว กดสายด้วยมือซ้าย และตีสายด้วยมือขวา ส่วนใหญ่ใช้ประกอบเพลงพื้นบ้านและเพลงรักของวัยรุ่น ดังภาพที่ 29

ภาพที่ 29 ดิง : เครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะ

ที่มา: สามแก้ว แซ่ฮวย ถ่ายเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2565 ที่เขตหนองแขม

กลองยาวหรือเรียกว่ากลองเท้าช้าง มีชื่อเรียกตามลักษณะลำตัวคล้ายเท้าช้าง เป็นที่ชอบของชาวลัวะ และเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่สำคัญของชาวลัวะ กลองยาวทำจากไม้ท่อนหรือหลายชิ้นติดกาวเข้าด้วยกัน ลำตัวเป็นไม้โพรง ส่วนบนเป็นช่องเสียงสะท้อน หน้ากลองปิดด้วยหนังวัว และหนังกลองรัดแน่นด้วยยางหนังวัว ผูกติดกับส่วนล่างของกลอง และสามารถปรับความตึงได้ ตัวกลองทาสีภายนอก ส่วนกลางและส่วนล่างของกลองแกะสลักเป็นลวดลายประดับ และบางส่วนผูกด้วยผ้าสีบนตัวกลอง เวลาเล่นให้คล้องสายรัดของกลองเท้าช้างไว้ที่ไหล่และลำตัวกลองเอียงมาข้างหน้า นอกจากนี้ ยังสามารถยึนกลองตรงบนพื้นด้วยมือซ้ายจับขอบกลองแล้วตีกลอง สลับตีด้วยนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย และมือขวา แม้แต่ศอกและเท้าก็ร่วมตีได้ด้วย เมื่อถึงจุดสุดยอด ปกติกลองเท้าช้างมักใช้ร่วมกับฆ้องและฉิ่ง ดังภาพที่ 30

ภาพที่ 30 กลองยาวของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2565 ที่เขตหนองแขง

ฆ้องชุดเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี สร้างโดยการแขวน 5-8 ด้านฆ้องที่มีขนาดต่างกันและระยะต่างกันบนโครงไม้สี่เหลี่ยมตามลำดับระยะ มีการติดตั้งแท่งเชื่อมโยงที่ด้านบนของโครงไม้และไม้ตีนั้นติดตั้งสอดคล้องกับโครงไม้ เวลาเล่น โครงไม้มักจะวางไว้บนพื้น ผู้เล่นงอเข้าและหมอบลง เขย่าก้านต่อโดยใช้มือขวาจับ และตีฆ้องทั้งหมดพร้อมกันเพื่อให้เกิดเสียง นอกจากนี้ยังสามารถเล่นได้ในขณะที่เดินโดยมีคนสองคนยกโครงไม้ขึ้นและอีกคนหนึ่งเล่นข้างหลัง เสียงหนาและดังภาพที่ 31

ภาพที่ 31 ฆ้องชุดของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 เมษายน ที่เขตหนองแขง

จากการลงพื้นที่วิจัยและการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่เขตหนองแขม ยังคงใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านลัวะที่กล่าวมาทั้งหมดในการประกอบพิธีและแสดงในประเพณีต่าง ๆ ดังที่ลภสาง ตาแสงลก (สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

เวลาเรามีงานบุญมักจะตีกลองยาว กลองยาวตีเมื่อไหร่ก็ได้ กลองสั้นเรารู้ว่าเป็นกลองเทพเจ้า จะใช้ในบางโอกาสเท่านั้น เช่น พิธีงานบุญ จะไม่ตีสนุกสนาน แต่ถ้ากลองยาวจะตีแบบสนุกสนาน เช่น งานบวช ฉลองขึ้นบ้านใหม่ งานสงกรานต์ เป็นต้น เวลาจัดงานก็จะต้องมีคนเล่นเครื่องดนตรีพวกนี้ กอง ฉาบ ฆ้อง ฉิ่ง เพื่อได้สนุกสนานกัน ผู้หญิงผู้ชายก็ร้องเพลง เต้นรำกัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์และภาพที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังรักษา สืบทอดวิถีชีวิตด้านการใช้ดนตรีพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไว้ ซึ่งจะนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาใช้ร่วมกับการแสดงต่าง ๆ ในงานสำคัญ เทศกาล หรือพิธีกรรมของชาวลัวะเสมอ แสดงให้เห็นถึงกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นกลุ่มที่รักสนุกสนาน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงเครื่องดนตรีกับความเชื่อหรือดนตรีกับพิธีกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ที่ยังคงรักษา สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

3.4.3 หัตถกรรมพื้นบ้าน

หัตถกรรมพื้นบ้านของชาวลัวะจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตนทั้งรูปแบบและวิธีการผลิตที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของบรรพชนที่ส่งผ่านกันมาอย่างยาวนานของกลุ่มชาติพันธุ์นี้ ดังนี้

การจักสานไม้ไผ่ เป็นงานหัตถกรรมโบราณอย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ที่อยู่อาศัยเดิมของชาวลัวะนั้นอุดมไปด้วยไม้ไผ่และหวาย และพวกเขานิยมใช้ผลิตภัณฑ์ที่จากไม้ไผ่สำหรับเครื่องใช้ในครัวเรือนและเครื่องมืออื่น ๆ ชายหญิงลัวะที่เป็นผู้ใหญ่สามารถสานเครื่องไม้ไผ่ต่าง ๆ ได้ทุกคน เช่น ตะกร้าไม้ไผ่ ก่องอาหารกลางวัน ที่ตักขยะ เสื่อไม้ไผ่ เก้าอี้ไม้ไผ่ และก่องใส่อุปกรณ์เย็บผ้า งานหัตถกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่มีไว้ใช้เอง ส่วนที่เหลือจะนำไปแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายตามตลาดมีชาวลัวะในเขตหนองแขมไม่กี่คนที่ประกอบอาชีพจักสานเครื่องจักสานจากไม้ไผ่เป็นหลัก ทั้งชายและหญิงชาวลัวะสามารถสานแพฟางสำหรับสร้างคาบ้าน การจักสานไม้ไผ่ได้ใช้วัตถุดิบที่เรียบง่าย แต่มีขั้นตอนการทำที่ซับซ้อน ตั้งแต่การหักและตัดท่อนไม้ไผ่ แยกไม้ไผ่ ไปจนถึงการสานและขึ้นรูปไม้ไผ่ล้วนทำด้วยมือทั้งสิ้น

การทอผ้า ผู้หญิงชาวลัวะมีความสามารถในการทอผ้า ส่วนใหญ่จะทำกันในช่วงเวลาว่างจากงานหลัก ผ้าของชาวลัวะทอจากวัตถุดิบหลายประเภท เช่น ฝ้าย ไยป่าน และใยลินิน ฝ้ายจะเป็นวัตถุดิบหลักที่ชาวลัวะนิยมนำมาใช้ทอผ้า เครื่องทอของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ คือ กี่เอว ซึ่งเป็น

อุปกรณ์ทอผ้าชนิดหนึ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นเองและมีโครงสร้างเรียบง่าย ดังภาพที่ 32 ส่วนรวดลายของผ้าที่ทอจะมีทั้งผ้าธรรมดา และผ้าหลากสี หากนำด้ายฝ้ายมาข้อมเป็นด้ายแดง ด้ายดำ ด้ายน้ำเงินก็จะทอเป็นผ้าลายต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม หรุหร่า เป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไปและเป็นวัสดุอย่างดีที่นิยมนำไปตัดเย็บผ้าถุง เสื้อ กระเป๋า ผ้าโพกศีรษะ สายรัดสำหรับอุ้มเด็ก ผ้าพันเท้า ฯลฯ กระเป๋าทอมือของชาวลัวะ ดังภาพที่ 33

ภาพที่ 32 เครื่องทอผ้าของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 33 กระเป๋าทอมือของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

ช่างฝีมือ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีช่างฝีมือที่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นช่างไม้ ทำไม้กระดานเพื่อสร้างบ้าน ทำโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องครัว และเครื่องทอผ้าได้ ช่างตีเหล็กสามารถสร้างเครื่องมือเกษตรกรรมด้วยเหล็กแบบง่าย ๆ และช่างเงินที่ทำเครื่องประดับเงินที่มีฝีมืองดงาม ดังภาพที่ 34-35

ภาพที่ 34 เครื่องประดับเงินของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

ภาพที่ 35 กล่องหมากเงินของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพตัวอย่างสะท้อนแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน สืบกันได้จากพื้นที่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคงมี

เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ทำจากฝีมือและภูมิปัญญาของชาวลัวะ และมีชาวลัวะบางส่วนที่ยังคงสืบทอดฝีมือการทำหัตถกรรมจากบรรพบุรุษและได้ยึดเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวในปัจจุบัน ดังที่ จันท์ (สัมภาษณ์, กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ฉันได้เรียนทอผ้ามาจากแม่ที่บ้านประเทศจีน ก่อนที่มาเมืองไทย ยังไม่แต่งงาน ผู้หญิงทุกคนอยู่บ้านต้องเรียนทอผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าฝ้ายมากกว่า พอโตเป็นสาวญาติก็พามาทำงานที่เมืองไทย เวลาว่าง ๆ ไม่ค่อยมีงานก็หาทอผ้า ทำกระเป๋าบ้าง เลื่อผ้าบ้าง หลัง ๆ มากก็มีคนมาขอซื้อ ตอนนี้ทำกระเป๋าผ้าเป็นหลัก บางทีมีคนกลับเมืองจีนก็มีคนที่บ้านฝากซื้อกระเป๋าจากฉันกลับไปด้วย บอกว่าแถวบ้านตอนนี้หาซื้อยากแล้ว มีแต่สินค้าทำจากโรงงานเป็นส่วนใหญ่ แต่ตอนนี้อยู่เมืองไทยก็พัฒนาแล้ว หาเส้นใยธรรมชาติไม่ได้แล้ว ราคาแพง ต้องไปหาซื้อเส้นใยหรือเส้นด้ายสีที่ตลาดเขาก็ทำได้เหมือนกัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชาตินัพันลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานครยังคงสืบทอดฝีมือด้านหัตถกรรมจากบรรพบุรุษบางอย่างไว้ในปัจจุบัน เช่น การทอผ้า ถึงแม้ว่าวัตถุดิบในการผลิตจะไม่มีเหมือนสมัยก่อน แต่พวกเขาก็ยังคงรักษาฝีมือการทอผ้าที่เป็นภูมิปัญญาหรือมรดกทางวัฒนธรรมของตนไว้ และมีการปรับให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างลงตัว แต่ยังคงอัตลักษณ์ที่แสดงความเป็นกลุ่มชาตินัพันลัวะอยู่ ดังภาพที่ 36

ภาพที่ 36 เส้นด้ายที่ใช้ในการทอผ้าของชาวลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแวม

นอกจากนี้แล้วยังพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้ยังนิยมใช้ไม้ไผ่มาทำเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น แก้วน้ำ ดั่ง แวน บุกุทอง (สัมภาษณ์, ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนบ้านเราที่เมืองจันทบุรีมีไม้ไผ่เยอะ ๆ ชาวบ้านเอามาสานเป็นตะกร้าบ้าง ทำโต๊ะบ้าง ตอนนี้อยู่เมืองไทย เราไม่ได้ทำแล้ว หาไม้ไผ่ยาก ไม้ไผ่ในไทยไม่เหมือนกับไม้ไผ่ที่จีน แต่บางทีเราก็ก็นำไม้ไผ่ที่หาได้ในท้องถิ่นมาตัดทำเป็นแก้วน้ำ กระบอกน้ำได้เหมือนกัน ครกตำน้ำพริกของเราที่ทำจากไม้ไผ่ได้เหมือนกัน ส่วนเครื่องใช้อย่างอื่นที่หายาก เราทำไม่ค่อยได้ทำแล้ว ส่วนมากจะไปซื้อที่ร้านค้ามาใช้

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ อาจารย์หนาน (สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2565) หมอผีชาวลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่กล่าวว่า

สมัยก่อนเรายังไม่มีกระดาษดี ๆ ใช้ เวลาจดบันทึกอะไรมักจะเขียนบนไม้ไผ่ เช่น ใบเกิดของเรา จะเขียนบนไม้ไผ่ บันทึกว่า ลูกคนที่เท่าไร เกิดปีไหน เวลาไหน จะมีอาจารย์หมอมานำมาเขียนให้ เวลาตั้งชื่อลูกหรือแต่งงาน จะได้เอามาดูวันเวลากัน แต่ปัจจุบันไม่ค่อยมีแล้ว ส่วนมากจะเป็นใบเกิดจากโรงพยาบาลหมดแล้ว มีแต่ประมาณ 20 ปีที่แล้วยังใช้อยู่ ตอนนั้นเพิ่งมาอยู่ที่นี้ไม่นาน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้มีภูมิปัญญาในการใช้ไม้ไผ่เพื่อทำเป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันหลายอย่าง เนื่องจากพวกเขาเคยได้อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมานาน จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และนำดีจากธรรมชาติมาสร้างสรรค์งานหัตถกรรมเป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวก รวมถึงสร้างเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายได้ด้วย โดยเฉพาะไม้ไผ่ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เช่น การใช้เป็นวัสดุจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ดังภาพที่ 37

ภาพที่ 37 ใบเกิดของชาวฉะที่บันทึกบนไม้ไผ่

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแขม

จากภาพข้างต้นเป็นใบเกิดของชาวฉะที่บันทึกบนไม้ไผ่ด้วยอักษรจีน แสดงถึงการได้รับอิทธิพลด้านภาษาจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น แต่เนื่องจากพวกเขาได้อพยพเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้การสืบทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านนี้บางอย่างขาดหายไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น ไม้ไผ่ที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหาได้ยาก และไม้ไผ่ในพื้นที่หนองแขมและใกล้เคียงก็เป็นไม้ไผ่คนละชนิดกับที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ประกอบกับมีเครื่องใช้ในวิถีชีวิตประจำวันที่ทันสมัยและหาซื้อได้ง่ายตามท้องตลาดในเขตหนองแขม จึงทำให้พวกเขาหันมาใช้เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันตามท้องตลาดแทน แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงรักษาการทำหัตถกรรมตามภูมิปัญญาพื้นบ้านอยู่บ้างเป็นบางอย่างด้วยวัสดุที่หาได้ในท้องที่ที่เขาอยู่อาศัย แม้จะต่างชนิดกันก็ตาม เช่น การนำไม้ไผ่มาทำกระบอกรหรือแก้วน้ำ เป็นต้น

สรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ฉะที่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ส่วนหนึ่งยังได้สืบทอดรักษาฝีมือหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของบรรพบุรุษบางอย่างไว้ แต่ก็พบว่า มีบางอย่างได้สูญหายไป และบางอย่างก็มีการเปลี่ยนแปลงแบบผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมในสังคมไทย เช่น ลวดลายที่ปรากฏบนเสื้อหรือกระเป๋าฉะ เนื่องจากพวกเขาไม่ได้อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมเดิมแล้ว จึงทำให้การสืบทอดฝีมือด้านหัตถกรรมพื้นบ้านมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัสดุและการพัฒนาของสังคม และมีแนวโน้มว่า ในอนาคตหัตถกรรมพื้นบ้านบางอย่างของคนกลุ่มนี้ก็จะค่อย ๆ หายไปตามกาลเปลี่ยนแปลงของสังคม และปัจจัยภายในกลุ่มของชาวฉะเอง เช่น การไม่ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่เยาวชนรุ่นใหม่ เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้ภูมิปัญญาแห่งบรรพบุรุษของตน หรือการที่คนกลุ่มนี้มองเห็นวัฒนธรรมใหม่ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ดีกว่าวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าแห่งบรรพบุรุษของตน

บทที่ 4

การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในประเด็นต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

4.1.1 สมาชิกในครอบครัว

4.1.2 ชุมชน

4.1.3 ปราชญ์ชาวบ้าน

4.1.4 สมาคม

4.1.5 สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media)

4.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

4.2.1 การย้ายถิ่น

4.2.2 การแต่งงาน

4.2.3 การศึกษา

4.2.4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม

การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการอนุรักษ์และการส่งต่อวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ การสืบทอดวิถีชีวิตนี้จะช่วยให้คนรุ่นหลังสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะและเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และสืบทอด จากการศึกษาผู้วิจัยได้พบปัจจัยสำคัญต่อการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 สมาชิกในครอบครัว

การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะโดยสมาชิกในครอบครัวเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก เนื่องจากการสืบทอดวิถีชีวิตจากปัจจัยข้อนี้เกิดจากการได้เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ของคนในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสอนให้ลูกหลานเรียนรู้และส่งต่อวิถีชีวิตและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ได้โดยตรง ทั้งด้านภาษา การแต่งกาย อาหาร การกิน การประกอบอาชีพ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและประเพณีเกี่ยวกับสังคม รวมถึงความเชื่อและศาสนา พิธีกรรม ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังคงพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมยังปลูกฝังวิถีชีวิตเหล่านี้ให้กับลูกหลานอยู่ในปัจจุบันดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) ภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างคนในสังคม สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม ภาษาลัวะยังเป็นภาษาที่ใช้พูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเป็นภาษาหนึ่งที่ได้เรียนรู้จากคนในครอบครัวตั้งแต่เกิด ดังที่ จันท์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

หลานฉันตอนนี้อายุ 3 ขวบแล้ว พ่อแม่เขาไปทำงานข้างนอก ปกติก็จะอยู่บ้านกับตาและยาย อยู่บ้านเราจะพูดภาษาลัวะอย่างเดียว เวลาเราพูดภาษาลัวะในบ้านเขาก็เริ่มรู้เรื่องบ้างแล้ว บางทีก็สอนเขาบ้าง เช่น กินข้าวพูดว่ายังงิ กินน้ำพูดว่ายังงิ ฉันทอยากให้เขาพูดภาษาของเราได้ ไตมาจะได้อู้ว่าเราเป็นคนลัวะ เวลาไปงานประเพณีก็พาเขาไปด้วย ให้เขาได้เห็นงานประเพณีของเรา

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าชาวลัวะกลุ่มนี้จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทยเป็นเวลานาน และได้เรียนรู้ภาษาไทยจากสังคมไทย แต่ด้วยเหตุที่คนภายในครอบครัวของคนกลุ่มนี้โดยเฉพาะพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ยังมีการสอนการใช้ภาษาลัวะและใช้ภาษาลัวะสื่อสารกันอยู่จึงทำให้ภาษาลัวะยังคงมีการใช้เพื่อการสื่อสารกันจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นภายในครอบครัวหรือคนในกลุ่มเดียวกันก็ตาม นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยภายในตัวบุคคลที่สำคัญที่ทำให้การสืบทอดวิถีชีวิตด้านภาษายังคงอยู่ก็คือ ความตระหนักในความสำคัญและการเห็น

คุณค่าของภาษาลัวะที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน มีความต้องการให้ภาษาของบรรพบุรุษคงอยู่ต่อไปจึงได้ถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาลัวะให้แก่บุตรหลานของตนของคนกลุ่มนี้อีกด้วย

2) การแต่งกาย

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวมได้เรียนรู้และสืบทอดวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกายจากสมาชิกในครอบครัวในวิถีชีวิตประจำวันและในประเพณีหรือโอกาสสำคัญ พวกเขาส่วนใหญ่จะนิยมแต่งชุดชาติพันธุ์ลัวะกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของ แอน นฤมล (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลัวะ ในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ที่บ้านฉันเวลามีงานบุญหรืองานประเพณี เด็ก ๆ ที่บ้านก็จะชอบมาก ฉันก็แต่งตัวเป็นชุดลัวะและแต่งให้ลูกด้วย ชุดเราตอนนี้ส่วนใหญ่จะมีสีส้มที่สดใส หาสั่งตามร้านตัดเสื้อก็ได้ เสร็จแล้วพาเข้าร่วมพิธีต่าง ๆ ในงานก็มีร้องเพลงลัวะและดนตรีให้เต้นสนุกสนาน ได้เจอเด็ก ๆ ลัวะเล่นด้วยกัน อาหารที่กินในงานส่วนใหญ่จะเป็นอาหารลัวะ

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทสำคัญยิ่งในด้านการสืบทอดวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการแต่งกายแบบชุดลัวะเป็นวิถีชีวิตที่เด่นชัดและสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชาติพันธุ์ลัวะได้อย่างชัดเจน โดยมีพ่อแม่เป็นต้นแบบหรือเป็นผู้นำและสอนให้ลูกหลานของตนแต่งตาม ดังภาพที่ 38

ภาพที่ 38 การแต่งกายชุดลัวะในงานบวชของครอบครัวลัวะเขตหนองแวม

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ที่เขตหนองแวม

จากภาพตัวอย่างข้างต้นเป็นภาพที่ครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแต่งกายด้วยชุดลัวะในงานบวชที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนี้ ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึง

บทบาทของครอบครัวในการอนุรักษ์ สอนต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านนี้โดยพ่อแม่เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดโดยการทำให้ดูเป็นตัวอย่างและสอนให้ลูกคนทำตามอันเป็นวิธีการสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่ได้ผลดีที่ยังคงพบเห็นในพื้นที่วิจัยปัจจุบัน

3) อาหารการกิน

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมยังได้สืบทอดวิถีชีวิตด้านอาหารการกินจากสมาชิกในครอบครัวด้วย ซึ่งอาหารการกินเป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งที่ได้รับการถ่ายทอดและเรียนรู้จากสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากคนในครอบครัวเดียวกัน มักจะได้รับประทานอาหารด้วยกันและเป็นอาหารแบบเดียวกันทุกวันตั้งแต่เกิด เช่น ชาวลัวะจะนิยมรับประทานอาหารที่มีรสชาติเผ็ดเปรี้ยวมากกว่า ดังคำให้สัมภาษณ์ของอาทิต (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ที่บ้านผมพ่อแม่ชอบทำอาหารลัวะกินกัน ผมก็กินมาตั้งแต่เด็ก ตอนเด็กแม่ได้สอนผมทำกับข้าว เมื่อพ่อแม่ไปทำงานข้างนอก ผมจะได้ทำกินเองได้ บางทีผมก็ทำอาหารลัวะกินเอง ตำนาน้ำพริกถั่วเน่าบ้าง ผัดหมูส้มบ้าง แต่เวลาผมไปเรียน ผมก็จะกินอาหารไทยที่ขายอยู่ตามร้านอาหารต่าง ๆ ผมกินได้หมด

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงบทบาทหรือหน้าที่ของครอบครัวประการหนึ่งคือ การถ่ายทอดและการสืบต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่ลูกหลาน ขณะเดียวกันก็สะท้อนให้เห็นว่า การดำรงอยู่ของวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์นี้มาจากปัจจัยสำคัญคือ ครอบครัว จากตัวอย่างจะเห็นว่า ได้เรียนรู้อาหาร กรรมวิธีในการทำอาหาร พื้นบ้านลัวะจากพ่อแม่ ทั้งที่เป็นการสอนโดยตรง การสังเกต และประสบการณ์ตรงที่ได้รับประทานอาหารลัวะมาตั้งแต่เด็ก

4) ความเชื่อ

ความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขม ซึ่งพวกเขาได้สืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมมาจากสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องผี เป็นความเชื่อที่มีความสำคัญต่อชาวลัวะมาก ไม่ว่าจะเป็นผีบรรพบุรุษหรือผีไร่ ฝืนา โดยครอบครัวที่นับถือผีจะต้องจัดการเช่นไหว้ผีตามประเพณี และสมาชิกในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในพิธีการไหว้ผี ดังคำให้สัมภาษณ์ของแสงชัย ตายี่จัน (สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2566) ชาวบ้านลัวะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

อาชีพของครอบครัวเราคือทำสวนดอกไม้ สวนกล้วย ทุกปีในเวลาเพาะปลูกเราจะทำพิธีไหว้สวน ก็คือไหว้ผีไร่ฝืนา เราก็จะเตรียมผลไม้ ดอกไม้ และข้าวถ้วยหนึ่งในการทำพิธี แล้วจะเรียกคนในบ้าน ลูกหลานมาไหว้ด้วยกัน ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองเรา ขอให้สวนของเราออกดอกออกผล ลูกฉันก็จะทำตามที่คุณบอก

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าสังคมปัจจุบันจะมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาอย่างไรก็ตาม แต่ชาวลัวะเขตหนองแวม ก็ยังคงมีความเชื่อแบบโบราณและประกอบพิธีกรรมเช่นไหว้ผีเจ้าที่ ภายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนอยู่ ดังภาพที่ 39

ภาพที่ 39 ครอบครัวลัวะในเขตหนองแวมกำลังไหว้ผีเจ้าที่

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2566 ที่เขตหนองแวม

จากภาพจะเห็นถึงบทบาทสำคัญของครอบครัวด้านการสืบทอดวิถีชีวิตด้านความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนคือ การไหว้ผีเจ้าที่ หมายถึง ผีที่สถิตอยู่ในพื้นที่ไร่นา สวนที่เขาประกอบอาชีพ เนื่องจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม มีความผูกพันกับธรรมชาติและมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติที่มีอำนาจเหนือมนุษย์และมองไม่เห็นตัวตน เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมเช่นไหว้ผีเจ้าที่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องเข้าร่วมพิธี ซึ่งเป็นโอกาสให้พ่อแม่ได้สอน ถ่ายทอดการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อให้แก่ลูกของตน และเด็กก็ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึมซับความเชื่อและความรู้ในการประกอบพิธีดังกล่าว ส่งผลให้วิถีชีวิตด้านความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะยังคงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

5) ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบบทบาทของครอบครัวด้านการถ่ายทอดวิถีชีวิตด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เห็นได้จากผู้หญิงชาวลัวะยังคงมีการสืบทอดฝีมือการทอผ้าและศิลปะบนผืนผ้าลัวะจากสมาชิกในครอบครัว ดังคำให้สัมภาษณ์ของ จันท์ (สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ฉันได้เรียนทอผ้ามาจากแม่ที่บ้านประเทศจีน ก่อนที่มาเมืองไทย ยังไม่แต่งงาน ผู้หญิงทุกคนอยู่บ้านต้องเรียนทอผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าฝ้าย มากกว่า ... ตอนลูกสาวฉันยังเด็ก ๆ อยู่ ชอบมาเล่นกองเส้นด้าย ฉันก็สอนเขา เลิกงานหรือวันหยุดฉันก็ยังทอผ้าอยู่เรื่อย ลายผ้าลั้วะจะไม่เหมือนใคร ถึงแม่เป็นผ้าลั้วะด้วยกัน แต่ละหมู่บ้านก็จะมีลวดลายและสีที่ไม่เหมือนกัน ต้องเป็นชาวลั้วะเท่านั้นถึงจะแยกออกว่าเขาใส่ผ้าลายนี้เป็นคนหมู่บ้านอะไร เวลามีคนมาสั่งทำกระเป๋าบ้าง สั่งผ้าบ้าง ฉันก็จะทำขาย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวิถีชีวิตด้านฝีมือการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะให้ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าสังคมปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากอย่างไรก็ตาม แต่ผู้หญิงชาวลั้วะก็ยังคงเห็นความสำคัญและคุณค่าของศิลปหัตถกรรมรักษาฝีมือการทอผ้าอันเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่ได้เรียนรู้มาจากสมาชิกในครอบครัว และได้ถ่ายทอดให้แก่ลูกหลานของตน แต่เนื่องด้วยสังคมปัจจุบันที่ได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เด็กชาวลั้วะที่เป็นคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจงานฝีมือทอผ้าลั้วะแบบดั้งเดิม หันไปสนใจด้านเทคโนโลยีมากกว่า ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีแนวโน้มที่จะทำให้งานฝีมือทอผ้าลั้วะแบบดั้งเดิมสูญหายไปจากวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ หากไม่ได้รับการสืบทอด การสนับสนุนจากคนในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันหรือองค์กรทางสังคม

สรุปได้ว่า สมาชิกครอบครัวมีผลต่อการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะเขตหนองแขมอย่างมาก ทั้งในด้านภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ความเชื่อ และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างมาก สมาชิกที่เกิดใหม่ย่อมได้รับอิทธิพลจากสมาชิกในครอบครัวที่ช่วยเหลือหลอมให้มีวิถีชีวิตแบบเดียวกัน มีการเรียนรู้ และสืบทอดวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษลั้วะให้คงอยู่สืบทอดไปในอนาคต

4.1.2 ชุมชน

การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะโดยชุมชนจะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้และถ่ายทอดของคนในชุมชนทั้งระบบ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ในชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการสั่งสอนและส่งต่อวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะโดยตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่า ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะในพื้นที่วิจัยจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะ เพลงที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะ ทุกคนในชุมชนต่างร่วมมือร่วมใจกันจัดกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะ

กลุ่มชาติพันธุ์ลั้วะเขตหนองแขมได้ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มาก ไม่ว่าจะเป็นภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน และด้านอื่น ๆ ทุกคนในชุมชนส่วนใหญ่นิยมใช้ชีวิตแบบวิถีดั้งเดิมของชาวลั้วะ เช่น ชาวลั้วะทุกคนในชุมชนเวลาไปร่วมงานต่าง ๆ นิยมแต่งกายด้วย

ชุดลั๊วะและเมื่อพบปะกันก็นิยมพูดแต่ภาษาลั๊วะ แสดงให้เห็นว่า ชุมชนลั๊วะเขตหนองแขมมีความร่วมมือกันในการที่จะช่วยรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไว้ ดังที่ คำ แสง (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลั๊วะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ส่วนมากชาวลั๊วะในเขตนี้จะมีมาจากที่เดียวกัน เราเป็นพี่น้องกัน พูดภาษาเหมือนกัน เสื้อผ้าก็เป็นแบบเดียวกัน แต่ก่อนจะมีแต่สีดำกับสีน้ำเงิน ตอนนี้อะไรที่ง่ายขึ้นแล้ว มีหลากหลายให้เลือก เราไปไหนเป็นกลุ่มเราจะใส่ชุดลั๊วะกัน มันจะได้ดูเป็นเอกลักษณ์ของเรา เวลาเราเจอกันข้างนอกหรือเพื่อนมาเที่ยวบ้าน เราก็พูดภาษาลั๊วะแหละ มันเป็นภาษาที่เราพูดมาตั้งแต่เด็ก ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหน เราก็ไม่ลืมหรอก ถ้าเป็นชาวลั๊วะมารวมตัวกัน ผู้ใหญ่จะไม่ค่อยมีใครพูดภาษาไทย แต่เราจะใช้ภาษาไทยกับเด็ก เพราะว่าเด็กส่วนมากเกิดที่เมืองไทย พูดภาษาไทยตั้งแต่เกิด ภาษาลั๊วะพูดไม่ได้แล้ว

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะในเขตหนองแขมยังคงรักษาและสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกายและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากพวกเขาอพยพมาจากพื้นที่เดียวกัน มีภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันเหมือนกัน นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงความเป็นชุมชนที่มีส่วนช่วยโน้มน้าวให้สมาชิก ในสังคมปฏิบัติหรือกระทำบางเรื่องร่วมกัน จากตัวอย่างจะเห็นถึงการแต่งกายด้วยชุดลั๊วะและการใช้ภาษาลั๊วะสื่อสารในกลุ่มชาวลั๊วะด้วยกันที่เกิดจากจิตสำนึกในความเป็นพวกเดียวกันและการตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรมของตนด้วยความภาคภูมิใจ พร้อมทั้งจะช่วยกันรักษา สืบทอดเพื่อให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ลั๊วะของตนให้คงอยู่ต่อไป

นอกจากนี้แล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะเขตหนองแขมยังนิยมรับประทานอาหารลั๊วะแบบดั้งเดิมด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นอาหารที่รับประทานในครอบครัวหรืออาหารที่รับประทานในงานหรือประเพณีต่าง ๆ ชุมชนลั๊วะจะช่วยกันเตรียมจัดอาหารเพื่อนำไปร่วมงานด้วยกัน ดังที่ ตาล ตาหงส์ (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลั๊วะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

เวลาที่มีการจัดงานในหมู่บ้าน เราจะช่วยกันไปเตรียมของ อาหารเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับงานของชาวลั๊วะ มันขาดไม่ได้เลย อาหารของเราก็เป็นวัฒนธรรมของเรา ไม่เหมือนของใคร เหมือนครั้งนี้ที่เรามาร่วมงาน อาหารที่บ้าน อาหารที่เราเตรียมมาในงานก็เป็นอาหารของชาวลั๊วะ หลายบ้านช่วยกันทำ เช่น หมูส้ม ผักส้ม แล้วเอามาแสดงในงานให้ทุกคนให้ชิมอาหารของเรา เราก็อธิบายวัตถุดิบและวิธีทำให้คนอื่นด้วย เรารู้สึกภูมิใจที่ได้นำอาหารที่บ้านของเรามาให้ทุกคนได้รู้จัก

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสามัคคี ความร่วมมือกันของ คนในชุมชนลัวะ เขตหนองแวมพื้นที่วิจัย ที่ได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทาง วัฒนธรรมด้านอาหารพื้นบ้านของชาวลัวะในงานหรือประเพณีต่าง ๆ ส่งผลให้อาหารพื้นบ้านที่เป็น เอกลักษณ์ของชาวลัวะได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของคนกลุ่มอื่นที่มาร่วมงานมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยัง ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความสามัคคีให้แก่คนในชุมชน รวมถึงการเปิดโอกาสให้บุตรหลานของแต่ละ ครอบครัวที่เป็นสมาชิกของชุมชนชาวลัวะรุ่นใหม่ได้ศึกษา เรียนรู้ และช่วยกันอนุรักษ์ สืบทอดวิถี ชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนอีกด้วย

เรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มาจากชุมชนในการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่พบอย่างเด่นชัดในพื้นที่การวิจัยอีกเรื่องหนึ่งก็คือ คนในชุมชนลัวะ เขตหนองแวมจะให้ความสำคัญกับประเพณีทางชาติพันธุ์ของกลุ่มตนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นงานแต่ง งานบวช หรืองานสำคัญอื่น ๆ เห็นได้จาก ทุกครัวเรือนในชุมชนแห่งนี้ที่มีการจัดงานตามประเพณี ต่างก็จะจัดงานโดยยึดตามขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะตนที่เคยปฏิบัติมา แม้ว่าบาง เรื่องจะมีการผสมผสานกับวัฒนธรรมของชาวไทยในพื้นที่ก็ตาม แต่ก็มีข้อปฏิบัติบางอย่างที่เป็นข้อ ปฏิบัติดั้งเดิมที่พวกเขายังรักษาอยู่ โดยผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทนหมู่บ้านจะมาประชุม ช่วยวางแผน และ ดำเนินการในงานต่าง ๆ โดยพบว่า สมาชิกในชุมชนลัวะ เขตหนองแวมจะมีความสามัคคีกัน ร่วมมือ ร่วมใจกันจัดงานประเพณีต่าง ๆ ดังที่ ลภสาง ตาแสงลก (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2565) ชาวบ้าน ลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ถ้าเราจะจัดงานอะไร ไม่ว่าจะเป็งานประเพณีหรืองานเทศกาล หัวหน้าหมู่บ้านหรือตัวแทนหมู่บ้านจะมาประชุมด้วยกัน มาช่วยกันวางแผน งาน ตกวัน เวลา และสถานที่ เจ้าภาพคือใครในงานนี้ เราจะช่วยกัน เตรียมของ เสร็จแล้วเราจะบอกข่าวกับชาวบ้าน ส่วนผู้หญิงจะมีหน้าที่ช่วย เตรียมอาหาร และซ้อมการแสดงในงาน

ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ สมศักดิ์ ดาวงค์ ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแวม อีกคนหนึ่ง (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2565) ที่กล่าวว่า

ชาวลัวะที่อาศัยอยู่แถวนี้ส่วนมากจะเป็นญาติพี่น้องกัน หรือไม่ก็มา จากหมู่บ้านเดียวกันที่ประเทศจีน ดังนั้นเวลาถึงงานอะไร เราก็ต้องไปช่วยกัน เรามาอยู่ที่นี้ด้วยกัน เราจะไม่ทิ้งกัน อย่างเช่น งานแต่ง งานบวช งานขึ้น บ้านใหม่ เราจะไปแสดงความยินดีกับเขา ให้คำอวยพรกัน ร้องเพลงพื้นบ้าน หรือร้องคำอวยพร เต้นรำก็เป็นการแสดงความยินดีอีกแบบหนึ่ง ส่วนมาก ผู้หญิงจะช่วยกันทำอาหาร ล้างจาน ล้างผัก ส่วนผู้ชายจะช่วยจัดพิธี และจัด ทีมดนตรี นิมนต์พระมาในงาน หรือเชิญหมอผีมาทำพิธี ถ้ามีงานใหญ่จัด

รวมกันหลายชาติพันธุ์ เราก็ต้องช่วยกันเตรียมของไปร่วมงาน เช่นงานชนเผ่าลัวะ อาหารพื้นบ้าน เราก็จะทำอาหารพื้นบ้านของเราไปให้ทุกคนได้ชิม

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพลังทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมที่ยังคงเหนียวแน่นในการช่วยกันรักษาและสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่รับมาจากรุ่นบรรพบุรุษของตนอยู่ในปัจจุบัน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานหรือสื่อกลางในการประชุม วางแผนการดำเนินงานให้สำเร็จเรียบร้อย นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึกของคนในชุมชนลัวะแห่งนี้ว่า ทุกคนเป็นพี่น้อง พวกเขาพึ่งพาอาศัยกัน ร่วมกันจะให้ความช่วยเหลือร่วมมือกัน เห็นได้จากการร่วมมือกันจัดงานตามประเพณีที่เป็นงานส่วนบุคคลของเพื่อนบ้าน เช่นงานแต่งงาน เป็นต้น และงานส่วนรวมตามเทศกาลหรือวันสำคัญของชาวลัวะ เช่น งานชนเผ่า ส่งผลให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชาวลัวะยังคงดำรงอยู่และสืบทอดไป และเปิดโอกาสให้คนกลุ่มอื่นได้รู้จักวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มอีกด้วย

สรุปได้ว่า ความเป็นชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวมสามารถดำรงอยู่ สืบทอดต่อไปได้ รวมถึงเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปที่เข้ามาสัมผัสกับวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่คนกลุ่มนี้จัดขึ้น ทั้งนี้เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนลัวะด้วยกัน โดยมีผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงานในการจัดประชุมชาวบ้าน วางแผน แบ่งหน้าที่ให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมด้วยช่วยกันทั้งงานส่วนบุคคลและงานส่วนรวมของชุมชน ซึ่งให้เห็นพลังทางสังคมของคนกลุ่มนี้ที่มีจิตสำนึกในความเป็นพี่น้อง พวกเขาพึ่งพาอาศัยกัน เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานอันเป็นการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

4.1.3 ประชาชนชาวบ้าน

การสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยประชาชนชาวบ้านเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะสืบทอดต่อมาได้อย่างต่อเนื่อง โดยประชาชนชาวบ้านจะเป็นผู้มีความรอบรู้และมีความเชี่ยวชาญเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ซึ่งพวกเขาสามารถสอนหรือถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ให้กับคนในชุมชนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ตั้งแต่ก่อนที่จะอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแวม ซึ่งองค์ความรู้ด้านการทำเกษตรกรรมจะสืบทอดโดยผู้นำครอบครัวและประชาชนชาวบ้านจากรุ่นบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพบว่า ยังมีประชาชนชาวบ้านที่มีความชำนาญในด้านทำเกษตรกรรมสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ของตนให้กับชาวลัวะรุ่นใหม่ที่น่าสนใจด้านนี้ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ ดังที่ ยี่คำ ตายี่คำ (สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ก่อนที่มาอยู่เมืองไทยที่บ้านผมก็ทำไร่ทำนา ส่วนใหญ่ชาวลัวะที่มาจากที่นี่ก็ทำเกษตรกรรมเป็นบ้าง แต่ไม่ใช่จะทำเก่งทุกคน ตอนแรกผมมาดูแลสวนดอกจำปีให้เค้าแก่ที่หนองแขมนี้แหละ ตอนนั้นผมเช่าที่ทำสวนผักกับสวนดอกไม้มาเป็น 10 กว่าปีแล้ว ผมจะเชี่ยวชาญในด้านการปลูกดอกไม้ จะมีชาวบ้านที่อยากทำสวนดอกไม้มาเรียนรู้วิธีการดูแลสวนจากผม มีปลูกกล้วยไม้บ้าง ดอกจำปีบ้าง บางคนเห็นตลาดดอกไม้มันดี ก็จะให้ลูกมาเรียนปลูกดอกไม้จากผม ผมจะมีหน้าที่ช่วยดูแลและสั่งสอนชาวบ้านที่เรียนปลูกดอกไม้กับผม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบน้ำ หรือวิธีการควบคุมแมลง ผมสอนให้หมด ขอให้ทุกคนตั้งใจและอดทนได้อย่างเดียว

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงบทบาทของประชาชนชาวบ้านในด้านการถ่ายทอดวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากชาวลัวะรุ่นแรก ๆ ที่อพยพมาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขมส่วนใหญ่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักมาก่อน จึงทำให้พวกเขามีทักษะทางด้านการทำเกษตรที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษของตน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะของการประกอบอาชีพทางการเกษตรของชาวลัวะที่แตกต่างไปจากคนกลุ่มอื่นที่ประกอบอาชีพในลักษณะเดียวกัน ประชาชนชาวบ้านที่มีฝีมือในด้านการเกษตร จึงมีหน้าที่ในการเผยแพร่และถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านนี้ให้กับชาวบ้านทั้งที่เป็นชาวลัวะด้วยกันและคนกลุ่มอื่นที่สนใจเรื่องนี้ ส่งผลให้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาด้านนี้ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะได้รับการสืบต่อให้คงอยู่ต่อไป แม้ว่าจะเปลี่ยนไปอยู่ในวิถีชีวิตของคนกลุ่มอื่นก็ตาม อีกทั้งยังช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ชาวบ้านที่ได้เรียนรู้จนมีทักษะในการเกษตรอย่างดีและประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพได้นำผลผลิตทางการเกษตรไปขายสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและเศรษฐกิจชุมชน ในขณะเดียวกันก็จะส่งต่อความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นภูมิปัญญาของชาวลัวะให้แก่ลูกหลานหรือคนที่สนใจด้านการเกษตร ส่งผลให้ภูมิปัญญาด้านนี้ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะได้รับการสืบสานให้คงอยู่ต่อไป

นอกจากด้านเกษตรกรรมแล้วยังพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะยังได้สืบทอดวัฒนธรรมด้านความเชื่อโดยประชาชนชาวบ้านอีกด้วย ดังที่ อาจารย์รอด (สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2565) หมอผีลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ผมเรียนวิชามาจากอาจารย์หมอผีที่ประเทศจีนสิบสองปีมาแล้ว เป็นหมอผีมา 20 ปีแล้ว มีชาวบ้านไม่สบายก็มาเรียกผมไปช่วยทำพิธี ไม่ว่าจะทำพิธีเรียกขวัญหรือไล่ผี ผมทำได้หมด แต่ก่อนผมยังสอนคนในหมู่บ้านทำพิธีเรียกขวัญ อันนี้มันง่ายที่สุด ใคร ๆ ก็เรียนได้ แต่พิธีไล่ผีไม่ใช่ทุกคนที่จะไล่ผีได้ มันต้องเก่งวิชามาก ๆ ไม่งั้นก็จะอันตรายมาก อาจทำให้ผีเข้าตัวเองได้ ผมไป

เรียนกับอาจารย์ใช้เวลา 5 ปี ตอนนี้มีมอยากสอนก็ไม่มีใครมาเรียน มันยาก
มาก ไม่ใช่พิธีทำเล่น ๆ ถ้าวิชาไม่เก่งพอ มันจะอันตรายถึงตัวเอง

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนชาวบ้านลัวะเขตหนองแขม
ยังคงรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมด้านความเชื่อแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะอยู่ในปัจจุบัน
เนื่องจากชาวบ้านลัวะส่วนใหญ่ยังคงมีความเชื่อเรื่องผี เรื่องวิญญาณ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ จึงทำให้
ชาวบ้านลัวะนิยมทำพิธีเกี่ยวกับเรื่องผี โดยเชิญหมอผีมาประกอบพิธี หมอผีในหมู่บ้านที่มีวิชาชำนาญ
จึงมีหน้าที่สั่งสอนและถ่ายทอดวิชาไสยให้แก่ชาวลัวะรุ่นใหม่ ดังภาพที่ 40)

ภาพที่ 40 ผู้วิจัยกับอาจารย์หมอผีลัวะ

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2565 ที่เขตหนองแขม

นอกจากนี้แล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะยังได้สืบทอดวัฒนธรรมด้านศิลปะโดยประชาชน
ชาวบ้านด้วย เช่น ศิลปะการทอผ้าและศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวลัวะ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ที่สนใจ
นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพค้าขายด้วย ดังที่ จอย (สัมภาษณ์, 1
กรกฎาคม 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ที่เรียนทอผ้ามาตั้งแต่เด็กแล้ว ตอนนี้อ่าลัวะทอมีน้อยลงเรื่อย ๆ
แล้ว คนรุ่นใหม่ทำเป็นน้อยมาก ไม่ค่อยมีคนอยากจะทำด้วย ตอนที่หนอง
แขมที่เป็นคนที่สอนทอผ้าลัวะให้กับน้อง ๆ ก็มีบางคนที่มาเรียนทอผ้ากับที่
จะสอนวิธีทอผ้า เรียงเส้น และประดับผ้า แต่ละหมู่บ้านจะมีลายที่แตกต่างกัน
อยู่ตรงมุมผ้า นอกจากนี้ เวลาจัดงานประเพณีลัวะ ฉันจะสอนการแสดงให้กับ
เด็ก ๆ ที่ไปแสดงบนเวที แล้วก็มาแต่งตัวใส่ชุดลัวะที่บ้านที่ พี่อยากสอนให้คน
ทำเป็นเยอะ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทอผ้าลัวะ การแสดงลัวะก็ตาม คนรุ่นใหม่ไม่

ค่อยสนใจเท่าไรแล้ว เด็กบางส่วนพูดภาษาลัวะไม่ได้ พี่ก็จะเปิดเพลงลัวะ และสอนการเต้นรำลัวะให้ไปแสดงบนเวที

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประชาชนชาวบ้านที่มีฝีมือในด้านการทอผ้า ส่วนใหญ่จะสืบทอดมาจากบรรพบุรุษผ่านสมาชิกในครอบครัวของตน และได้ส่งต่อให้กับลูกหลานหรือผู้สนใจได้สืบทอดต่อไป ประชาชนชาวบ้านกลุ่มนี้ไม่เพียงแต่ใช้ฝีมือและทักษะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองเท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสบการณ์ด้านฝีมือการทอผ้าและการแสดงศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะให้กับชาวลัวะรุ่นใหม่ในหมู่บ้านที่สนใจ แม้จะเป็นเพียงคนกลุ่มหนึ่งก็ตาม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า พวกเขาได้ทำหน้าที่สานต่อให้มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของตนดำรงอยู่ต่อไปได้ แต่เนื่องด้วยการพัฒนาและความเจริญด้านเทคโนโลยีของสังคมปัจจุบัน ส่งผลให้เยาวชนชาวลัวะรุ่นใหม่ไม่นิยมที่จะสืบทอดงานฝีมือและศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวลัวะ จึงทำให้งานฝีมือและศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวลัวะสูญมีแนวโน้มที่จะสูญหายไปในอนาคตได้ หากยังคงปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไป

สรุปได้ว่า การสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะโดยประชาชนชาวบ้านมักเป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นผ่านการสังเกตและความเข้าใจวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านนั้น ๆ จากการดู การฟัง การสาธิตให้ดู หรือการสอนจากประชาชนชาวบ้านผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตรง ส่งผลให้ลูกหลานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ไว้ จนกระทั่งคนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมแบบเดียวกัน และส่งผ่านวิถีชีวิตเหล่านั้นให้แก่ลูกหลานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำให้พวกเขาเกิดจิตสำนึกและเกิดความตระหนักในคุณค่า พร้อมทั้งจะสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของตนต่อไปในอนาคต

4.1.4 สมาคม

สมาคมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะอย่างมาก โดยสมาคมสามารถดำเนินการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะได้หลายด้าน เช่น การจัดกิจกรรมตามประเพณีหรือเทศกาลของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะและการจัดประชุมชาวลัวะ เป็นต้น

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมส่วนใหญ่จะมีการจัดงานประเพณีประจำปีและกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีสมาคมลัวะเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ เพื่อสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวลัวะ ดังที่ นวล ดาวงค์ (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) ประธานสมาคมลัวะเขตหนองแวมได้กล่าวว่า

ผมเป็นคนก่อตั้งสมาคมลัวะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ตอนนี้อยู่ที่สมาคมลัวะ
หนองแวมเรามีชาวลัวะมาจากหมู่บ้านที่เงินทั้งหมด 6 หมู่บ้าน และยังมี 7

หมู่บ้านมาจากเมืองยาง กระจายอยู่ในเขตหนองแวง เรามาอยู่กรุงเทพแล้ว ชาวลัวะจะมารวมตัวกันหมด ไม่ได้แยกว่าใครมาจากไหน ตอนแรกเรามาเมืองไทยยังไม่มีสัญชาติ ไปหาปรึกษาคณอื่นยาก ก่อตั้งสมาคมเพื่อให้ชาวบ้านมาติดต่อปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ได้ง่ายจนถึงทุกวันนี้ บ้านไหนจะร่วมกันจัดงาน บวชเณร บวชพระ หรืองานประเพณีอื่น ๆ ก็จะทำให้ทุกบ้านมาประชุมที่บ้านประธาน สมาคมลัวะมีจัดงานประเพณีลัวะประจำปี ปีที่แล้วเราไปติดต่อจัดที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ให้คนที่ไม่เคยรู้จักหรือวัยรุ่นมาเจอกันได้รู้จักกัน สมัยก่อนเราไม่กล้าจัดงานเลย เพราะเราไม่มีสัญชาติ ไม่กล้าแสดงออก กลัวตำรวจมาจับเอา แอบจัดแบบเงียบ ๆ ปัจจุบันคนได้สัญชาติเยอะแล้ว ไม่กลัวอะไรแล้ว จัดงานใหญ่ขึ้นก็ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอาสาช่วยรักษาความปลอดภัย เราจัดงานประเพณีทุกปี เพื่อให้พี่น้องลัวะสามัคคีกัน ได้รับความประเพณีของเรา

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมาคมเป็นองค์กรที่บทบาทและมีความสำคัญมากในการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวง เนื่องจากสมาคมมีระบบการจัดการที่ดี มีเครือข่าย มีอำนาจในการต่อรอง ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมหรือการจัดงานเกี่ยวกับวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะต่าง ๆ รวมถึงมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชิญชวนให้ชาวลัวะในชุมชนต่าง ๆ และคนในพื้นที่มาร่วมงานหรือกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ให้เป็นที่รู้จักในสังคมอย่างกว้างขวาง ดังตัวอย่างภาพที่ 41

ภาพที่ 41 ชาวลัวะที่ไปร่วมงานชนเผ่าลัวะครั้งที่ 6 ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสตา) ถ่ายเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2565 ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

นอกจากนี้ สมาคมลัวะยังได้จัดงานกีฬาสัมพันธ์ชาวลัวะอีกด้วย เนื่องจากมองเห็นว่า ปัจจุบันชาวลัวะรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจวัฒนธรรมของตน สมาคมจึงได้จัดงานกีฬาที่วัยรุ่นสนใจคู่ขนานกับงานประเพณีวัฒนธรรมของชาวลัวะ เพื่อให้เยาวชนลัวะมาร่วมงานมากขึ้น ดังที่ ชินกร ก้าววิทยาคม (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) นายกสมาคมลัวะแห่งประเทศไทยได้กล่าวว่า

สมาคมลัวะจะจัดงานกีฬาทุกปีในกรุงเทพฯครับ ส่วนมากจะเป็นกีฬาฟุตบอล จะให้วัยรุ่นแต่ละหมู่บ้านจัดทีมฟุตบอลมาแข่งกัน ระหว่างเปิดงานปิดงาน ยังมีการแสดงพื้นบ้านอีกด้วย ทีมที่ชนะเราจะมีรางวัลให้เป็นเงินนิดหน่อยและมีกระเป๋าผ้าลัวะบ้าง หมวกบ้าง แล้วแต่ผู้ดูแลจะเตรียม เนื่องจากตอนนี้เด็กวัยรุ่นไม่ค่อยสนใจวัฒนธรรมชนเผ่าลัวะของเราเท่าไรสักวันหนึ่งมันจะหายไป ตอนนี้วัยรุ่นมีปัญหาเรื่องยาเสพติดเยอะ และมีติดเกมติดโทรศัพท์เยอะเกินไป สมาคมลัวะเลยจัดงานกีฬาเพื่อให้วัยรุ่นสนใจที่จะมาร่วมงานด้วยกัน เพื่อให้วัยรุ่นห่างไกลจากยาเสพติดและได้เข้าร่วมงานวัฒนธรรมของชนเผ่าลัวะอีกด้วย ส่งเสริมให้วัยรุ่นได้รักษาวัฒนธรรมของเรา

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สมาคมลัวะเขตหนองแขมให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงปัญหาการไม่สนใจ การไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญในประเพณีวัฒนธรรมของเยาวชนลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ และปัญหาสังคม เช่น ปัญหาการติดเกม ปัญหายาเสพติดที่อาจทำให้เยาวชนลัวะส่วนหนึ่งเข้าไปพัวพันและสร้างปัญหาอื่น ๆ ให้แก่สังคม และปัจจัยสำคัญที่จะทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมสูญหายไป จึงได้จัดกิจกรรมกีฬาที่วัยรุ่นปัจจุบันนิยมกัน ผนวกเข้ากับงานประเพณีของชาวลัวะควบคู่กันไป เพื่อดึงดูดความสนใจของวัยรุ่นชาวลัวะให้เข้าร่วมงานมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้วัยรุ่นชาวลัวะมีโอกาสได้เรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดงาน อนุรักษ์ และสืบสานวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ และเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในประเพณีวัฒนธรรมของตนร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชนและสมาคมลัวะด้วย ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้ผลดียิ่งและทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครได้รับการสืบทอดให้คงอยู่สืบไป

สรุปได้ว่า สมาคมลัวะมีบทบาทที่ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมให้แพร่หลายอย่างกว้างขวางมากที่สุด เนื่องจากสมาคมลัวะเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการเป็นระบบ มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีเครือข่ายมีพลังอำนาจในการต่อรองหรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ให้มาสนับสนุนในการจัดงานหรือกิจกรรม รวมถึงสามารถที่รวมคนที่เป็นชาวลัวะกลุ่มต่าง ๆ ให้มาร่วมกันจัดหรือเข้าร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ซึ่งสร้างความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน

ลัทธิเซตหนองแวม ทั้งในแง่ของการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ดี การปฏิบัติที่ถูกต้อง เกิดความตระหนักในคุณค่าและเห็นความสำคัญในวัฒนธรรมของตน มีความร่วมมือร่วมใจช่วยกันการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษให้ยั่งยืนและคงอยู่ต่อไปในอนาคต

4.1.5 สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media)

สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) เป็นสื่อสมัยใหม่ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย โดยมีผู้ใช้สื่อประเภทนี้เผยแพร่เรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ วิดีโอ และเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้ใช้เขียนขึ้นเอง ทำขึ้นเอง หรือพบเจอจากสื่ออื่น ๆ แล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนผ่านทางเว็บไซต์ Social Network ที่ให้บริการบนโลกออนไลน์ปัจจุบัน การสื่อสารแบบนี้จะผ่านทาง Internet และโทรศัพท์มือถือมากขึ้นเรื่อย ๆ

เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิเซตมีโอกาสติดต่อสื่อสารกับคนในสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้โซเชียลมีเดียเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้ชาวลัทธิเซตได้สื่อสารและรับสารกับสังคมภายนอก ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสให้ชาวลัทธิเซตได้ใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมของตนให้เป็นที่รู้จักของคนในสังคมภายนอกด้วย ซึ่งผู้วิจัยพบว่า มีชาวลัทธิเซตที่เป็นคนรุ่นใหม่บางคนที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสมัยได้ใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมลัทธิเซตของตนผ่านทางเว็บไซต์ ดังที่สามแก้ว แซ่ฮวย (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลัทธิเซตหนองแวม ได้กล่าวว่า

ผมก็เป็นกลุ่มคนที่มีปัญหา ผมเกิดที่เมืองไทย โตที่เมืองไทย ตอนแรกก็ไม่รู้ว่าตัวเองมาจากไหน พอผมไปศึกษาประวัติของลัทธิเซต ผมจึงรู้ว่าคนกลุ่มอย่างผมมาจากประเทศจีน ผมจึงอยากถ่ายวิดีโอเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมของเราให้คนอื่นได้เห็น ได้รู้จักกลุ่มลัทธิเซตปลั่งมากขึ้น ชาวลัทธิเซตอย่างเราในกรุงเทพฯไม่ค่อยมีใครรู้จัก คนอื่นเรียกถูกบ้างผิดบ้าง บางคนคิดว่าเราเป็นชาติพันธุ์มั่ว ซึ่งเราไม่ชอบคนอื่นเรียกเราว่ามั่ว ถือว่าเป็นการดูถูก ผมจึงสร้างเพจเฟซบุ๊กขึ้นมา ผมอยากให้ชาวลัทธิเซตทุกคนภูมิใจในความเป็นมาของตัวเอง ผมพยายามเอาข้อมูลจากปู่ย่าตายายมาให้มาก ๆ เอกลักษณ์ของแต่ละหมู่บ้านเอามาแชร์กันให้ทุกคนได้เห็นในกลุ่มโซเชียล

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิเซตที่เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่บางส่วนมีความตระหนัก เห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนได้นำโซเชียลมีเดียมาใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่วัฒนธรรมของตนให้เป็นที่รู้จักของคนภายนอกอย่างกว้างขวาง และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่คนภายนอกมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ถึงโซเชียลมีเดียว่าเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิเซตหนองแวมดำรงอยู่ได้และสืบทอดต่อไปในอนาคต ดังภาพที่ 42

ภาพที่ 42 การแพร่วิดีโอการร้องเพลงประกอบดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะ

ที่มา: สามแก้ว แซ่อาย, Facebook, 14 เมษายน 2566

อีกช่องทางหนึ่งของการนำเสนอโซเซียลมีเดียมาเป็นช่องทางการเผยแพร่วัฒนธรรมลัวะที่พบคือ การไลฟ์สดซึ่งเป็นวิธีที่นิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบันผ่านทางเฟซบุ๊ก (Facebook) สามารถถ่ายทอดสดเรื่องราวต่าง ๆ โดยผู้ใช้งานที่ติดตามเพจหรือไม่ได้ติดตามเพจก็สามารถมีส่วนร่วมกับการถ่ายทอดสดรับชมไปพร้อมกันได้ โดยเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวมได้นำโซเซียลมีเดียประเภทนี้มาถ่ายทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ดังที่ บุท บริสุทธิ์ (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแวมได้กล่าวว่า

ผมจะเป็นคนถ่ายรูปและไลฟ์สดเมื่อมีประชุมหรือจัดงานพิธีต่าง ๆ ผมจะใช้เฟซบุ๊กในการโพสต์รูปภาพหรือไลฟ์สด ด้านหนึ่งผมช่วยบันทึกรูปภาพเกี่ยวกับงาน อีกด้านหนึ่งผมอยากจะเผยแพร่ให้คนในเน็ตได้เห็นถึงวัฒนธรรมของเรา และคนที่ไม่สามารถมาร่วมงานสามารถเข้าชมวิดีโอของผมได้ ผมคิดว่าวัฒนธรรมของชาวลัวะเป็นเอกลักษณ์ของเรา ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกาย หรือด้านภาษาก็ตาม เราไม่ควรจะทิ้งมันไป ผมรู้สึกภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรมลัวะให้คนทั่วโลกได้เห็น ญาติพี่น้องที่อยู่ประเทศจีนและภาคเหนือของประเทศไทย เขาสามารถเห็นงานที่เราจัดอยู่ในกรุงเทพได้

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การไลฟ์สดเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงในการเผยแพร่วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในหลายด้าน เพราะเป็นสื่อที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้ชมอย่างมาก ผู้ชมสามารถเห็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในงานประเพณีวัฒนธรรม

ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เห็นพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในงาน เห็นภาพทั่วไปในงานที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเรียนรู้ ทบทวนถึงสาระสำคัญของงานและกิจกรรมในประเพณีวัฒนธรรมนั้น ๆ ด้วยจากการเห็นภาพและการฟังเสียงบรรยาย ดังนั้น การไลฟ์สดทางสื่อโซเชียลมีเดียจึงเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งในการอนุรักษ์และการสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมให้คงดำรงอยู่ต่อไป

สรุปได้ว่า การสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมผ่านช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียมีส่วนช่วยให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแพร่หลายอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีและสื่อโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อคนทั่วโลก สื่อโซเชียลมีเดียสามารถช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแสดงถึงสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของพวกเขาที่ยังคงดำรงอยู่ และสะท้อนให้เห็นว่า สื่อโซเชียลมีเดียเป็นปัจจัยหรือเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์และสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่มีประสิทธิภาพมากในสังคมปัจจุบัน

ผลการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้รับการอนุรักษ์ สืบต่อมี 5 ประการ ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว คนในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน สมาคมลัวะ และสื่อโซเชียลมีเดีย แต่ละปัจจัยมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ สืบต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ที่เกิดจากการตระหนักในความสำคัญ การเห็นคุณค่า และความภาคภูมิใจในทุกสิ่งที่เรียกว่า “วิถีชีวิตลัวะ” ทั้งภาษา การแต่งกาย อาหารพื้นบ้าน ความเชื่อ ศาสนา ศิลปหัตถกรรม ศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษของตน ซึ่งปรากฏให้เห็นในวิถีชีวิตประจำวัน วันสำคัญงานประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะโดยมีสถาบันหลักอย่างครอบครัว ชุมชนที่เข้มแข็ง และสมาคมลัวะช่วยผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และการสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะให้คงอยู่ต่อไป

4.2 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร แม้จะยังคงรักษาวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของตนเองได้เป็นส่วนใหญ่ แต่ถึงกระนั้น การที่คนกลุ่มนี้มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับคนกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมไทยย่อมทำให้ชาวลัวะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของกลุ่มคนเหล่านั้น จนต้องมีการปรับตัวไปตามสิ่งแวดล้อมภายในสังคมที่ตนอาศัยอยู่เพื่อความอยู่รอด ส่งผลให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมบางประการของคนกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งจากการศึกษา ผู้วิจัยได้พบปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม 4

ประการสำคัญ ได้แก่ การย้ายถิ่น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การศึกษา และการพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 การย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยจากแผ่นดินมาตุภูมิไปยังดินแดนอื่น ๆ พบว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเปลี่ยนแปลงไป แต่เดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้มีถิ่นฐานอยู่ที่สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เนื่องจากจำนวนประชากรลัวะได้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ทำกินไม่เพียงพอและการต้องประสบกับปัญหาความอดอยาก ส่งผลให้ชาวลัวะบางส่วนอพยพเข้ามายังประเทศไทยในเขตจังหวัดเชียงรายเพื่อแสวงหาที่ทำกินแห่งใหม่ และต่อมาคนกลุ่มนี้บางส่วนก็ได้อพยพเข้ามามายังเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อหางานทำ ซึ่งการย้ายถิ่นมาอยู่ยังดินแดนแห่งใหม่ทำให้ชาวลัวะกลุ่มนี้มีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิต จำต้องปรับตัวตามสภาพแวดล้อมทางสังคมในถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ใหม่เพื่อความอยู่รอด มีการเรียนรู้และยอมรับวัฒนธรรมของคนกลุ่มอื่นมาปรับใช้ ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านภาษา

ภาษาถือว่าเป็นเรื่องจำเป็นอันดับต้น ๆ ที่คนกลุ่มนี้จำเป็นต้องเรียนรู้ในดินแดนแห่งใหม่ เนื่องจากต้องใช้สื่อสารกับคนในพื้นที่ที่มีภาษาต่างจากกลุ่มของตน จากการศึกษาพบว่าชาวลัวะกลุ่มนี้ต้องเรียนรู้ภาษาไทยท้องถิ่นทางภาคเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กลุ่มของตนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในระยะแรกคือ จังหวัดเชียงราย และหลังจากที่ชาวลัวะย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแขมก็ต้องเรียนรู้ภาษาไทยกลางเพื่อสื่อสารกับคนในท้องถิ่น และเมื่อคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเข้าก็ยิ่งทำให้การใช้ภาษาลัวะลดน้อยลงไป เหลือแต่การสื่อสารกับคนในกลุ่มเดียวกันเท่านั้น โดยเฉพาะเด็กชาวลัวะที่เกิดและเติบโตในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาลัวะได้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่เป็นตัวกำหนดให้พวกเขาจำต้องใช้ภาษาไทยกลางในการสื่อสาร ดังคำให้สัมภาษณ์ของ ทิว (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

*ตอนแรก ๆ มากี่พูดภาษาไทยไม่ได้ พูดแต่ภาษาลัวะ มาทำงาน
ก่อสร้างกับเพื่อนในกรุงเทพฯ และเรียนรู้ภาษาด้วยกัน ฟังเขาพูดทุกวัน
เราก็จำเป็นต้องพูดภาษาไทยด้วยเวลาไปซื้อของและไปข้างนอก หลัง ๆ
มากี่พูดภาษาไทยได้*

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของอนิชา สะแก้ว (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวลัวะเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

หนูเกิดที่เมืองไทย หนูพูดได้แค่ภาษาไทย ค่อยกับพ่อแม่ก็ใช้ภาษาไทย แต่พ่อค่อยกับแม่ใช้ภาษาลัวะและภาษาไทยได้หมด หนูฟังภาษาลัวะออกได้บางประโยค แต่พูดไม่ได้ ใช้ภาษาไทยค่อยกับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การย้ายถิ่นไปยังดินแดนอื่นที่ไม่ใช่มาตุภูมิของตนได้ส่งผลทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนั้นต้องเปลี่ยนไปจากตัวอย่างข้างต้นก็คือ การเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน จากเดิมที่ใช้ภาษาลัวะสื่อสารกับคนในกลุ่มเดียวกันก็เปลี่ยนมาเป็นการใช้ภาษาไทย เนื่องจากมีความจำเป็นต้องสื่อสารกับคนนอกกลุ่มทั้งในและนอกสังคมที่ตนอาศัยอยู่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางสังคมใหม่ที่ตนอาศัยอยู่ที่ทำให้คนเหล่านี้จำเป็นต้องยอมรับและปรับตัวตามเพื่อความอยู่รอด เช่น การศึกษาที่รัฐไทยกำหนดไว้ ส่งผลให้ บุตรหลานของคนกลุ่มนี้ต้องเข้าเรียนตามข้อกำหนดของสังคมไทย เรียนโรงเรียนไทยสอนโดยครูคนไทย และใช้ภาษาไทยสื่อสารเป็นหลัก ส่งผลให้เยาวชนลัวะรุ่นใหม่นี้ปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาลัวะที่เป็นภาษาบุรุษขอตนสื่อสารได้ นี่ก็เป็นข้อบ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านภาษาที่เนื่องมาจากการอพยพมายังดินแดนแห่งใหม่ที่มีวัฒนธรรมภาษาต่างจากกลุ่มตน

2) ด้านประกอบอาชีพ

ชาวลัวะส่วนใหญ่ที่อยู่ดินแดนมาตุภูมิ มณฑลยูนนานจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีพื้นที่ทำกินเป็นของตัวเอง หลังจากที่ย้ายถิ่นฐานมาอยู่เมืองไทยแถบจังหวัดเชียงราย ก็ประสบปัญหาพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ เนื่องจากมีชาวลัวะอพยพมามากขึ้น และงานที่ทำได้มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอกับการยังชีพ ส่งผลให้ชาวลัวะส่วนหนึ่งได้ย้ายถิ่นมาหางานทำในเขตหนองแวม ซึ่งเป็นสาเหตุให้วิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของคนกลุ่มนี้เปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยทำการเกษตรมาเป็นคนใช้แรงงานรับจ้างทำสวนหรือทำงานตามโรงงาน ดังที่ ยี สะแก้ว (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ครอบครัวผมมาอยู่ที่นี่เพราะว่าสมัยก่อนเคยอยู่ภาคเหนือไม่ค่อยมีงานทำ ทำงานตามป่าเขา ไม่ค่อยมีเงินเท่าไร ก็เลยพากันมาหางานแถวภาคกลาง ทำงานในโรงงานบ้าง ทำงานรับจ้างบ้าง พอมีรายได้หน่อยก็เข้าบ้านอยู่แถวหนองแวม บ้านอยู่ติดกับจังหวัดสมุทรสาคร มีโรงงานเยอะ หางานง่าย ค่าห้องก็มีแบบถูก ๆ อยู่ทำงานจนถึงปัจจุบัน

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของสามแก้ว แซ่ฮวย (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนบรรพบุรุษผมอยู่ประเทศจีนแถวยูนนาน ทำนาทำไร่จากนั้นก็ได้อพยพมาถึงเชียงรายของประเทศไทย แต่เนื่องจากเวลาผ่านไป

แถวเชียงใหม่คนอพยพตามมามากขึ้น ที่ทำมาหากินไม่พอ มีรายได้น้อย
ครอบครัวจึงพากันลงมาถึงแถวกรุงเทพฯ ครอบครัวผมก็เช่าที่ในเขตหนอง
แวมทำสวนรัก ปลูกดอกกรักและดอกไม้อื่น ๆ ขาย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่ม
ชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้ต้องย้ายถิ่นมาจากการไม่มีที่ทำกิน ประสบปัญหาความยากจน รายได้ไม่เพียงพอ
จำต้องย้ายถิ่นมาทำงานทำที่เขตหนองแวม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต้องการแรงงานคนทั้งในภาคเกษตรกรรม
และอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ที่เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักต้องมา
เป็นลูกจ้างแรงงานตามโรงงานอุตสาหกรรม หรือบางส่วนก็ลูกจ้างทำสวน ต่อมาชาวลัวะกลุ่มนี้
บางส่วนเมื่อมีฐานะทางการเงินดีขึ้นก็ผันตัวเองจากลูกจ้างแรงงานหันมาเช่าที่ดินของคนในพื้นที่ทำ
สวน บางส่วนก็หันไปประกอบอาชีพอิสระ เช่น ค้าขาย เป็นต้น นี่ก็เป็นเรื่องชีวิตว่า การย้ายถิ่นย่อม
ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านอาชีพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและโอกาสที่แต่ละคน
จะได้รับต่างกัน

3) ด้านที่อยู่อาศัย

การย้ายถิ่นที่อยู่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการย้ายถิ่นทำให้เกิดข้อจำกัดหลายประการ
โดยเฉพาะด้านเงินทอง เนื่องจากชาวลัวะกลุ่มนี้มีฐานะเป็นคนต่างด้าวในระยะแรก มีฐานะยากจน
ต้องทำงานรับจ้างรายวันตามโรงงานหรือตามสวนแล้วแต่โอกาสและจังหวะของแต่ละคน จำต้อง
อาศัยอยู่ในบ้านเช่า หรือบ้านพักคนงานที่นายจ้างจัดให้ ดังที่ คำ แสง (สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2566)
ชาวบ้านลัวะ เขตหนองแวมได้กล่าวว่า

สมัยก่อนผมตามญาติพี่น้องมาอยู่เมืองไทย ตอนแรกก็เป็นแค่ลูกจ้าง
ช่วยเฝ้าแกดูแลสวนดอกไม้ กล้วยไม้ มาใหม่ ๆ ยังพูดภาษาไทยไม่ได้เลย
ทำงานตามที่เขาสั่งเอา พออยู่นาน ๆ ไปก็เริ่มฟังเข้าใจและพูดได้ เฝ้าแก่เขา
อนุญาตให้เราทำบ้านพักในสวนได้ เป็นบ้านที่เราสร้างด้วยไม้เอง เป็นบ้าน
แบบง่าย ๆ พอเราทำงานหลายปีมีเงินเก็บหน่อยก็ขอเช่าที่ถูกลง ๆ แถว
หนองแวมนี้แหละ ทำสวน ปลูกผักพืชต่าง ๆ ตอนนี้อย่างไรก็มีราคาดีกว่า
สมัยก่อนแล้ว ชีวิตเราก็ดีขึ้นทุกวัน ไม่เหมือนแต่ก่อนข้าวยังไม่พอกินเลย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยของ
คนกลุ่มนี้ในระยะแรกที่มาอาศัยอยู่ในเขตหนองแวมจะเป็นไปตามฐานะของแต่ละคน นอกจากนี้
ยังขึ้นอยู่กับโอกาสและงานที่แต่ละคนทำด้วย จากตัวอย่างจะเห็นว่า ชาวลัวะดังกล่าวได้อาศัยที่ดินที่
เป็นสวนของนายจ้างปลูกพืชผักแบบง่าย ๆ ด้วยไม้และวัสดุที่พอจะหาได้ในท้องที่ด้วยข้อจำกัด
ทางการเงิน ส่งผลให้เขาไม่สามารถสร้างบ้านที่มีโครงสร้างตามแบบที่บรรพบุรุษของตนได้สร้าง

อาศัยอยู่ในสิบสอง ปันนาหรือบ้านของญาติพี่น้องที่เชียงรายที่พวกเขาที่มีที่ดินปลูกบ้านและสามารถสร้างบ้านตามแบบที่บรรพบุรุษสร้างได้ ดังภาพที่ 43

ภาพที่ 43 บ้านบรรพบุรุษของชาวฉวี่ที่ประเทศจีน

ที่มา: LIU JUN. (2017). ค้นคืนจาก <http://www.minwang.com.cn/>

ภาพที่ 44 บ้านเพิงพักของชาวฉวี่ที่เป็นลูกจ้างทำสวน

ที่มา: QIN LIUPING (สุนิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ภาพดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยที่เนื่องมาจากการย้ายถิ่น และข้อจำกัดด้านการเงินของชาวฉวี่บางส่วนในระยะแรกของการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในเขตเมืองหลวงของประเทศไทย แต่ปัจจุบันผู้วิจัยได้พบว่า บ้านของชาวฉวี่ในเขตหนองแขมจะปลูกปะปนกันกับบ้านของคนไทยทั่วไปไม่มีการแบ่งแยกและไม่สามารถจำแนกได้ว่า บ้านใดเป็นบ้านของ

ชาวätzeหรือชาวไทยในพื้นที่ นอกจากเราจะเข้าไปสัมผัสภายในบ้านและพูดคุยกับคนภายในบ้าน เนื่องจากแบบบ้านจะคล้าย ๆ กัน ต่างกันตรงที่รสนิยมและฐานะทางการเงินของแต่ละคนที่ทำให้บ้านแต่ละหลังต่างกันทั้งรูปแบบ ขนาด และการตกแต่งตามสมัยนิยมของคนเมือง ไม่มีบ้านของชาวätzeคนใดที่สร้างตามสถาปัตยกรรมätzeของชาวätzeแบบดั้งเดิม ดังภาพที่ 45

ภาพที่ 45 บ้านสมัยใหม่ของชาวätzeที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

4) ด้านการแต่งกาย

การแต่งกายถือว่าเป็นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ätzeประการหนึ่ง การย้ายถิ่นฐานจากดินแดนมาตุภูมิมายังดินแดนแห่งใหม่ที่มีบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างจากพื้นที่อยู่อาศัยเดิมของตน ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านการแต่งกายค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่างทั้งปัจจัยภายในกลุ่มคนนี้ เช่น ฐานะทางการเงินที่คนกลุ่มนี้มีฐานะยากจน ต้องรับจ้างเป็นคนงาน มีรายได้น้อย อุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หรือวัตถุดิบในการผลิตเสื้อผ้างก็หาได้ยากในพื้นที่ใหม่ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ต้องมีการปรับตัวในด้านการแต่งกาย ดังที่ สามน้อย ดาวงค์ (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านätzeในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

สมัยก่อนอยู่ประเทศจีนก็ใส่เสื้อแบบนี้ ผู้หญิงใส่เสื้อแขนยาวมีลายปัก นุ่งผ้าถุง ส่วนมากเป็นสีดำหรือสีน้ำเงิน ผู้ชายก็แต่งตัวแบบคนจีน เสื้อแขนยาวแบบจีน กางเกงแบบจีนขากว้าง มาถึงเมืองไทยตอนแรก เราก็ก็นั่งใส่เหมือนเดิม แต่ตอนนี้ก็ซื้อเสื้อผ้าใส่ตามตลาดทั่วไป ชุดätzeก็มีออกแบบใหม่ มีหลากหลายสี ทุกวันนี้ไปงานบุญ งานแต่ง ไปวัดก็ยังไม่ชุดätzeไป

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านการแต่งกายที่มาจากกรอบพหุศาสตร์อยู่ในดินแดนแห่งใหม่คือ การได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมการแต่งกายของคนในสังคมไทย ประกอบกับข้อจำกัดคือ ชุดลั๊วะในเขตหนองแขมพื้นที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่หาซื้อไม่ได้ และฐานะทางการเงินของกลุ่มคนเหล่านี้ที่มีฐานะยากจนในระยะแรก ๆ ที่มาอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้จำเป็นต้องปรับวิถีชีวิตด้านการแต่งให้เข้ากับคนในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไป เห็นได้จากการเลือกซื้อเสื้อผ้าที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดสวมใส่แทนตามความเหมาะสมกับฐานะทางการเงิน แต่พอเมื่อคนกลุ่มนี้ตั้งหลักได้ มีฐานะทางการเงินดีขึ้น และมีโอกาสแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการของตนได้มากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งก็ทำให้เขาได้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมด้านการแต่งกายแบบชาวลั๊วะขึ้น โดยผู้มีความรู้ มีทักษะและฝีมือในการทอผ้า ปักผ้า กี่ทอผ้า และตัดเย็บเป็นชุดแต่งกายตามแบบเครื่องแต่งกายของชาวลั๊วะ แต่ถึงกระนั้นชุดลั๊วะปัจจุบันก็พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตทั้งลักษณะ รูปแบบ และสีสันทันทีมีหลากหลายไปกว่าเดิมตามสมัยนิยมของคนยุคใหม่

5) ด้านการรักษาโรค

วิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลั๊วะ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยจะใช้วิธีการรักษาโรคด้วยแพทย์แผนโบราณที่ใช้ยาสมุนไพรผสมผสานกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ แต่การย้ายถิ่นเข้ามาทำงานที่หนองแขมทำให้วิธีการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพรตามภูมิปัญญาของบรรพบุรุษทำได้ยาก เนื่องจากผู้ที่รู้จักยาสมุนไพรและมีความเชี่ยวชาญในการปรุงยาไม่มี อีกทั้งตัวยาสมุนไพรและอุปกรณ์การรักษาบางอย่างก็หาไม่ได้ในเขตหนองแขม ประกอบกับวิทยาการแพทย์แผนปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้า มีร้านขายยาแพทย์แผนปัจจุบัน และสถานพยาบาลจำนวนมาก จึงทำให้คนกลุ่มนี้หันไปรักษาโรคด้วยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบันที่เห็นผลไวและมีประสิทธิภาพในการรักษามากกว่าการรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร ดังที่ สามน้อย ดาววงศ์ (สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลั๊วะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า

ตอนนี้มาอยู่ประเทศไทยวิธีการรักษาโรคเสื่อมหมดแล้ว เวลาไม่สบายก็ไปหาหมอโรงพยาบาลแน่นอน รักษาได้ดีกว่า ถ้าไม่หายก็มีเรียกขวัญอย่างเดียว อย่างอื่นก็ได้ยกเลิกทั้งหมดแล้ว ทำมันลำบาก ยุ่งยาก บางทีก็ไม่มีของที่จะต้องใช้อุปกรณ์ก็ไม่ครบ

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นข้อจำกัดของการอพยพมาอยู่ในดินแดนแห่งใหม่ทั้งตัวยาสมุนไพรบางชนิดที่หาไม่ได้ในพื้นที่แห่งใหม่ การขาดอุปกรณ์ในการรักษาโรคบางอย่าง ผู้ที่มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในการรักษาโรคด้วยสมุนไพรก็หายาก อีกทั้งมีวิทยาการทางการแพทย์สมัยที่มีประสิทธิภาพในการรักษาที่ได้ผลดี ได้ผลเร็วทั้งร้านขายยา คลินิก และโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนใกล้ที่พักอาศัยซึ่งมีความสะดวกสบายในการไปซื้อมารักษาเองที่บ้าน

หรือเดินทางไปรักษายังสถานที่ให้การพยาบาล ส่งผลให้ชาวลัวะปัจจุบันหันไปรักษาโรคตามสถานพยาบาลหรือซื้อยาแพทย์แผนปัจจุบันมารับประทาน

สรุปได้ว่า การอพยพมาอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งในด้านภาษา การประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้อีกหลายอย่าง ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะจะไปสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ที่ส่งผลให้คนกลุ่มนี้จำเป็นต้องปรับตัวตามเพื่อความอยู่รอด

4.2.2 การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม

การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม หมายถึง การที่ชาวลัวะในเขตหนองแวมทั้งหญิงและชาย ไปแต่งงานกับคนไทยกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ชาวลัวะด้วยกัน พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะที่มีคู่สมรสต่างวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน แต่เดิมทีในสมัยก่อนกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะนิยมแต่งงานกับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน แต่เมื่อพวกเขาได้อพยพเข้ามาอยู่ในเขตหนองแวม ใช้ชีวิตอยู่ในท่ามกลางกลุ่มคนต่าง ๆ เป็นเวลานานเข้า ส่งผลให้ชาวลัวะบางส่วนเลือกแต่งงานกับคนกลุ่มอื่น และทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมของคู่สมรส ดังที่ จอย (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแวมได้กล่าวว่า

สามีของฉันเป็นคนไทยค่ะ เมื่อ 30 ปีที่แล้วฉันมาทำงานที่เมืองไทย ตอนแรกทำสวนอยู่หนองแวม แล้วได้รู้จักกับสามีคนนี้ เขาสอนพูดและเขียนภาษาไทย ตอนนั้นฉันยังไม่มีสัญชาติไทย กลัวพ่อแม่เขาจะรับไม่ได้ ไม่ชอบเรา พ่อเราทำงานด้วยกัน 2 ปี พ่อแม่เขาเห็นว่าเราขยันทำงาน มีความอดทน ก็อนุญาตให้เราสองคนแต่งงานกัน งานแต่งเราก็จัดพิธีแบบไทย ตามประเพณีไทยก็มีทำบุญตักบาตร การยกขันหมากและการเลี้ยงพระ ตอนนี้มีลูกสาว 2 คน ซื้ที่สร้างบ้านอยู่หนองแวม รับซื้องานพลาสติกมาคัดที่บ้านแล้วส่งไปขายที่โรงงาน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะได้อพยพมาอยู่ในเขตหนองแวมเป็นระยะเวลาหนึ่ง คนกลุ่มนี้ก็มึพื้นที่และโอกาสทางสังคมกว้างขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกกลุ่มของตน ทำให้ชาวลัวะมีอิสระในการเลือกคู่ครองของตน สามารถแต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับคนกลุ่มอื่นได้ ซึ่งทำให้ชาวลัวะที่มีคู่สมรสต่างวัฒนธรรมที่วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชาวลัวะเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมของคู่สมรสหลายประการ เช่น การเรียนรู้และใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร การจัดพิธีแต่งงานแบบไทย การทำบุญตักบาตร และการยกขันหมากแบบประเพณีไทย นอกจากนี้ยังพบว่าชีวิตหลังการแต่งงานของชาวลัวะกับคนต่างวัฒนธรรมทำให้เกิดความใกล้ชิด ไปมาหาสู่ มีปฏิสัมพันธ์ซึ่ง

กันและกันระหว่างเครือญาติทั้งสองฝ่าย ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามควร ส่งผลให้เกิดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันเสมือนหนึ่งเครือญาติเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน ส่งผลให้เกิดการยอมรับและการผสมผสานวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมทั้งสองเข้าด้วยกัน สอดคล้องกับชาวบ้านลัวะอีกท่านหนึ่ง ดังที่ หนึ่ง (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2566) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแวมได้กล่าวว่า

ผมเกิดอยู่เมืองไทย และเมียของผมก็เป็นคนไทย เราเพิ่งแต่งงานกันได้ 2 ปีกว่าเอง ผมได้รู้จักเขาตอนทำงานในโรงงาน เราเช่าห้องอยู่ด้วยกันปกติเขาจะทำกับข้าวให้กิน ไม่มีเวลาก็ซื้อที่ตลาดมากิน ส่วนมากจะเป็นอาหารไทย อาหารลัวะผมก็ทำไม่เป็นแล้ว ยกเว้นเราไปร่วมงานประเพณีของญาติ ๆ เขาจะทำให้กิน เดียวนี้วัยรุ่นไม่ค่อยทำกัน ตอนนี้ผมก็ทำทุกอย่างเหมือนคนไทยหมดแล้ว ไม่ว่าจะประเพณีหรืออย่างอื่น ก็ทำตามคนไทยหมด เช่น เทศกาลสงกรานต์ เข้าพรรษา และลอยกระทง เป็นต้น แต่งานประเพณีของลัวะเรา ถ้ามีญาติมาชวนไปผมก็ไปนะ เช่น งานบวช งานแต่ง ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ชัดถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชายชาวลัวะที่อนุวัตไปตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มสยามฝ่ายหญิงที่เป็นคนไทย ทั้งด้านอาหาร การปฏิบัติตนในประเพณีต่าง ๆ ก็ทำเหมือนกับคนไทย แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือประเพณีลัวะที่เครือญาติของตนจัดขึ้นอันเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติทั้งสองฝ่ายอยู่ตามวัฒนธรรมของสังคม

สรุปได้ว่า การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะทั้งหญิงและชายที่แต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนภายนอกกลุ่มของตน เนื่องจากพวกเขาต้องปรับตัวตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มสยาม มีการเรียนรู้ ยอมรับ ปฏิบัติตามวัฒนธรรมใหม่ และมีการนำสองวัฒนธรรมมาผสมผสานกันเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เป็นพวกเดียวกัน แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงรักษาวิถีทางวัฒนธรรมบางอย่างของตนไว้ ทั้งนี้เกิดจากการที่พวกเขายังมีปฏิสัมพันธ์กับเครือญาติฝ่ายตนอยู่ในบางโอกาส

4.2.3 การศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงไป เรื่องนี้พบว่า จะเกิดขึ้นกับชาวลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีโอกาสทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ จากสถาบันการศึกษาของไทยที่เนื้อหาของบางวิชาเป็นศาสตร์สมัยใหม่ตามข้อกำหนดของหลักสูตรที่แต่ละสถาบันกำหนดให้เรียนภายใต้บริบทของสังคมไทยและหลักการศึกษาศาสตร์ ซึ่งมี

อิทธิพลต่อการหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีทัศนคติ ความเชื่อแบบใหม่ ดังที่ อนิชา สะแก้ว (สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2566) นักเรียนชาวลัวะเขตหนองแวงได้กล่าวว่า

โรงเรียนหนูก็อยู่ในหนองแวงนี่เอง นักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนไทยหมด คนที่เป็นชาวลัวะเหมือนหนูมีน้อยมาก อยู่ในโรงเรียน ถ้าเราไม่ได้รู้จักมาก่อนก็แยกไม่ออกว่าเป็นคนไทยหรือคนลัวะ มันดูเหมือนกัน พูดภาษาไทยด้วยกัน ครูก็มีแต่ครูคนไทย สอนด้วยภาษาไทย หนูก็เรียนแต่ภาษาไทย และมีภาษาอังกฤษบ้าง เราเรียนด้วยกัน ทำการบ้านและทำกิจกรรมด้วยกัน ตอนนี้อยู่พูดภาษาลัวะไม่ได้แล้ว ฟังแต่พ่อแม่หนูพูดกัน ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง พ่อแม่ชอบชวนหนูไปงานประเพณีของญาติ ๆ ตอนเด็กก็ยังไปอยู่ แต่ตอนนี้หนูโตแล้ว ไม่ค่อยไปแล้ว ฟังก็ฟังไม่ออก คนก็ไม่ค่อยรู้จัก มีแต่ผู้ใหญ่ ส่วนมากหนูจะเที่ยวอยู่กับเพื่อนหนูมากกว่า

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ลูกหลานของชาวลัวะที่เกิดในเขตหนองแวงมีโอกาสได้รับการศึกษาเหมือนกับนักเรียนชาวไทยทั่วไป นอกจากความรู้ที่ได้จากรายวิชาต่าง ๆ แล้ว พวกเขายังได้รับการปลูกฝัง ถ่ายทอดความคิด ค่านิยม และแนวทางปฏิบัติอื่น ๆ ตามบริบทของสังคมไทยที่ได้บรรจุไว้ในระบบการศึกษาแต่ละระดับ ประกอบกับการได้เรียนและทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนชาวไทยที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมต่างไปจากกลุ่มตน จึงทำให้มีความผูกพันกัน เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของกันและกัน ประกอบกับการไม่ให้ความสำคัญ เนื่องจากมองไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มตน ส่งผลให้เด็กเหล่านี้ละเลย ไม่ปฏิบัติตามตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เด็กนักเรียนหญิงไม่มีความหมายและไม่สามารถใช้ภาษาลัวะสื่อสารกับคนในกลุ่มของตนได้ ทั้งนี้มาจากวิถีชีวิตส่วนใหญ่ของเธออยู่ในโรงเรียนที่แวดล้อมด้วยกลุ่มเพื่อน ครู และคนอื่น ๆ ที่เป็นคนไทย ใช้ภาษาไทยสื่อสารกัน อีกทั้งยังไม่สนใจที่ศึกษาเรียนรู้ ปฏิบัติตามประเพณีของชาวลัวะ โดยมองว่าการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณีนี้เป็นเรื่องของคนสูงอายุ รุ่นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ส่งผลให้ชาวลัวะรุ่นใหม่ที่มีทัศนคติดังกล่าว ไม่ปฏิบัติตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของกลุ่มตน และเป็นปัจจัยที่จะทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวงดำรงอยู่ไม่ได้ในอนาคต

อีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยด้านการศึกษาส่งผลให้เด็กชาวลัวะรุ่นใหม่มีทัศนคติที่เป็นเหตุผล เชื่อในเรื่องที่พิสูจน์ตามศาสตร์สมัย ดังที่ หนึ่ง (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแวงได้กล่าวว่า

ฉันเรียนจบที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ทำงานบริษัทในกรุงเทพฯ พ่อแม่ส่งให้เรียนจบปริญญา อยากให้เราได้มีงานทำที่ดี วัฒนธรรมของบรรพบุรุษก็พอรักษาอยู่บ้าง แต่มีบางอย่างฉันไม่ค่อยจะทำแล้ว เช่น พิธี

เรียกขวัญ เห็นพ่อแม่ชอบไปร่วมพิธีเรียกขวัญกับเพื่อน มีเด็กหรือใครไม่
 สบายรักษาไม่หายก็ทำพิธีเรียกขวัญ ฉันไม่เห็นด้วย รู้สึกว่ามันงมงาย ไปหา
 หมอกินยายังไม่หายเลย ที่เรียนมาก็ไม่เคยเห็นมีใครสอนให้ทำพิธีพวกนี้ช่วย
 รักษาโรคได้ เรียกขวัญ โสฬีอำพวงนี้ฉันไม่เชื่อหรอก มีอะไรก็ไปหาหมอดี
 ที่สุด แต่พ่อแม่ไม่ฟังฉัน

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงทัศนคติและความเชื่อของคนรุ่นใหม่
 ที่เป็นเหตุเป็นผล ไม่เชื่อในเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ที่ตนได้รับจากการศึกษา
 กรณีการรักษาโรคด้วยการเรียกขวัญที่ถือว่าเป็นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านความเชื่อของชาวลัวะที่
 สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แต่คนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษากลับมองว่าเป็นเรื่องที่ไร้เหตุผล ไม่สามารถ
 พิสูจน์ได้ว่า การรักษาโรคด้วยวิธีการดังกล่าวจะทำให้คนหายจากอาการเจ็บป่วยได้ เป็นเพียงความ
 เชื่อโบราณที่สืบต่อ ๆ กันมา ทัศนคติของเยาวชนรุ่นใหม่มีความขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อของ
 คนรุ่นพ่อแม่อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การศึกษามีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต
 ทางวัฒนธรรมบางอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เนื่องจากเยาวชนลัวะที่มีการศึกษาจะมีทัศนคติ
 ความเชื่อที่เป็นเหตุผลมากขึ้น

สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม
 ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ เนื่องจากการศึกษามีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของ
 เยาวชนลัวะ ทำให้พวกเขามีความคิด ความเชื่อที่เป็นเหตุผล ไม่เชื่อเรื่องที่ขัดกับความคิดและความรู้ที่
 ได้จากการศึกษาศาสตร์สมัยใหม่ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้บางส่วนไม่ได้ให้ความสนใจกับขนบธรรมเนียม
 ประเพณี วัฒนธรรมของกลุ่มตนมากนัก การปฏิบัติตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนก็มักเป็นการ
 ปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่พ่อแม่หรือญาติพาปฏิบัติ บางเรื่องก็ยกเว้น ไม่ปฏิบัติตาม เนื่องจากพวก
 เขามองว่าเป็นเรื่องไร้สาระ หรือการไม่เห็นคุณค่าของวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเหล่านั้น นับว่าเป็นปัจจัย
 สำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้ดำรงอยู่ไม่ได้ในอนาคต

4.2.4 การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี

การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี เป็นกระบวนการที่ควบคุมและเปลี่ยนแปลงสภาพ
 ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและ
 สิ่งแวดล้อม กระบวนการนี้มักมุ่งเน้นให้มีการเปลี่ยนแปลงทางบวก เช่น เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและ
 งานทำ ลดความยากลำบากในชีวิตประจำวัน และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมในด้านต่าง ๆ
 เทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันช่วยให้มีแหล่งเรียนรู้และการศึกษาออนไลน์มากมาย

กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานครเป็นคนอีกกลุ่มชาวเขาหนึ่ง
 ที่ได้รับผลทั้งเชิงบวกและลบจากการพัฒนาของสังคมและเชิงลบ เนื่องจากเขาเป็นส่วนหนึ่งของ
 สังคมที่ย่อมจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้ก้าวทันโลก สังคม

จากการสังเกตพบว่า วิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ในปัจจุบันต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนลัษะรุ่นใหม่ที่เกิดและเติบโตในประเทศไทย มีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ และมีวิถีชีวิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น แม้วิถีชีวิตของคนในชุมชนลัษะ ก็เปลี่ยนไปเช่นกัน เนื่องจากชุมชนที่พวกเขาอาศัยอยู่ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก ทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ทำให้ชาวบ้านได้เริ่มเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากสิ่งคมภายนอก ดังที่ ยี่ สะแก้ว (สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2565) ชาวบ้านลัษะ เขตหนองแขมได้กล่าวว่า

สมัยนี้เราอยู่สบายกว่าเมื่อก่อนเยอะแล้ว แต่ก่อนเราอยู่บนดอยไปทำงานก็ได้แต่เดินเท้าไป ไม่ค่อยมีรถเข้าไปได้เลย ตอนนี้ชาวลัษะเรามีรถส่วนตัวเกือบทุกบ้านแล้ว ไปทำงานหรือไปไหนก็สะดวกขึ้น ลูกไปโรงเรียนก็มีรถตู้มารับหน้าหมู่บ้าน ไปทำงานตัดต้นกล้วยไม้ก็มีรถกระบะใช้บรรทุกสมัยก่อนเราไม่มีรถต้องใช้คนแบกลงเขาไปขาย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตของชาวลัษะกลุ่มนี้ในปัจจุบันเปลี่ยนไป จากความยากลำบากในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ในอดีตที่สังคมและเทคโนโลยียังไม่ได้พัฒนามากนักสู่ความสะดวกสบายที่เป็นผลพวงมาจากการพัฒนาสังคมและเทคโนโลยี ประกอบการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นกว่าเดิมที่พวกเขามีสถานะเป็นคนต่างด้าวอพยพมาทำงานทำในพื้นที่เขตหนองแขม มีฐานะยากจน แต่ปัจจุบันเขามีฐานะดีขึ้น ชาวลัษะบางคนสามารถซื้อรถยนต์ส่วนตัว รถยนต์สำหรับขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นกว่าในอดีต ดังภาพที่ 46

ภาพที่ 46 ชาวบ้านลัษะใช้รถกระบะบรรทุกกล้วยไม้เพื่อนำไปขาย

ที่มา: QIN LIUPING (สุณิสสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2565 ที่เขตหนองแขม

นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวลัวะเขตหนองแรมส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในชีวิตประจำวัน และกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ขาดไม่ได้โดยเฉพาะเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร ส่งผลให้การดำเนินชีวิตมีความสะดวกสบาย ต่างจากวิถีชีวิตในอดีตที่มีความยากลำบากมาก ดังที่ จันทร (ชื่อเล่น) (สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565) ชาวบ้านลัวะเขตหนองแรมได้กล่าวว่า

ถึงแม้ว่าตอนนี้เราได้ปักหลักอยู่เมืองไทยแล้ว แต่เราก็ยังติดต่อกับญาติที่ประเทศจีนได้ เรามีโทรศัพท์กันทุกคนแล้ว เราสามารถโทรหาพวกเขาได้ทุกวัน และยังสามารถโทรวิดีโอเห็นหน้าได้ด้วย ที่บ้านก็ติดไวไฟ โทรได้สบายเลย เราใช้ WeChat ในการติดต่อกัน ไม่เพียงแต่โทรคุยได้คนเดียวยังสามารถสร้างกลุ่มคุยได้ทั้งครอบครัวด้วย ตอนใหม่ ๆ ก็ใช้ไม่เป็น ให้ลูกสาวสมัครให้ เขาจะสอนใช้งานยังไง ตอนนี้ทางประเทศจีนยังมีคนโทรมาสั่งผ้าทอมือ และกระเป๋าทอมือจากฉันบ่อย ๆ เพราะที่นั่นไม่มีใครอยากจะทำแล้ว มันใช้เวลานาน มีใครกลับบ้านก็ฝากเขาเอากลับไป ถ้ามีจำนวนเยอะฉันก็ไปที่สถานที่ขนส่งไทย-จีนในกรุงเทพฯ ตอนนี่สะดวกขึ้นเยอะเลย

จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิตของชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแรมต้องพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่พบว่า ใช้กันเป็นส่วนใหญ่ตามวิถีชีวิตของคนในสังคมสมัยใหม่ที่สามารถเชื่อมคนทั่วโลกได้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้ในหลายด้าน ทั้งด้านความคิด พฤติกรรม และรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปเป็นวิถีชีวิตสมัยใหม่อย่างเห็นได้ชัดเจน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยีสามารถช่วยสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวลัวะได้อีกด้วย ดังภาพที่ 47 การเปิดขายสินค้าลัวะในออนไลน์

ภาพที่ 47 การเปิดขายสินค้าล้ะในออนไลน์

ที่มา: จัมทร สุด. (2023). เฟซบุ๊ก (Facebook)

จากภาพตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีสมัยใหม่ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน สามารถช่วยส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ล้ะมีโอกาสสร้างรายได้เสริมจากการทำธุรกิจออนไลน์หรือการใช้เทคโนโลยีเพื่อเผยแพร่ผลผลิตและการจำหน่ายสินค้าและบริการ ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนให้เห็นว่า เทคโนโลยีดังกล่าวมีส่วนทำให้วิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพค้าขายของคนกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีอะไรมาเป็นการพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น ชี้ให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้มีการปรับตัวไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างดี

แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีการพัฒนาทุกด้านอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะเทคโนโลยี ส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวล้ะกลุ่มนี้มีความสะดวกสบายมากขึ้นกว่าอดีต แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาด้วย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการติดโทรศัพท์ ปัญหาการติดเกมของเยาวชน เป็นต้น ดังที่ ชินกร ก้าววิทยาคม (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565) นายกสมาคมล้ะแห่งประเทศไทยได้กล่าวว่า

สมาคมล้ะจะจัดงานกีฬาทุกปีในกรุงเทพฯครับ ส่วนมากจะเป็นกีฬาฟุตบอล ... เนื่องจากตอนนี้เด็กวัยรุ่นไม่ค่อยสนใจวัฒนธรรมชนเผ่าล้ะของเราเท่าไรส์ักวันหนึ่งมันจะหายไป ตอนนี้วัยรุ่นมีปัญหาเรื่องยาเสพติดเยอะ และมีติดเกม ติดโทรศัพท์เยอะเกินไป สมาคมล้ะเลยจัดงานกีฬาเพื่อให้วัยรุ่นสนใจที่จะมาร่วมงานด้วยกัน เพื่อให้วัยรุ่นห่างไกลจากยาเสพติดและได้เข้าร่วมงานวัฒนธรรมของชนเผ่าล้ะอีกด้วย ส่งเสริมให้วัยรุ่นได้รักชาววัฒนธรรมของเรา

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาสังคมและเทคโนโลยีมีผลทำให้เยาวชนชาวลัวะส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และสร้างปัญหาให้แก่สังคม เช่น การติดยาเสพติด ขณะเดียวกันก็พากันทอดทิ้งวัฒนธรรมของตน ส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะโดยตรง ได้แก่ สมาคมลัวะแห่งประเทศไทยได้หาวิธีการแก้ปัญหาและดึงเยาวชนลัวะให้หันมาสนใจในรากเหง้าวัฒนธรรมของตนด้วยการจัดกิจกรรมกีฬาที่วัยรุ่นสนใจคู่กับกิจกรรมวัฒนธรรมชนเผ่า เพื่อให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจวัฒนธรรมของตนเอง ดังภาพที่ 48 วัยรุ่นที่เข้าร่วมงานกีฬาสัมพันธ์ชาวลัวะและอาหารพื้นบ้านครั้งที่ 6

ภาพที่ 48 เยาวชนลัวะที่เข้าร่วมงานกีฬาสัมพันธ์ชาวลัวะและอาหารพื้นบ้านครั้งที่ 6 ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ที่มา: QIN LIUPING (สุนิสา) ถ่ายเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565 ที่มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สรุปได้ว่า การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมอย่างมาก สามารถช่วยให้วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะสะดวกสบายมากขึ้นกว่าอดีต ตั้งแต่การใช้โทรศัพท์มือถือในการสื่อสารไปจนถึงการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการทำงาน เทคโนโลยีทำให้ชาวลัวะประหยัดเวลาและแรงงานมากขึ้น และยังสามารถเพิ่มความรู้ สร้างโอกาสใหม่ในการสร้างรายได้ และเพิ่มคุณภาพชีวิต แต่การพัฒนาการทางเทคโนโลยียังได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเยาวชนชาวลัวะรุ่นใหม่บางส่วน เนื่องจากเยาวชนชาวลัวะที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารออนไลน์ ส่วนใหญ่มักจะใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิง ใช้เวลาวางส่วนใหญ่ไปกับการเล่นเกม และมีเยาวชนบางส่วนที่ติดเกม ส่งผลให้เยาวชนเหล่านี้ละเลย ไม่สนใจที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของบรรพ

บุรุษตน ซึ่งหากปล่อยให้ปัญหานี้เกิดต่อไปก็มีโอกาสที่จะทำให้วัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้บางเรื่องหรืออาจทั้งหมดสูญหายไปได้ในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษาเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และเพื่อวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่อาศัยอยู่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 2 แบบ ได้แก่ แบบเจาะจง (Purposive Sample) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับผู้ดูแลสมาคม ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 25 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามประเด็นการศึกษาในแต่ละวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ดังมีผลการวิจัยโดยสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ: กรณีศึกษาเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

5.1.1 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สรุปตามประเด็นการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ วิถีชีวิต ประเพณี ศาสนาและความเชื่อ และศิลปะการแสดงและหัตถกรรมพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

5.1.1.1 วิถีชีวิต

วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานครสรุปตามประเด็นของการศึกษาที่กำหนดไว้ดังนี้

1) การแต่งกาย กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตน การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแบบดั้งเดิมทั้งผู้ชายและผู้หญิงจะคล้ายกัน ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่น (ผ้าถุง) เสื้อที่สวมจะมีสีดำทั้งตัว เป็นเสื้อแขนยาว สาบเสื้อทับกัน กัดกระดุมที่ด้านล่าง มีการประดับลายเป็นด้ายสีเขียว แดง ชมพู ส้ม แล้วแต่ความชอบ นอกจากการประดับลายไว้ที่หัวไหล่แล้วยังประดับเป็นทางยาวแนวตั้งสองเส้นขนานไปกับสาบเสื้อ บริเวณที่ชายเสื้อมาทับกัน จะมีการปักด้ายเป็นเส้นยาวสีส้มสวยงามเป็นสีแดง เหลือง ส้ม และฟ้า ขึ้นอยู่กับความชอบ ผู้หญิงมัก

เกล้าผม และพันผ้ารอบศีรษะเพื่อความอบอุ่น สำหรับผู้ชายจะสวมเสื้อกับกางเกงสีดำ กางเกงเป็น กางเกงขายาว ชายขากางเกงทำเป็นแถบผ้าสีขาว ส่วนเสื้อเป็นเสื้อแขนยาว ชายเสื้อ และแขนทำเป็น ผ้าแถบสีขาว ส่วนปกเสื้อและสาบเสื้อเป็นสีขาว ตัดกระดุม นอกจากนี้ก็ยังมียามสำหรับสะพาย ในช่วงแรกที่ชาวลัวะกลุ่มนี้อพยพมาอาศัยอยู่ที่ประเทศไทย พวกเขายังคงรักษาวิถีชีวิตด้านการแต่ง กายแบบดั้งเดิมของตนไว้ได้ แต่เมื่อคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ในประเทศไทยนานเข้า ทำให้พวกเขาได้รับ อิทธิพลด้านการแต่งกายจากคนในสังคมไทย ส่งผลให้พวกเขาจำเป็นต้องปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับคนใน พื้นที่และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนไป ประกอบกับมีข้อจำกัดบางประการในพื้นที่ที่อาศัยอยู่ใหม่ ทำให้พวกเขาต้องเลือกซื้อเสื้อผ้าที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดสวมใส่แทนตามความเหมาะสมกับฐานะ ทางการเงิน แต่ถึงกระนั้นชาวลัวะกลุ่มนี้ก็ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านการแต่งกายตามแบบบรรพบุรุษไว้ ในประเพณี พิธีกรรมตามวงจรชีวิต และวันสำคัญทางศาสนา อีกทั้งชุดลัวะปัจจุบัน ที่พบก็มีลักษณะ รูปแบบ และสีสันหลากหลายไปกว่าเดิม

2) ภาษา กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีภาษาพูดเป็นของตนเอง จัดอยู่ในภาษาตระกูล ออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) สาขาปะหล่อง แบ่งออกได้หลายสำเนียงตามท้องถิ่นที่กลุ่ม ชาติพันธุ์นี้อาศัยอยู่ ภาษาลัวะเป็นภาษาที่ไม่มีตัวอักษรเขียนของตนเอง ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านภาษาโดยใช้ภาษาลัวะสื่อสารกัน ในครอบครัวและกลุ่มชาวลัวะด้วยกันในหมู่ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาลัวะสื่อสารกับบุตร หลานของตน ประกอบกับบุตรหลานของชาวลัวะที่เป็นคนรุ่นใหม่ใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคน ในครอบครัวและคนภายนอกเป็นหลัก จึงทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาลัวะสื่อสารได้ แต่อาจรู้ความหมาย ภาษาลัวะได้เป็นบางคำ ซึ่งทำให้เห็นว่า ภาษาลัวะของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการสูญหายไปในอนาคต หากไม่มีการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และสืบทอดโดยบุตรหลานของชาวลัวะเอง

3) อาหารการกิน กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังคง สืบทอดวิถีชีวิตด้านอาหารพื้นบ้านลัวะที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนอยู่ ลักษณะเฉพาะ ของอาหารลัวะและรสนิยมด้านอาหารของชาวลัวะที่ชอบอาหารรสเผ็ด เค็ม เปรี้ยว จืด แต่ไม่นิยม รับประทานอาหารที่มีรสหวาน แต่จำกัดวงอยู่เฉพาะในครอบครัวของชาวลัวะในวิถีชีวิตประจำวันหรือ ชาวลัวะด้วยกันในโอกาสพิเศษที่เนื่องด้วยงานประเพณีตามวงจรชีวิตหรือวันสำคัญของชาวลัวะ เท่านั้น แต่ชีวิตประจำวันโดยปกติทั่วไปจะรับประทานอาหารผสมผสานทั้งอาหารลัวะและอาหารไทย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชื่นชอบของแต่ละครอบครัว โดยเฉพาะเยาวชนลัวะรุ่นใหม่มักจะรับประทานอาหาร ไทยเป็นหลัก เนื่องจากพวกเขาใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน ยกเว้นในเวลาที่อยู่บ้านจึงจะรับประทาน อาหารลัวะ ผสมผสานกับอาหารไทยร่วมกับพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่

4) การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตด้านอาชีพของชาวลัวะปลั่งในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีความหลากหลายไปตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ชาวลัวะส่วนหนึ่งยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามบรรพบุรุษของตน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้าง บางส่วนก็เช่าที่ดินของผู้อื่นทำสวน เพราะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ชาวลัวะรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพพนักงานตามโรงงาน ห้างร้าน บริษัท และมีส่วนน้อยที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว เนื่องจากพวกเขามีสัญชาติไทย มีการศึกษาสูงขึ้นกว่าคนรุ่นพ่อแม่ จึงทำให้พวกเขาสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย มีโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพได้มากกว่าชาวลัวะรุ่นพ่อแม่ในอดีต

5) ที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยของชาวลัวะแบบดั้งเดิมจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตน โครงสร้างบ้านหลังทำด้วยไม้ไผ่ทั้งหมด หลังคามุงด้วยหญ้าคา อาคารไม้ไผ่แบบนี้มี 2 ชั้น ผู้คนอาศัยอยู่ชั้นบน สัตว์เลี้ยง เช่น หมู ไก่ วัว จะขังไว้ที่ชั้นล่าง แต่ปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ไม่ได้สืบทอดวิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัยตามแบบบรรพบุรุษของตนแล้ว เนื่องจากข้อจำกัดในด้านความรู้ การเงิน และการเป็นคนอพยพเข้ามาสู่พื้นที่แห่งใหม่ที่มีความเจริญ ประกอบกับช่วงแรกคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างทั่วไป จำต้องพักอยู่ตามบ้านพักคนงานของนายจ้าง หรือเช่าห้องพักราคาถูกอาศัยอยู่ ต่อมาเมื่อคนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมีฐานะทางการเงินดีขึ้นจึงสามารถสร้างบ้านหรือซื้อบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่ก็ยังเป็นแบบบ้านสมัยใหม่ตามความนิยมของคนพื้นที่ ไม่ได้สืบทอดสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยแบบบรรพบุรุษของตนที่ยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน หรือบ้านที่คนรุ่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายเคยสร้างอยู่อาศัยที่ภาคเหนือของประเทศไทยเมื่อแรกอพยพเข้ามา

6) การรักษาโรค กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านการรักษาโรคตามกรรมวิธีที่ได้สืบทอดมาจากคนรุ่นก่อน ๆ อันเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนอยู่บ้างด้วยการกินยาสมุนไพรผสมผสานกับวิธีการทางไสยศาสตร์ กรณีที่พวกเขาไปรักษาที่แพทย์แผนปัจจุบันแล้วไม่หาย โดยเชื่อว่าเป็นเพราะถูกผีเข้าโดยจะให้หมอผีประจำหมู่บ้านรักษาด้วยการเรียกขวัญ แต่ส่วนใหญ่แล้วพวกเขาจะไปรักษาอาการเจ็บป่วยตามสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้หรือซื้อยาแพทย์แผนปัจจุบันมารับประทาน เพราะพวกเขาเห็นว่าเป็นวิธีการรักษาโรคที่ได้ผลดีกว่า เร็วกว่า ปลอดภัย และสะดวกสบายกว่า

7) การศึกษา วิถีชีวิตด้านการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขมยังคงมีการสืบทอดทั้งการศึกษาเรียนรู้ในครอบครัวที่พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ให้ความรู้ด้านวิถีชีวิตแบบชาวลัวะดั้งเดิมในบางอย่าง เช่น ด้านอาหาร ภาษา ทัศนกรรมพื้นบ้าน การเรียนรู้จากชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการสังเกต การบอกเล่า สั่งสอนจากคนในชุมชน โดยเฉพาะปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้รอบด้าน และมีกลุ่มผู้นำสมาคมลัวะเป็นผู้ให้การถ่ายทอดในช่วงเทศกาลหรือพิธีกรรมสำคัญของชาวลัวะ และการเรียนจากวัดพุทธที่ชาวลัวะให้ลูกหลานของตนที่เป็นผู้ชายไปบวชเป็นสามเณรหรือเป็นพระได้ศึกษาเล่าเรียน แม้จะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม ตลอดจนวัดพุทธในพื้นที่วิจัยยังเป็นศูนย์กลางในประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ชาวลัวะพุทธได้เข้าร่วมพิธี ซึ่งทำให้เยาวชนลัวะมีโอกาสได้เรียนรู้ ซึมซับ

พิธีกรรมเหล่านี้ด้วย แม้ว่าข้อปฏิบัติที่เนื่องในพิธีกรรมทางศาสนาในพื้นที่วิจัยจะเป็นศาสนาพุทธ เหมือนกับที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะนับถืออยู่ก็ตาม แต่ก็จะมีธรรมเนียมปฏิบัติบางอย่างเป็นแบบปฏิบัติของคนพื้นที่ มิใช่ธรรมเนียมปฏิบัติแบบลัวะดั้งเดิม ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวงจะให้ความสำคัญกับการศึกษาในสถานการศึกษามากขึ้น เพราะพวกเขาเห็นว่า สังคมโลกเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเร็วมาก บุตรหลานของพวกเขาจะต้องมีการศึกษาที่ดี ประกอบกับพวกเขาส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าอดีตจึงสามารถส่งให้บุตรหลานของตนเรียนสูง ๆ ได้

5.1.1.2 ประเพณี

วิถีชีวิตด้านประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวง กรุงเทพมหานครสรุปตามประเด็นของการศึกษาที่กำหนดไว้ 2 ประการ ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและประเพณีเกี่ยวกับสังคมดังต่อไปนี้

1) ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เป็นประเพณีเฉพาะส่วนบุคคลที่กำหนดขึ้นตามวงจรของชีวิต ไม่มีระยะเวลาตายตัวโดยพบประเพณีเกี่ยวกับชีวิตที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวง ยังคงรักษาและปฏิบัติกันอยู่ 4 ประเพณีสำคัญ ดังนี้

1.1) ประเพณีการเกิด กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวงยังคงรักษา สืบทอดประเพณีและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการเกิดพบ 2 เรื่อง คือ (1) การทำคลอด ในอดีตหญิงชาวลัวะที่อยู่ในยูนนานและทางภาคเหนือของไทยจะคลอดลูกโดยมีหมอตำแยเป็นผู้ทำคลอดให้ แต่เมื่อพวกเขาอพยพมาอยู่ในเขตหนองแวง พื้นที่ที่มีความเจริญทางการแพทย์ และการคมนาคมมีสถานพยาบาลให้การรักษาหลายแห่ง สามารถฝากครรภ์ ตรวจครรภ์ และคลอดลูกได้สะดวกสบาย ส่งผลให้หญิงชาวลัวะในพื้นที่แห่งนี้ไปฝากครรภ์และคลอดลูกตามโรงพยาบาลทั้งหมด แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าหญิงชาวลัวะบางส่วนในพื้นที่แห่งนี้ยังคงใช้ยาสมุนไพรด้วยวิธีการสั่งยาของหมอตำแยจากต่างจังหวัดมารับประทานเพื่อช่วยล้างเลือดที่คั่งในมดลูกและทำให้มดลูกเข้าอู่เร็วอยู่บ้าง (2) การมัดขวัญและการตั้งชื่อ หลังจากคลอดลูกกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะจะมีขนบธรรมเนียมการตั้งชื่อให้แก่เด็กที่เกิดใหม่ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตน การตั้งชื่อก็มักจะทำกันเมื่อเด็กคลอดได้ 3 วัน หรือ 1 เดือน โดยพ่อแม่และญาติของเด็กจะต้องเตรียมสรวย (กรวย) ดอกไม้ เทียน ข้าวสาร 1 ถ้วย ข้าวสวย 1 ถ้วย และข้าวเปลือก 8 เม็ด ไปทำพิธีเซาะเมื่อ (เสียดาย) โดยจะให้หมอผีในหมู่บ้านมาประกอบพิธีด้วยการอธิษฐานชื่อของบรรพบุรุษคนหนึ่งซึ่งเชื่อว่ามาเกิดเป็นเด็กคนนี้แล้วทำการเสียดายด้วยการหยิบเมล็ดข้าวเปลือกมานับจำนวนว่าได้จำนวนคู่หรือจำนวนคี่ หากเป็นเลขคู่ หมายถึง บรรพบุรุษที่ได้อธิษฐานชื่อไว้มาเกิดแล้วญาติจะตั้งชื่อเด็กตามชื่อของบรรพบุรุษคนนั้น

1.2) การบวชเณร ชาวลัวะในเขตหนองแวง ยังคงสืบทอดประเพณีบวชลูกแก้วของตนไว้ โดยยังคงรักษารูปแบบการบวชที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษบางประการไว้ เช่น การนำเทียนคู่ไปเชิญญาติพี่น้องให้มาร่วมงาน พิธีถวายเทียนที่มีเครื่องบูชาเป็นเทียนคู่ ไม้ขีด ข้าวดอก

ลูกอม และการแจกไม้ขีดกับคนที่มาร่วมงานที่เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อว่าจะทำให้ผู้รับไปมีชีวิตที่เจริญรุ่งเรืองเหมือนไม้ขีดไฟที่ให้แสงสว่าง นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงอาหารกับผู้ที่มาร่วมงาน และการร้องรำทำเพลง (ขอ) ประกอบดนตรีพื้นบ้านของชาวลัวะเพื่อความสนุกสนานอีกด้วย แต่กระนั้น ก็พบว่า การบวชลูกแก้วของชาวลัวะกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบของการบวชเถรวาททั่วไปที่ชาวไทยพุทธในเขตหนองแวมปฏิบัติกัน ซึ่งแตกต่างจากประเพณีการบวชลูกแก้วของชาวลัวะในยูนนานและทางภาคเหนือของประเทศไทย เช่น การแต่งกาย เป็นต้น เนื่องจากพวกเขาคล้อยตามประเพณีการบวชเถรวาทของคนในพื้นที่ไปแล้ว

1.3) การแต่งงาน กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันยังคงรักษาขนบประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงานแบบดั้งเดิมบางอย่างไว้ เช่น การอวยพรให้คู่บ่าวสาวตามคติแบบลัวะ แต่ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนไปตามคติการแต่งงานของคนในพื้นที่ เช่น การแต่งกายด้วยชุดไทยแทนชุดลัวะ การประกอบพิธีสงฆ์ และการจัดเลี้ยงแขกตามร้านอาหาร สมาคม หรือโรงแรมแบบงานแต่งงานของคนไทยในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ที่ชี้ให้เห็นการปรับตัวและการยอมรับวัฒนธรรมอื่นมาปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์นี้

1.4) งานศพ ประเพณีเกี่ยวกับงานศพของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันไม่ได้สืบทอดพิธีศพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ เนื่องจากวิธีทำศพแบบดั้งเดิมส่วนมากจะใช้วิธีการฝังศพ ปัจจุบันพวกเขาได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ส่วนมากจะไม่ค่อยมีที่ดินเป็นของตนเอง จึงไม่สามารถปฏิบัติตามแบบดั้งเดิมได้ พวกเขาจะอนุวัตตามประเพณีงานศพชาวพุทธในพื้นที่ทั้งหมด

2) ประเพณีเกี่ยวกับสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวมที่พบจะเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เนื่องจากชาวลัวะในพื้นที่แห่งนี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เช่น เข้าพรรษา ออกพรรษา ทอดกฐิน สังฆารปีใหม่ (สงกรานต์) และประเพณีขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและครอบครัวของชาวลัวะในพื้นที่วิจัย แต่การปฏิบัติตามประเพณีเหล่านี้ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะจะคล้อยตามวิถีปฏิบัติของคนในพื้นที่เป็นหลักโดยพบประเพณีสำคัญที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวมยังคงให้ความสำคัญ 3 พิธี ดังนี้

2.1) ประเพณีทอดกฐิน ชาวลัวะในเขตหนองแวมยังคงยึดถือปฏิบัติตามประเพณีที่เกี่ยวกับสังคมที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนาอย่างพิธีทอดกฐิน แต่มีการปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบและข้อปฏิบัติของคนในพื้นที่เป็นหลัก ด้วยข้อจำกัดบางประการที่ไม่อาจปฏิบัติตามรูปแบบดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา เช่น วัดและพระสงฆ์ในพื้นที่เป็นชาวไทยและเป็นวัดพุทธแบบไทยที่มีคติความเชื่อและข้อปฏิบัติแบบพุทธศาสนาเถรวาททั่วไปในภาคกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ในเรื่องเดียวกันของชาวลัวะในเขตหนองแวมได้อย่างดี

2.2) ประเพณีสงกรานต์ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมยังคงให้ความสำคัญกับวันขึ้นปีใหม่ของตนตามคติที่เคยปฏิบัติตั้งแต่อดีต มีการเฉลิมและทำกิจกรรมที่เนื่องด้วยศาสนาพุทธที่บรรพบุรุษเคยปฏิบัติมาตั้งแต่ครั้งอยู่ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน และกิจกรรมบางอย่างก็มีความคล้ายคลึงกับประเพณีของชาวไทย เช่น การขนทรายเข้าวัด การก่อเจดีย์ทราย การไหว้พระที่วัด เป็นต้น ซึ่งก่อนจะถึงวันปีใหม่ชาวลัวะในเขตหนองแวมจะช่วยกันทำอาหารลัวะที่เป็นอัตลักษณ์ประจำเทศกาลหรือประเพณีนี้คือขนมแอบเพื่อใช้ในวันปีใหม่ด้วย

2.3) ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมยังคงรักษาสืบทอดประเพณีขึ้นบ้านใหม่จากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าบ้านที่ซื้อจากโครงการหรือบ้านที่สร้างขึ้นจะเป็นบ้านแบบใหม่ ไม่ได้สร้างตามสถาปัตยกรรมที่มีโครงสร้างเหมือนอดีตที่บรรพบุรุษเคยสร้างไว้ก็ตาม แต่ชาวลัวะในพื้นที่วิจัยก็ยังคงมีการทำบุญและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธเพื่อความเป็นสิริมงคล ส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขและโชคลาภแก่คนในบ้านตามความเชื่อที่บรรพบุรุษได้เคยปฏิบัติต่อกันมา วิถีชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์ของคนกลุ่มนี้ที่ยังคงปฏิบัติกันอย่างเหนียวแน่นก็คือ ความสามัคคี ความมีน้ำใจต่อกันของญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านที่มาร่วมช่วยงาน มาแสดงความยินดี อวยพรให้แก่เจ้าของบ้านใหม่ มีการเล่นละเล่นที่สนุกสนาน สร้างความบันเทิงด้วยการร่ำวง รำเทียนอันเป็นการสืบทอดศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้านที่บรรพชนของตนได้รังสรรค์ไว้ทางหนึ่งด้วย

5.1.1.3 ความเชื่อและศาสนา

วิถีชีวิตด้านความเชื่อและศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร พบ 3 เรื่อง ได้แก่ การนับถือผี การนับถือวิญญาณบรรพบุรุษ และการนับถือศาสนาพุทธแบบผสมผสานกันโดยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตด้านความเชื่อและศาสนาทั้งความเชื่อเรื่องผี วิญญาณของบรรพบุรุษ และศาสนาพุทธตามที่บรรพบุรุษของตนนับถือบูชาในสิบสองปีนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ความเชื่อและการ นับถือศาสนาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม เช่น การไหว้บรรพบุรุษจะไม่ได้จัดพิธีกรรมใหญ่โต เป็นการไหว้ภายในบ้าน คล้ายกับการไหว้ผีปู่ ย่า ตา ยายของคนไทย แต่ก็มีชาวลัวะในพื้นที่วิจัยบางส่วนที่ได้เลิกพิธีไหว้บรรพบุรุษไป ความเชื่อบางอย่างก็ได้ผสมผสานกับศาสนาและความเชื่อของคนไทยท้องถิ่น เช่น การไหว้แม่ย่านางรถยนต์ก็ถูกรับเข้ามามีคติปฏิบัติ เพราะเห็นว่า เข้ากับความเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณที่มีอยู่เดิม แต่ชาวลัวะส่วนใหญ่ในพื้นที่แห่งนี้ก็ยังคงนับถือศาสนาพุทธและให้ความสำคัญกับประเพณีทางศาสนาพุทธ โดยการการปฏิบัติหรือประกอบพิธีทางศาสนาพุทธส่วนใหญ่ก็จะเป็นไปตามแบบปฏิบัติของชาวไทยพุทธในพื้นที่เป็นหลัก แต่ถึงกระนั้นก็มีรายละเอียดบางอย่างของการปฏิบัติกิจทางศาสนาพุทธที่แสดงอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ของตนอยู่ เช่น การทำขนมพื้นบ้านของชาวลัวะไปถวายพระสงฆ์ และนำไปบูชาบรรพบุรุษในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่หรือสงกรานต์ เป็นต้น

5.1.1.4 ศิลปะการแสดงและหัตถกรรมพื้นบ้าน

ชาวลัวะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เครื่องดนตรีพื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มคนที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนกลุ่มนี้ โดยพบวิถีชีวิตด้านนี้ที่กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในพื้นที่วิจัยยังคงรักษาอยู่ 3 เรื่อง ได้แก่ ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้าน ดังต่อไปนี้

1) ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะกลุ่มนี้มีลักษณะเด่นคือการผสมผสานระหว่างเพลงและการเต้นรำเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน การเต้นของชาวลัวะจะมีทั้งการเต้นเดี่ยวและการเต้นคู่ การเต้นเดี่ยวโดยทั่วไปจะเลียนแบบการเคลื่อนไหวของสัตว์ต่าง ๆ เช่น การเต้นทำลิง ทำคางคก เป็นต้น การเต้นคู่ เช่น เต้นกลองเท้าช้าง คนหนึ่งตีกลอง คนหนึ่งตีฉิ่ง กระบวนท่าเต้นแข็งแรงและประสานกัน และยังมีการรำดาบและท่าเต้นของชาวลัวะนั้นแสดงถึงการทรงพลัง นอกจากนี้ยังมีการรำเทียน ซึ่งเป็นการรำที่ไม่มีการจำกัดจำนวนคน ส่วนการร้องเพลงพื้นบ้านของชาวลัวะจะมีทำนองเพลงแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ จาย จอย ซอ ชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมยังสามารถรักษาศิลปะวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านไว้ได้ค่อนข้างดี ถึงแม้ว่าพวกเขาจะอพยพมาอาศัยอยู่กรุงเทพมหานครมานานหลายสิบปี แต่พวกเขาก็ยังไม่ทอดทิ้งศิลปะการแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตน และเป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน ความรื่นรมย์แก่แสดง ผู้ฟัง และผู้ชมเท่านั้น แต่ยังมีสาระสำคัญเกี่ยวกับคำสอน ความรัก ความหวังใย ความปรารถนาดี มิตรภาพ ไผตรี และอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเท่านั้น

2) เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เครื่องดนตรีพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่สำคัญจะมี ดึง กลองยาว กลองสั้น และฆ้องซูด นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีทั่วไปที่นำมาใช้ร่วมด้วย เช่น ฉาบ ฉิ่ง ฆ้อง เป็นต้น ชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ยังรักษา สืบทอดวิถีชีวิตด้านการใช้ดนตรีพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไว้ ซึ่งจะนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาใช้ร่วมกับการแสดงต่าง ๆ ในงานสำคัญ เทศกาล หรือพิธีกรรมของชาวลัวะเสมอ แสดงให้เห็นถึงกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเป็นกลุ่มที่รักสนุกสนาน นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงเครื่องดนตรีกับความเชื่อหรือดนตรีกับพิธีกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ที่ยังคงรักษา สืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

3) หัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ส่วนหนึ่งยังได้สืบทอดรักษาฝีมือหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของบรรพบุรุษบางอย่างไว้ แต่ก็พบว่า มีบางอย่างได้สูญหายไป และบางอย่างก็มีการเปลี่ยนแปลงแบบผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมในสังคมไทย เช่น ลวดลายที่ปรากฏบนเสื้อหรือกระเป๋าลัวะ เนื่องจากพวกเขาไม่ได้อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมเดิมแล้ว จึงทำให้การสืบทอดฝีมือด้านหัตถกรรมพื้นบ้านมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัสดุและการพัฒนาของสังคม และมีแนวโน้มว่า ในอนาคตหัตถกรรมพื้นบ้าน

บางอย่างของคนกลุ่มนี้ก็ค่อย ๆ หายไปตามกาลเปลี่ยนแปลงของสังคม และปัจจัยภายในกลุ่มของชาวลัวะเอง เช่น การไม่ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่เยาวชนรุ่นใหม่ เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้ภูมิปัญญาแห่งบรรพบุรุษของตน หรือการที่คนกลุ่มนี้มองเห็นวัฒนธรรมใหม่ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ดีกว่าวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าแห่งบรรพบุรุษของตน

5.1.2 การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สรุปตามประเด็นการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยแห่งการสืบทอด และปัจจัยการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

5.1.2.1 ปัจจัยแห่งการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบ 5 ปัจจัย ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน สมาคม และสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) ดังนี้

1) สมาชิกในครอบครัว พบว่า มีผลต่อการสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแขมอย่างมาก ทั้งในด้านภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้าน เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างมาก สมาชิกที่เกิดใหม่ย่อมได้รับอิทธิพลจากสมาชิกในครอบครัวที่ช่วยเหลือหลอมให้มีวิถีชีวิตแบบเดียวกัน มีการเรียนรู้ และสืบทอดวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษลัวะให้คงอยู่สืบต่อไปในอนาคต ซึ่งพบว่า พอแม่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะยังคงสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

2) ชุมชน ความเป็นชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขมสามารถดำรงอยู่และสืบทอดต่อไปได้ รวมถึงเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปที่เข้ามาสัมผัสกับวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ ทั้งนี้เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนลัวะด้วยกัน โดยมีผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงานในการจัดประชุมชาวบ้าน วางแผน แบ่งหน้าที่ให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมด้วยช่วยกันทั้งงานส่วนบุคคลและงานส่วนรวมของชุมชน ชี้ให้เห็นพลังทางสังคมของคนกลุ่มนี้ที่มีจิตสำนึกในความเป็นพี่น้อง พวกพ้อง เผ่าพันธุ์เดียวกัน เกิดความสมัครสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานอันเป็นการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ให้คงอยู่ต่อไปในอนาคต

3) ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ที่มีความรอบรู้และทักษะด้านต่าง ๆ อย่างดี โดยพบว่าการสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะโดยปราชญ์ชาวบ้านมักเป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นผ่านการสังเกตและความเข้าใจวิถีชีวิตทาง

วัฒนธรรมด้านนั้น ๆ จากการดู การฟัง การสาธิตให้ดู หรือการสอนจากปราชญ์ชาวบ้านผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตรง ส่งผลให้ลูกหลานของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะมีความรู้ ความเข้าใจ ในวิถีชีวิตที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ได้รังสรรค์ไว้จนกระทั่งคนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตทาง วัฒนธรรมแบบเดียวกัน และส่งผ่านวิถีชีวิตเหล่านั้นให้แก่ลูกหลานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำให้พวกเขาเกิด จิตสำนึกและเกิดความตระหนักในคุณค่า พร้อมทั้งจะสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของตนต่อไป ในอนาคต

4) สมาคม สมาคมลัวะมีบทบาทอย่างมาก และถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการ อนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมให้แพร่หลายอย่าง กว้างขวางมากที่สุด เนื่องจากสมาคมลัวะเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการเป็นระบบ มีการดำเนินงานที่มี ประสิทธิภาพ มีเครือข่าย มีพลังอำนาจในการต่อรองหรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชนให้มาสนับสนุนในการจัดงานหรือกิจกรรม รวมถึงสามารถที่จะรวมคนที่เป็นชาวลัวะกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่วิจัยให้มาร่วมกันจัดหรือเข้าร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ ซึ่งสร้างความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมให้แก่ชุมชนลัวะเขตหนองแวม ทั้งในแง่ของการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ดี การปฏิบัติที่ถูกต้อง เกิดความตระหนักในคุณค่า และเห็นความสำคัญในวัฒนธรรม ของตน เกิดการร่วมมือร่วมใจช่วยกันการอนุรักษ์ สืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษให้ ยั่งยืนและคงอยู่ต่อไปในอนาคต

5) สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) การสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวมผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียมีส่วนช่วยให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของ กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแพร่หลายอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อคนทั่วโลก สื่อ โซเชียลมีเดียสามารถช่วยให้กลุ่มชาติพันธุ์ลัวะแสดงถึงสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของพวกเขา ที่ยังคงดำรงอยู่ และสะท้อนให้เห็นว่า สื่อโซเชียลมีเดียเป็นปัจจัยหรือเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์ และสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่มีประสิทธิภาพมากในสังคมปัจจุบัน

ผลการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้วิถีชีวิตทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ได้รับการอนุรักษ์ สืบต่อมี 5 ประการ ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว คนในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน สมาคมลัวะ และโซเชียลมีเดีย แต่ละปัจจัยมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ สืบต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ที่เกิด จากการตระหนักในคุณค่า การเห็นคุณค่า และความภาคภูมิใจในทุกสิ่งๆที่เรียกว่า “วิถีชีวิตลัวะ” ทั้งภาษา การแต่งกาย อาหารพื้นบ้าน ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ศิลปะการแสดง ดนตรี และ ทัศนคติที่เห็นคุณค่าความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่พวกเขาได้รับมาจากบรรพบุรุษของตน ซึ่งปรากฏให้เห็นในวิถีชีวิตประจำวัน วันสำคัญ งานประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะโดยมี

สถาบันหลักอย่างครอบครัว ชุมชนที่เข้มแข็ง และสมาคมลัทธิช่วยเหลือผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์และการสืบต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิให้คงอยู่ต่อไป

5.1.2.1 ปัจจัยแห่งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิ

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบ 4 ปัจจัย ได้แก่ การย้ายถิ่น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การศึกษา และการพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี ดังต่อไปนี้

1) การย้ายถิ่น การอพยพมาอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งในด้านภาษา การประกอบอาชีพ ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การรักษาโรคด้วยยาสมุนไพร และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนกลุ่มนี้หลายอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พบการเชื่อมโยงของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิจะไปสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ที่ส่งผลให้คนกลุ่มนี้จำต้องปรับตัวตามเพื่อความอยู่รอด ที่เห็นชัดเจนก็คือ ภาษา ที่ชาวลัทธิรุ่นใหม่ไม่สามารถพูดภาษาลัทธิได้ เพราะพวกเขาใช้ภาษาไทยกลางในการสื่อสารเป็นหลัก เหตุที่พวกเขาใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่นอกบ้านที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม

2) การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิอย่างมาก โดยพบว่า หลังจากที่หญิงและชายของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิที่แต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนภายนอกกลุ่มของตนจะปรับตัวไปตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคู่สมรส มีการเรียนรู้ ยอมรับ ปฏิบัติตามวัฒนธรรมใหม่ และมีการนำสองวัฒนธรรมมาผสมผสานกันเพื่อให้คู่สามีภรรยา รวมถึงเครือญาติทั้งสองฝ่ายเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เป็นพวกเดียวกัน แต่ถึงกระนั้นพวกเขาก็ยังคงรักษาวิถีทางวัฒนธรรมบางอย่างของตนไว้ ทั้งนี้เกิดจากการที่พวกเขายังมีปฏิสัมพันธ์กับเครือญาติฝ่ายตนอยู่ในบางโอกาส

3) การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิที่เป็นคนรุ่นใหม่ เนื่องจากการศึกษามีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของเยาวชนลัทธิ ทำให้พวกเขามีความคิด ความเชื่อที่เป็นเหตุผล ไม่เชื่อเรื่องที่ขัดกับความคิดและความรู้ที่ได้จากการศึกษาศาสตร์สมัยใหม่ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้บางส่วนไม่ได้ให้ความสนใจกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของกลุ่มตนมากนัก การปฏิบัติตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนก็มักเป็นการปฏิบัติตามประเพณีนิยมที่พ่อแม่หรือญาติพาปฏิบัติ บางเรื่องก็ยกเว้น ไม่ปฏิบัติตาม เนื่องจากพวกเขามองว่าเป็นเรื่องไร้สาระ หรือการไม่เห็นคุณค่าของวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเหล่านั้น นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะส่งผลให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ลัทธิกลุ่มนี้ดำรงอยู่ไม่ได้ในอนาคต

4) การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยี ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัทธิเขตหนองแขมอย่างมาก ช่วยให้วิถีชีวิตของคน

กลุ่มนี้สะดวกสบายมากขึ้นกว่าอดีต ตั้งแต่การใช้โทรศัพท์มือถือในการสื่อสารไปจนถึงการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการทำงาน เทคโนโลยีทำให้ชาวไร่ประหยัดเวลาและแรงงานมากขึ้น และยังสามารถเพิ่มความรู้อีก สร้างโอกาสใหม่ในการสร้างรายได้ และเพิ่มคุณภาพชีวิต แต่ในทางกลับกัน การพัฒนาการทางเทคโนโลยีได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ เช่น การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แทนเครื่องมือประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม ส่งผลให้ภูมิปัญญาด้านนี้หายไป การรักษาโรคด้วยแพทย์แผนปัจจุบันส่งผลให้การรักษาโรคและภูมิปัญญาด้านสมุนไพรของคนกลุ่มนี้หายไป เรื่องที่น่าเป็นห่วงก็คือ เยาวชนชาวไร่รุ่นใหม่ เนื่องจากเยาวชนชาวไร่ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารออนไลน์ ส่วนใหญ่มักจะใช้เทคโนโลยีเพื่อความบันเทิง ใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ไปกับการเล่นเกม และมีเยาวชนบางส่วนที่ติดเกม ส่งผลให้เยาวชนเหล่านี้ละเลย ไม่สนใจที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของบรรพบุรุษตน ซึ่งหากปล่อยให้ปัญหานี้เกิดต่อไปก็มีโอกาสที่จะทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้บางเรื่องหรืออาจทั้งหมดสูญหายไปได้ในอนาคต

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.2.1 วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแวม กรุงเทพมหานคร ที่สามารถยืนยันความจริงที่ว่า วัฒนธรรมจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์อยู่ตลอดเวลา เห็นได้จากคนกลุ่มนี้ยังคงสืบทอดวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของตนบางอย่างไว้ที่เกิดจากการตระหนัก การเห็นความสำคัญ การมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของตน เช่น การผลิตและการแต่งกายชุดลัวะ การใช้ภาษาลัวะ อาหารของชาวลัวะ ประเพณีในวงจรชีวิตและประเพณีทางสังคม ความเชื่อ การนับถือศาสนา การรักษาโรค ศิลปะการแสดง และหัตถกรรมพื้นบ้าน ขณะเดียวกันมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลง ยอมรับวัฒนธรรมนอกบางอย่างมาใช้ตามความเหมาะสมเพื่อความอยู่รอด ดังนั้นวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะที่ยังคงพบได้ในพื้นที่วิจัยปัจจุบันที่สามารถแยกคนกลุ่มนี้ออกจากคนกลุ่มอื่น ๆ ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญยงค์ เกศเทศ (2551, น. 143) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคนในแต่ละชาติว่าแตกต่างกันอย่างไร ในเรื่องใด เช่น ด้านภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ในการกำเนิดชีวิต ตลอดถึงการละเล่นพื้นเมือง อันทำให้คนในชาติหรือในท้องถิ่นเกิดความรักความภาคภูมิใจ และหวงแหนวัฒนธรรมในชาติหรือในท้องถิ่นของตน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ยศ สันตสมบัติ (2544, น. 122-123) ที่กล่าวถึงการขยายตัวของวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ว่า เมื่อชาติพันธุ์ขยายตัวมาอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน การยอมรับซึ่งกันและกันอาจทำให้เกิดการยืมวัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนของวัฒนธรรมได้ แต่ฝ่ายต่างก็พยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนไว้

5.2.2 การสืบทอดวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวม กรุงเทพมหานครที่พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้ดำรงอยู่ที่มาจากสมาชิกในครอบครัว ประชาชนชาวบ้าน ชุมชน สมาคมลัวะ และสื่อโซเชียลมีเดีย แต่ปัจจัยสำคัญที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีพลังมากที่สุดคือ ปัจจัยภายในตัวบุคคลแต่ละคนอันเกิดจากจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญและความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน ซึ่งพบปัจจัยแห่งการสืบทอดวิถีชีวิตที่สำคัญคือ ครอบครัวที่มีบทบาทอย่างมากในสืบทอดทั้งโดยตรงคือสอนให้สมาชิกในครอบครัวลงมือทำ และโดยอ้อมคือการทำให้ดู สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา สุภาพ (2536, น. 99) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง อันเป็นแบบแผนในความคิดและการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Duan Zhili (2562) เรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในหมู่บ้านอรุโณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ที่พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในหมู่บ้านนี้ยังคงดำรงอยู่คือความสัมพันธ์ในครอบครัวที่อบอุ่นใกล้ชิด รัก สามัคคีกันตามวิถีชีวิตของบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sun Shulei (2565) เรื่อง การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ: กรณีศึกษาบ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายที่พบปัจจัยแห่งการสืบทอดและการเผยแพร่วัฒนธรรมว่า มาจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน ประชาชนชาวบ้าน สถานศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งโซเชียลมีเดียยังได้มีบทบาทสำคัญในการช่วยสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมอย่างมาก

5.2.3 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะเขตหนองแวม กรุงเทพมหานครที่พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงไป คือ การย้ายถิ่น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม การศึกษา และการพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยีที่สะท้อนให้เห็นความจริงที่ว่า ทุกสิ่งย่อมมีการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตรา สุภาพ (2536, น. 102) ที่ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมหากมีแต่การคงที่ วัฒนธรรมจะไม่ก้าวหน้าไปได้ ถ้าจะให้ก้าวหน้าไปได้ จะต้องมีความเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงเสริมสร้าง และวัฒนธรรมอาจเปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วก็ได้ขึ้นอยู่กับกาลเวลาและสมาชิกของสังคมนั้น ๆ ว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่ โดยเฉพาะในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านศิลปะ ศาสนา เทคโนโลยี เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระครูประภากรพิศิษฐ์ (บุญรัตน์ ทาประภากร) (2545) เรื่อง วัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ บ้านละอูบ อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่พบปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชาวลัวะบ้านละอูบเปลี่ยนแปลงไปว่า มาจากการติดต่อกับสังคมเมือง ความเจริญก้าวหน้าของสังคมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษาและเทคโนโลยีที่ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเพื่อความอยู่รอด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li Man (2562) เรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอ

เมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ที่พบปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทย เชื้อสายจีนในพื้นที่วิจัย คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม ความไม่เข้มงวดในขนบประเพณี ของครอบครัว การแต่งงานกับคู่สมรสที่ไม่ใช่คนจีน ค่านิยมทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ระบบการศึกษาไทย การรับประเพณีวัฒนธรรมอื่นมาผสมผสานกับประเพณีวัฒนธรรมของตน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษา การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 ควรศึกษาวิเคราะห์หัตถเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่พบว่ามึประเด็นที่น่าสนใจทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ พิธีกรรม คติการ ดำเนินชีวิต เป็นต้น

5.3.2 ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการสืบต่อและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่ม ชาติพันธุ์ลัวะในสังคมเมืองกับสังคมชนบทที่มีความต่างกันด้านสิ่งแวดล้อมว่า มีความสอดคล้องและ แตกต่างกันอย่างไรร

บรรณานุกรม

- กิตติ โล่ห์เพชรรัตน์. (2556). *ตำนานการสร้างกรุงเทพฯ เมืองฟ้าอมรของชาวยุโรป*. กรุงเทพมหานคร: ก้าวแรก.
- คณะกรรมการอำนวยการบูรณาการเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง. (2554). *แนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงจิต กล่อมสิงห์. (2546). *การรักษาเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนในเมืองเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2544). *ความเป็นมาของสยาม ไทย ลาว ขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติฉบับสมบูรณ์ เพิ่มเติมข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. (2555). *ปริศนาวงศาคณาญาติ “ลัวะ”*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มนุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ชนากา เมธีเรียงไกร. (2559). *กระบวนการสืบทอดประเพณีทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนชุมชนตลาดบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชาญชัย จีรวรรณกิจ. (2529). *การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ฐาปนีย์ เครือระยา. (2563). *ลัวะ*. เชียงใหม่: สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ค้นคืนจาก <https://art-culture.cmu.ac.th/Lanna/articleDetail/1255>.
- นรเศรษฐ์ พิสิฐพันธ์. (2552). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : วัว*. กรุงเทพมหานคร: เอกพิมพ์ไทย.
- นันทพร ศรีสุทระ. (2544). *วิถีชีวิตชุมชนกับการเกิดโรคเบาหวาน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านจิว ตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2509). *ตำนานจามเทวีวงศ์*. เชียงใหม่: ท่าแพ.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2549). *30ชาติในเชียงราย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อูทัย.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2551). *วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บ้านดินของชาวลัวะ ไทยสิบสองปันนาผลิตถิ่น. (3 เมษายน 2533). *บ้านเมือง*. น. 15.
- ประกอบ มีโคตรกอง. (2551). *วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประภากรพิศิษฐ์ (บุญรัตน์ ทาประภากร). (2545). *วัฒนธรรมและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวลัวะ บ้านละอูบ ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2541). *ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพมหานคร: พีระพินา.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2557). บทความปริทรรศน์: กระบวนทัศน์การศึกษาชาติพันธุ์สัมพันธ์. *ลุ่มแม่น้ำโขง*, 10(3), 219-242.
- ปิยพงศ์. (2545). *เรื่องลับน่ารู้ของลื้อ*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์. (2561). อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในพิธีกรรมแห่งชีวิตชาวไทลื้อจังหวัดพะเยา. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*. 28 (2), 173-189.
- พรต เสตสุวรรณ. (2562). *รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือของชาวลัวะในภาคเหนือของประเทศไทย* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- พรทิพย์ อันทิวโรทัย. (2545). *บทบาทการศึกษาในการสืบทอดและพัฒนาทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาวัฒนธรรมชาวสวนฝั่งธนบุรี* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เชิดชาติ หิรัญโร และพวงผกา ธรรมธิ. (2563). *ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในพื้นที่ของพุทธศาสนาของกลุ่มปลั่ง (ไตดอย-ลัวะ)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. (2544). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิเศษ บูรณะสมบัติ. (2457). *ประวัติศาสตร์การปกครองของไทย ตั้งแต่สมัยเริ่มแรกถึงเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตย พ.ศ. 2457*. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- ภัททิยา ยิมเรวัต และ คุณหญิงสุริยารัตนกุล. (2541). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ : ลัวะ*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.
- เมฆม สอดส่องถุช. (2556). *การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศลุ่มน้ำโขง : กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศจีนตอนใต้ (ยูนนาน และกวางสี) ต้นสายอารยธรรมลุ่มน้ำโขง*, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ยศ สันตสมบัติ. (2544). *มนุษย์กับวัฒนธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- รุ่งรัตน์ ทองสกุล. (2549). *การจัดการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนประเพณีและวรรณกรรมท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่*. ชุดโครงการการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กรุงเทพมหานคร.
- ลัวะคือใครกันแน่ปริศนาวงศาตนาญาติ. (6 กรกฎาคม 2555). *สยามรัฐ*. น. 21.
- วัลย์ลดา เหมหมาด. (2559). *วิถีชีวิตและการนิยามความหมายของสาวแบงก์ในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่* วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.), สงขลา.
- ศศิธร ศรีรัตน์. (2561). การเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ทางความเชื่อของพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศักรินทร์ ฒ นาน. (2555). *มลาปรีบนเส้นทางพัฒนา*. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 43 จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นคืนจาก <http://www.mhsdc.org/interest1.htm>.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). *กลุ่มชาติพันธุ์ : ปลั่ง*. ค้นคืนจาก <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/29>.
- สมจะเปา. (2560). การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์คะฉิ่นบ้านใหม่สามัคคี ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*. 8 (2), 69-77.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). *เพื่อนความสุข*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.). (2564). *กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: งานวิจัยและความท้าทาย*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ค้นคืนจาก <https://www.culture.cmru.ac.th/web60/learningcenter>.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.). (2564). *กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : งานวิจัยและความท้าทาย*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุขศิริ บุญเรือง. (2546). การปลูกดอกไม้ประดับกับวิถีชีวิตของชุมชน : กรณีศึกษาบ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ขอนแก่น.
- สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และคณะ. (2538). มอญ : บทบาทด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงในรอบ 200 ปี ของกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.
- สุธานี มะลิพันธ์. (2552). ความมั่นคงทางอาหารของชาวลัวะบ้านป่าก่า อำเภอปอแก้ว จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรียา รัตนกุล. (2527). ผลงานวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม : ละว้า และ ลัวะ. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 4, 56-78.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2541). สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2549). สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 25(2) น. 1-16.
- อรรถรัตน์ ฆะสันต์. (2553). คติความเชื่อละกุ่มปัญหาซึ่งสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐาน ผังหมู่บ้านและบ้านเรือนของชุมชนชาติพันธุ์ลัวะในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- อรรถรัตน์ ฆะสันต์. (2553). คติความเชื่อและกุ่มปัญหาซึ่งสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐาน ผังหมู่บ้านและบ้านเรือน ของชุมชน ชาติที่พันธุ์ลัวะในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- อาภรณ์อุกฤษณ์. (2554). พลวัตการปฏิสัมพันธ์และชาติพันธุ์อำนาจของชาวเกาสันตา จังหวัดกระบี่. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- อุดม เขยกิจวงศ์ (2552). วิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ ตลาดน้ำ. กรุงเทพมหานคร: กุ่มปัญหาสร้างสรรค์.
- อุบล สวัสดิ์ผล ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ และชูพักตร์ สุทธิสา. (2558). กลุ่มชาติพันธุ์กุ่ม: วิธีการดำรงชีวิตของแรงงานอพยพตัดอ้อยภายใต้อุตสาหกรรมน้ำตาลไทย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุมาภรณ์ วงศ์วิสิฐศักดิ์. (2547). ประเพณีและพิธีกรรมของชาวคลอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Cui Xin. (2563). การเกิดขึ้น การดำรงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของตลาดคลองสวน 100 ปี จังหวัด ฉะเชิงเทรา-จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Duan Zhili. (2562). วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในหมู่บ้านอรุโณทัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Li Man. (2562). วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Sun Shulei. (2565). การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ: กรณีศึกษา บ้านท่าฮ่อ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- ZHANG WEN. (2563). วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอ แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- Zhao Ying. (2001). *A CULTURAL HISTORY THE BULANG NATIONALITY* . KUNMING : Hao YunPing.

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนผู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 31 ตุลาคม 2565

ชื่อเรื่อง การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษา เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MS. LIUPING QIN
 คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
 ประกาศเลขชิ่งก จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 31 ตุลาคม 2565

เลขที่รับรอง

ธ.1274/2565

วันที่ให้การรับรอง: 31 ตุลาคม 2565

วันหมดอายุใบรับรอง: 30 ตุลาคม 2567

ภาคผนวก ข
คำถามสัมภาษณ์

คำถามสัมภาษณ์ของบทที่ 3

คำถามเพื่อการวิจัยในบทที่ 3 นี้ สร้างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งแบบเจาะจงและไม่เจาะจง ประกอบด้วย ผู้ดูแลสมาคมลัวะ ประชาชนชาวบ้าน และชาวบ้านลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1. เชื้อสกุล อายุ อาชีพ
2. ในชีวิตประจำวันและงานประเพณีต่าง ๆ ท่านแต่งกายแบบใด
3. ลูกหลานชาวลัวะเขตหนองแขมใส่ชุดประจำเผ่าลัวะในชีวิตประจำวันและงานประเพณีต่าง ๆ หรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ท่านพูดได้กี่ภาษา พูดภาษาท้องถิ่นลัวะได้หรือไม่ ภาษาที่ท่านใช้ในการสื่อสารประจำวันมีภาษาใดบ้าง
5. ท่านได้ถ่ายทอดภาษาถิ่นให้ลูกหลานหรือไม่ เพราะเหตุใด
6. ภาษาในชีวิตประจำวันที่คุณหลานของท่านใช้คือภาษาใด เรียนมาจากที่ใด
7. ลูกหลานชาวลัวะเขตหนองแขมยังให้ความสำคัญกับภาษาลัวะหรือไม่ อย่างไร
8. ท่านคิดว่าภาษาลัวะมีความสำคัญต่อตนเองและลูกหลานอย่างไร
9. อาหารในชีวิตประจำวันของท่านคืออะไร
10. ท่านยังทำอาหารของชาวลัวะที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษรับประทานหรือไม่ เพราะเหตุใด
11. อาหารของชาวลัวะที่ท่านยังทำรับประทานมีอะไรบ้าง และท่านได้สอนวิธีการทำอาหารของชาวลัวะให้แก่บุตรหลานหรือไม่ เพราะเหตุใด
12. อาหารของชาวลัวะที่สำคัญในเทศกาลมีอะไรบ้าง
13. ก่อนที่จะมาอยู่ที่นี่ท่านประกอบอาชีพอะไร ที่ไหน และปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร เคยเปลี่ยนอาชีพอะไรมาบ้าง เพราะเหตุไรจึงต้องเปลี่ยนอาชีพ
14. ในอดีตบรรพบุรุษของท่านในพื้นที่นี้ใช้ชีวิตอย่างไร และประกอบอาชีพใด
15. ท่านหรือบรรพบุรุษของท่านอพยพมาจากไหน เคยอยู่ที่ไหนมาบ้างก่อนมาอยู่ที่นี่ และมาอยู่ที่นี่ตั้งแต่เมื่อไร
16. บรรพบุรุษของท่านมาอยู่พื้นที่นี้ได้อย่างไร และเดินทางมาอย่างไร
17. ปัจจุบันชาวลัวะที่ยังสร้างบ้านแบบดั้งเดิมด้วยตนเองหรือไม่ อย่างไร

คำถามสัมภาษณ์ (ต่อ)

18. บรรพบุรุษของท่านใช้การรักษาโรคด้วยวิธีใด และมีการรักษาโรคแบบดั้งเดิมใดบ้างที่ท่านยังใช้อยู่
19. ปัจจุบันส่วนใหญ่ท่านรักษาโรคด้วยวิธีใด เพราะเหตุใด
20. ท่านจบการศึกษาระดับใด จากที่ไหน
21. ปัจจุบันบุตรหลานของท่านเรียนอยู่ที่ใด
22. ลูกหลานชาวlässะที่เรียนหนังสือตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับนักเรียนหรือนักศึกษาไทยได้หรือไม่ อย่างไร
23. ประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวlässะที่ท่านรู้จักมีอะไรบ้าง
24. ปัจจุบันมีประเพณีใดบ้างที่ชาวlässะเขตหนองแวมยังปฏิบัติอยู่ ท่านคิดว่า ประเพณีต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างไร
25. ท่านสืบทอดประเพณีดังกล่าวด้วยวิธีการใด
26. ประเพณีการตั้งชื่อของชาวlässะเขตหนองแวมในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
27. การแต่งงานของชาวlässะเขตหนองแวมในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
28. ชาวlässะเขตหนองแวมยังนิยมแต่งงานกับชาวlässะด้วยกันหรือไม่ เพราะเหตุใด
29. การจัดงานศพของชาวlässะเขตหนองแวมในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
30. ประเพณีสำคัญทางสังคมของชาวlässะมีอะไรบ้าง ประเพณีที่ยังคงปฏิบัติอยู่มีอะไรบ้าง เพราะอะไรจึงยังปฏิบัติอยู่
31. บรรพบุรุษของท่านนับถือศาสนาใด ปัจจุบันท่านนับถือศาสนาอะไร เพราะเหตุใด
32. ท่านมีความเชื่อเรื่องผีหรือไม่ อย่างไร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ท่านนับถืออยู่นอกจากผีมีอะไรบ้าง เพราะอะไรจึงนับถือ สิ่งนั้นมีความสำคัญต่อชีวิต ครอบครัว และสิ่งที่เกี่ยวข้องอย่างไร
33. ท่านเชื่อเรื่องขวัญหรือไม่ อย่างไร ท่านเคยเข้าร่วมพิธีเรียกขวัญหรือไม่ เพราะอะไร ท่านจึงเข้าร่วมพิธีนี้ และท่านสืบทอดประเพณีนี้อย่างไร
34. ท่านร้องเพลงlässะเป็นหรือไม่ เป็นอย่างไร เพลงlässะที่ท่านยังร้องได้มีเพลงใดบ้าง สาระสำคัญของเพลงlässะมีอะไรบ้าง

คำถามสัมภาษณ์ (ต่อ)

35. เครื่องดนตรีประจำท้องถิ่นของชาวลัวะมีอะไรบ้าง ปัจจุบันมีเครื่องดนตรีใดบ้างที่ยังคงใช้อยู่ เพราะเหตุใด

36. ศิลปหัตถกรรมของชาวลัวะมีอะไรบ้าง ปัจจุบันมีศิลปหัตถกรรมใดบ้างที่ยังคงรักษาอยู่ เพราะเหตุใด

คำถามสัมภาษณ์ของบทที่ 4

คำถามเพื่อการวิจัยในบทที่ 4 นี้ สร้างตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งแบบเจาะจงและไม่เจาะจง ประกอบด้วย ผู้ดูแลสมาคมลัวะปราชญ์ชาวบ้าน และชาวบ้านลัวะ เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

1. ท่านได้สอนวิถีชีวิตของชาวลัวะให้ลูกหลานหรือไม่ อย่างไร
2. สมาชิกในครอบครัวของชาวลัวะเขตหนองแขมได้สืบทอดวิถีชีวิตของชาวลัวะอย่างไร
3. ลูกหลานชาวลัวะเขตหนองแขมยังให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตของชาวลัวะหรือไม่ อย่างไร
4. ชุมชนชาวลัวะเขตหนองแขมมีส่วนช่วยสืบทอดวิถีชีวิตชาวลัวะอย่างไร
5. ลูกหลานชาวลัวะเขตหนองแขมได้ช่วยสืบทอดวิถีชีวิตชาวลัวะในด้านใดบ้าง
6. ปราชญ์ชาวบ้านลัวะเขตหนองแขมมีส่วนช่วยสืบทอดวิถีชีวิตของลัวะในด้านไหน อย่างไร
7. สมาคมลัวะมีส่วนช่วยสืบทอดวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมลัวะในด้านไหนอย่างไร
8. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นเขตหนองแขมให้ความสำคัญหรือมีส่วนช่วยสืบทอดวิถีชีวิตของชาวลัวะด้านไหน อย่างไร
9. ท่านพบเห็นสื่อโซเชียลมีเดียที่นำเสนอวิถีชีวิตของลัวะบ้างหรือไม่ สื่อโซเชียลมีเดียที่ท่านชมคืออะไร และท่านคิดเห็นอย่างไรกับการเผยแพร่วิถีชีวิตของชาวลัวะดังกล่าว
10. วิถีชีวิตของลูกหลานชาวลัวะนเขตหนองแขมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านไหนอย่างไร
11. ท่านคิดว่า อะไรคือสาเหตุที่ทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแขมเปลี่ยนแปลงไป
12. สภาพสังคมปัจจุบันมีส่วนทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแขมเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร
13. นโยบายภาครัฐทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแขมเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

คำถามสัมภาษณ์ (ต่อ)

14. การประกอบอาชีพในปัจจุบันทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงไปในด้านไหน อย่างไร
15. การแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
16. การที่ชาวลัวะย้ายถิ่นมาอาศัยอยู่ที่นี่ทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
17. การศึกษาปัจจุบันทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร
18. การพัฒนาของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้วิถีชีวิตของชาวลัวะเขตหนองแวมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นาย สามน้อย ตาวงค์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565.
นาย ยี่ สะแก้ว. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565.
นาง ทิพ (ชื่อเล่น). ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565.
นางสาว อนิชา สะแก้ว. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565.
นาย อาทิต (ชื่อเล่น). ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2565.
นาย สามแก้ว แซ่อาย. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565.
นาง จอย (ชื่อเล่น). ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565.
นาง จันท์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565.
นาย รอด. ปราชญ์ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565.
นาย หนาน. ปราชญ์ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 12 มิถุนายน 2565.
นาย ยี่คำ ตายี่คำ. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565.
นาง นาง คำบ้าน. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565.
นาง ตาล ตาหงส์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565.
นางสาว แอน นฤมล. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2565.
ภกสง ตาแสงภก. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2565.
นางสาว แว่น บุญทอง. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2565.
นาย แสงชัย ตายี่จันท์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2565.
นาย นวลตาวงค์. ประธานสมาคมลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565.
นาย ชินกร ก้าววิทยาคม. นายกสมาคมลัวะ	สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565.
นาย ปืด บริสุทธิ์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2565.
นาย คำ แสง. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2566.
นาย หนึ่ง (ชื่อเล่น). ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2566.
นาย สาม ตาวงค์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2565.
นาย สมศักดิ์ ตาวงค์. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2566.
นาย คำ แสง. ชาวบ้านลัวะหนองแฉม	สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2565.

ภาคผนวก ง
ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล LIUPING QIN (สุณิสา)
วัน เดือน ปีเกิด 14 กรกฎาคม 2537
ที่อยู่ปัจจุบัน หอพักนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
เลขที่ 18/18 ถนนเทพรัตน (กม.18) ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2556 - 2557 คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยชินโจ ประเทศจีน
สาขาวิชาภาษาไทย
พ.ศ. 2558 - 2559 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

หนังสือยินยอมการเผยแพร่ผลงานวิจัย

Letter of Consent for Publication of Research

เขียนที่ At มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ Date 6/12/2023

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว Mr./Mrs./Miss LIUPING QIN รหัสนักศึกษา Student ID 646009-812

ระดับ level ปริญญาโท Master's degree ปริญญาเอก Ph.D.

หลักสูตร Courses ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา field of study การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
คณะ Faculty ศิลปศาสตร์ Email : sunisagin@gmail.com

ชื่อเรื่อง (ดุขุฎินิพนธ์/วิทยานิพนธ์/การศึกษาอิสระ Title (dissertation/Thesis/Independent study
(ชื่อภาษาไทย) (Thai Title) การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลัวะ : กรณีศึกษา
เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

(ชื่อภาษาอังกฤษ) (English Title) THE INHERITANCE AND THE CHANGING OF THE WAYS OF LIFE
OF THE LUA TRIBER : A CASE STUDY IN NONGKHAME DISTRICT BANGKOK

- อนุญาต ให้ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เผยแพร่งานวิจัยของ
ข้าพเจ้าสู่สาธารณะ เพื่อเป็นผลงานทางวิชาการ ผ่านระบบฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiLIS
- Permit the Information Center at Huachiew Chalermprakiet University to publish
my research to the public as an academic achievement through the ThaiLIS
research database system

ลงชื่อ Sign LIUPING QIN ผู้วิจัย Researcher
(LIUPING QIN)